

**A GYŐR SZ. KIR. VÁROSI
ÁGOSTAI HITVALLÁSÚ EVANGÉLIKUS
KERESZTYÉN EGYHÁZKÖZSÉG**

ÉVKÖNYVE

AZ 1930. ESZTENDŐRŐL.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
TÚRÓCZY ZOLTÁN
LELKÉSZ.

GYŐR, 1931.
V. SZABÓ ÉS UZSALY KÖNYVNYOMDA,
ANDRÁSSY-ÚT 24.

A GYŐR SZ. KIR. VÁROSI
ÁGOSTAI HITVALLÁSÚ EVANGÉLIKUS
KERESZTYÉN EGYHÁZKÖZSÉG

ÉV K Ö N Y V E

AZ 1930. ESZTENDŐRŐL.

ÖSSZEALLÍTOTTA:
TÚRÓCZY ZOLTÁN
LELKÉSZ.

GYŐR, 1931.
V. SZABÓ ÉS UZSALY KÖNYVNYOMDA.

*Az egyházköztség ajándékba adja neked ezt az
évkönyvet. Ha úgy gondolod, hogy ez több, mint
amit csak úgy egyszerűen el lehet ajándékba fo-
gadni, akkor szeretettel várjuk az egyházköztség
céljaira adományaidat.*

Előszó.

Az előszó olyan, mint az ünnepi bemondó: néhány meleg szóval beajánlja az utána következő könyvet s arra kéri az olvasót, hogy olvassa el azt olyan meleg szeretettel, mint aminővel a könyv írói megírták.

Teljesítem az előszó eme hivatását s gyülekezetünk évkönyvét szeretettel ajánlom hibeink figyelmébe. Olvassák át elejétől végig érdeklődéssel. Méltányolják ne csak az elvégzett munkát, hanem a jószándékú törekvést is s emberek fáradozásában ismerjék meg Isten kezét, akié a vetés és aratás.

De az előszó alkalmat ad néhány olyan gondolat elmondására is, mely kikiváncozik a lélek mélyéből, de az évkönyv fejezetei között nem helyezhető el.

Ez az évkönyv a multról beszél, de a jövőre gondol. A mult hű tükre akar lenni, hogy lehessen a jövő gyűjtőlencséje. Összeszedgeti a letűnt esztendő adatait és számbaveszi a templom, iskola, egyesületek, szövetségek munkálkodását. Ezzel a munka-összeállítással önmagunknak s gyülekezetünk tagjainak is lehetővé kívánjuk tenni, hogy biráskodjunk önmagunk felett.

Ugyanakkor az évkönyv íróinak szívében fojtott tűzzel ég a következő évkönyv gondolata. A mostanit is azzal a vágyódással írták meg, hogy jövőre legyen gazdagabb irnivalójuk. Mert az évkönyv nemcsak a mult registrátora, hanem a jövőndő útmutatója is.

Ezt az évkönyvet egy ember szerkesztette, néhány ember írta, de anyagát sok ember hordta össze. Nem titok a szerkesztő neve, sem pedig íróinak neve. De külön meg kell em-

litenem, hogy anyagát a gyülekezet hívei közül azok szolgálatták, kik buzgó áldozatkészséggel, a templomi gyülekezet áldott munkájában való részvétellel, egyháztársadalmi egyesületeink törekvéseinek támogatásával váltak egyházunk élő tagjainá. Bárcsak táboruk mindig nagyobb lenne, hogy a jövő esztendő évkönyvének anyaggyűjtői közül ne hiányozna senki sem!

Az évkönyv fejezetekre osztott részein kívül vannak megíratlan részei is. Nem beszélünk gyülekezetünk, evangélikus egyházunk s általában protestáns egyházunk jelenlegi helyzetéről, jogaink, igazságaink sérelmeiről. Pedig ennek a meg nem írt résznek gazdag és szomorú anyaga lenne. De megkérdezem Tőled: el tudod-e olvasni a betűkbe nem öntött részt is? És látod-e a megíratlan rész alatt a kérő intést: állj az öntudatos evangélikus egyháztagok táborába! Légy imádkozó igehallgató! Erősödjél anyaszentegyházunk tanításaiban! Állj meg bátran és hűségesen igazságaink és jogaink védelmében! Lelki édesanyád, anyaszentegyházunk hív és vár téged! Ne légy csak névleges evangélikus! Ne légy csak látszólagos evangélikus! Ne légy csak nagyünnepi evangélikus! Légy szíveddel, léttel, meggyőződéssel evangélikus!

Gyűjtsük egybe a jövő évkönyv anyagát!

A jó Isten áldja meg ennek az évkönyvnek munkásait és munkájukat!

A jó Isten áldja meg olvasóit, hogy minél többen gazdagodjanak ezen évkönyv által s minél gazdagabbá tegyék a következő évkönyvet!

D. KAPI BÉLA.

A győri ág. h. ev. egyházközség ünnepélyes deklarációja az ágostai hitvallás négy százéves emlékünnepén.

A közgyűlés, mint a győri ág. hitv. ev. egyházközség képviselője és kormányzó hatósága, az Ágostai Hitvallás kihirdetésének négyszázadik évfordulóján alázattal és hálával borul az isteni kegyelem trónja elé. Hittel és meggyőződéssel vallja, hogy az Ágostai Hitvallás s az ahhoz ragaszkodó evangéliumi egyházaknak története annak bizonyossága, hogy a Szentlélek a Krisztus földi testét, az Anyaszentegyházat, ebben a világban hívja, gyűjti, megvilágosítja, megszenteli és Jézus Krisztusnál megtartja az egy igaz hitben. Boldog abban a tudatban, hogy az Ágostai Hitvallás által magyarországi ág. hitv. ev. keresztyén egyházunk, annak tagjai és gyülekezetei, iskolái és intézményei az igaz hit és tiszta hitvallás erejével kapcsolódnak bele az egy, apostoli és szent Egyházba, annak üdvközségébe és történelmébe. Imádkozva kéri Istentől, hogy az Ágostai Hitvallásnak a Szentírással, az Egyház egyetemes hitvallásaival és az egyházi Atyák tanításaival megegyező tanítást tegye hathatóssá az igehirdetésben, a teológiai tudományokban és iskolai és családi nevelésben s tanításban, az egyház szervezetében, életében és munkájában; hogy mindenestől nevedjünk Abban, aki a Fej, a Krisztusban; menten minden hamis tanítástól, tévelygéstől és visszaéléstől.

A Szentlélek vezérelje a keresztyénséget és az egész emberiséget az igazság ismeretére s indítsa a Krisztusban megjelent üdvösség megragadására. Az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek Istennek legyen dicsőség az Egyházban mindörökké. Ámen.

Szolgák.

Szolga.

Milyen lealacsonyító szó!

Miniszter.

Ugyanaz a szó, csak más nyelven s mégis milyen eldorádója minden politikus álmainak!

Jézus Krisztusnak szolgálja.

Pál apostolnak az önértékelése. Kitüntetés, rang, büszkeség a számára. Ugy rakja oda levelei élére, mint a katona a kitüntetések a mellére.

Jézus Krisztus is szolga volt, de nem kényszerűségből, hanem hivatásból. Azért jött, hogy szolgáljon s arra akart nevelni minket is, hogy, aki első akar lenni közöttünk, az legyen mindenkinek a szolgálja.

Akik a györi gyülekezet élén állanak, azok szolgák akarnak lenni. Ambíciónk netovábbja, kitüntetéseink legelseje, élethivatásunk, krisztusi parancs a számunkra a szolgálat.

A Jézus Krisztus szolgálói vagyunk.

* * *

A szolga nem birtokos, csak munkás. Jön és megy az örök birtokos birtokán. Az 1930. esztendő is több ilyen személyi változást hozott.

A felügyelői karban leköszönt dec. 11-én nagygyeházasi Miklász Mihály egyházfelügyelő, megrongált egészségi állapota miatt.

Osztatlan bizalom állította őt 1924-ben a vezéri székbe. Kiváló egyéniségének volt ez az elismerése. Szilárd jelleme, egyházi öntudata, mély vallásossága méltóvá is tette őt a felügyelői tisztre. Nemcsak a gyülekezet tanácsstermében mutatta meg evang. voltát, hanem a templomban is. Nemcsak a zöld asztal mellett volt első, de a presbitérium élén mindig ott volt az Isten kegyelmével való élésnél és hívő szívvel térdelt az Úr oltára előtt. Amikor megvált felügyelői tisztétől, a betegség kényszerítő parancsának engedelmeskedett. Bizonyos, hogy életének egyik legfájdalmasabb s legkényszerítőbb elhatározása volt ez, mert számára a felügyelői tiszt nemcsak méltóságot, hanem lelki gyönyörűséget is jelentett. 1931. márc. 8-iki közgyűlésünk tb. felügyelőnek választotta meg. Gyülekezetünkhöz intézett búcsúlevelét s dr. Dukavits Vilmos tb. egyházfelügyelőnek gyülekezetünk nevében erre adott válaszát évkönyvünk teljes terjedelmében közli.

Miklós Mihály örökét az 1931. március 8-i közgyűlés dr. Höfer Vilmos városi főjegyzővel, a szeretetházi bizottság eddigi elnökével töltötte be. Hosszú közéleti pályáján puritán jellemnek, a városháza közgyűlési termében hivatott vezérnek, magán életében melegszívű egyéniségének, egyházi programjában Isten gyermekének ismertük meg őt. Régi családi hagyományok fűzik egyházközségünk szolgálatához, melyek méltán folytatódnak benne. Beiktatása virágvasárnapon, március 29-én történt. Beiktatását D. Kapi Béla püspök végezte. Üdvözölte őt, mint elnöktársa, D. Kapi Béla, az egyházmegye részéről Mihály István egyházmegyei felügyelő táviratban, az egyházfelügyelők részéről Jausz Lajos másodfelügyelő, a ref. egyház küldöttsége élén Rostetter János főgondnok, a lelkészi kar nevében Túróczy Zoltán, az iskola részéről Weltler János igazgató, a gyülekezeti szeretetmunkák nevében D. Kapi Béláné, az Ifj. Egyesület és cserkészcsapatai részéről Isó Pál, a Diákszövetség nevében Bácsi Sándor hitoktató-lelkész mondott üdvözlő beszédet. Székfoglaló beszédét teljes terjedelmében hozza évkönyvünk.

Jausz Lajos másodfelügyelőnk az a kitüntetés érte, hogy a győri mérnökegylet elnökévé választották meg. Március 2-i közgyűlésünk meleg ünneplésben részesítette őt ebből az alkalomból.

Nem tartoznak szorosan a győri gyülekezet belső munkásai közé, de itt említjük meg, hogy változás történt a győri egyházmegye felügyelői székében is. Csemez István kormányfőtanácsos megrongált egészségi állapotára való hivatkozással lemondott egyházmegyei felügyelői tisztről. Utódjául a gyülekezetek bizalma Mihály István nagydémi földbirtokost, a lovászpatonai egyházközség felügyelőjét választotta meg. Templomunkban iktatták be méltóságába a június 25-i egyházmegyei közgyűlésen.

A lelkészi karban Szabó József helyettes püspöki másodlelkészt április elsejétől kezdve püspöki másodlelkésszé nevezte ki püspök urunk. Szabó József 1927-től szolgál gyülekezetünkben, mint segédlelkész, hitoktató, majd helyettes püspöki másodlelkész. Kinevezése osztatlan örömet szerzett gyülekezetünk minden tagjának. Az április 13-iki közgyűlésen üdvözlöttük őt új méltóságában. Beiktatását április 27-én végezte püspök úr. Itt említjük meg, hogy Szabó Józsefnek gyülekezetünkben kötött szövetségét nem sokára egy másik szövetségekötés is követte, midőn templomunkban örök hűséget esküdött Smikli Aliznak, dr. Smikli Gyula egyházfelügyelő, állomásfőnök leányának.

Segédlelkészváltás is történt az 1930. évben. Balázs Béla segédlelkészt Győrött ötnegyed éven át teljesített hűséges szolgálatainak elismeréséül püspök úr Szombathelyre nevezte ki adminisztrátornak. Helyére december elsejével Lukácsy Dezső szombathelyi segédlelkészt osztotta be.

Változás történt a Szeretetház vezetésében is. Huber Etelka diakonisszát a pozsonyi ev. diakonisszaanyaház hálára kötelező szivességgel véglegesen elbocsátotta kötelékéből és átengedte a mi anyaházunknak. Ebből az alkalomból diakonisszabizottságunk őt a mi diakonisszaanyaházunk főnöknőjévé választotta meg. Beiktatását június 29-én végezte püspök úr. Ezen a napon végezte utolsó szolgálatát a diakonisszák között, mint igazgató, Pálmai Lajos. Július 9-én lemondott igazgatói állásáról, miután úgy érezte, hogy Börcsre való költözése a Szeretetháznak az ő lelkiismerete szerint való igazgatását lehetetlenné teszi. Az 1931. évi február 22-iki közgyűlés őszinte sajnálattal hajolt meg Pálmai Lajos többször megismételt lemondó akarata előtt s hogy külsőleg is megbizonyítsa Szeretetházunk megalkotója és diakonisszáink édesatyja iránt való nagyrabecsülését, Szeretetházunk tb. igazgatójává választotta meg.

A tanítói karban 1930-ban változás nem történt. Örömmel örökítjük meg azonban e helyen is, hogy Kuszák István a Győr-vármegyei Ált. Tanítóegyesület által kiírt pályázaton első díjat nyert „A történelem tanítása az elemi iskolában“ című pályamunkájával. Ugyancsak ő kultuszminiszteri elismerésben részesült a pedagógiai szemináriumokban kifejtett munkásságáért.

Egyháztanácsosaink közül Isten magához szólította Németh Eleket, aki egykor iskolaszéki elnökünk is volt. Elköltözött Koós Gyula, Macher Sándor dr., Schodits Ferenc, lemondott Gritsch Gyula. Ugyancsak lemondott gyámintézeti bizottsági elnöki tiszteről Ágoston Barna, ő azonban egyháztanácsosi minőségében ezután is hűséges szeretettel áll egyházközségünk szolgálatára.

1931. március 8-iki közgyűlésünkön volt a három évenként szokásos tisztújítás, amelyen az iskolai bizottság új egyházi elnöke: Szabó József, a szeretetházi bizottságé dr. Vidonyi Sándor s a gyámintézeti bizottság új világi elnöke dr. Smikli Gyula lett. Új egyháztanácsosok lettek: Barcza Géza, Bolla János, Farkas István gyógyszerész, Horváth György rendőrkapitány, Káldy Barna, Kiss Lajos Győrújfalu. Klauzer János, dr. László Ferenc, Marschalkó Gyula, ifj. Velsz Ödön.

Nagyegyházasi Miklós Mihály

Egyháztanácsosaink közül Vidonyi Sándor dr.-t kir. ítélőtáblai elnöki titkárrá, dr. Kovacsics Sándort egyetemi magántanárrá nevezték ki, Donner Samu állami elemi iskolai igazgató pedig kultuszminiszteri elismerésben részesült a pedagógiai szemináriumokban kifejtett munkásságáért. Egyházközségünk együtt örülő szeretetét az 1931. február 22-i közgyűlés tolmácsolta.

Legyen ez a pár sor is bizonyágtétel arról, hogy megbecsüli az egyház, de megbecsüli az Isten is azt, aki néki szolgál. (János 12. 26.)

Nagyegyházasi Miklós Mihály.

Az 1931. márc. 29-i közgyűléshez a következő búcsúlevelet intézte:

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Szeretett Gyülekezetem!

Az isteni gondviselés törekvéseimnek és szándékaimnak háttért szabott, „megállj“-t parancsolt és én engedelmeskedve szomorú szívvel félre álltam.

Ma úgy érzem, hogy ott van a helyem a gyülekezet előtt, de legnagyobb sajnálatra távol kell maradnom, gondolatban azonban köztetek vagyok, Kedves Testvéreim és könnybelábadt szemmel rátok tekintve nyugodt lelkiismerettel egész röviden beszámolókat hat és fél évi sáfarkodásomról. Ami jó és üdvös ezen egyházunkra és hazánkra nézve legnehezebb idő alatt történt, az Isten kegyelméből való, neki legyen tehát hála és dicsőség! Hogy mi történt, azt látja a gyülekezet minden tagja, hiszen minden a gyülekezet akaratából történt s ennek az akaratnak én csak szerény végrehajtója voltam. Legnagyobb köszönettel tartozom kiváló és nemesen érző, minden egyházi és világi munkástársamnak határozott, kedves és jóindulatú támogatásukért. Nekem semmi érdem sincs, csak övéké és a gyülekezet minden egyes tagjáé az érdem azért, hogy egyházközségünk minden tekintetben másoknak mintaképül szolgálhat.

Ami a kitűzött program végrehajtásából a nehéz gazdasági viszonyok miatt kimaradt, az csak elodázódott jobb időkre. Adja Isten, hogy a leányiskola és a Szeretetház kibővítése minél előbb felépüljön és hogy minél előbb Nádorvárosban az új templom hir-

desse Isten dicsőségét és az öreg templom tornya és harangjai le vegyék arcunkról a szégyenpirt azért, hogy mi győri evangélikusok még mindig respektáljuk az egyházüldözés korából fennmaradt kegyetlen törvényt. Én biztosra veszem, hogy 1935-ben, templomunk 150. évi jubileumán állni fog a torony és megszólalnak a harangok, tudtul adván sirban porladó őseinknek, hogy becsületbeli tartozásunknak velük szemben végre-valahára eleget tettünk. Én abból meríték reményt, hogy a jelenleg befolyó adományokat e célra éppen a szegény és kevésbé tehetőshiveink adják s hogy az ő példájukat követni a tehetősebb hitrokonok szoros kötelességüknek fogják okvetlenül tartani. Kedves Testvéreim! Ez a kérdés nekem kezdettől fogva annyira szívemhez nőtt, hogy nem tudok róla lemondani s vágyva-vágyom igen sok hittestvéremmel együtt, látni a tornyot és hallani a harangot. Hat és fél éven át legnagyobb szeretettel iparkodtam szolgálni az egyházat, viszonzásul azért, mint visszavonuló felügyelők kérve-kérlek benneteket, teljesítsétek ezen kérésemet. Csak „Akarat“ kell hozzá!!

További kérésem, Kedves Testvéreim, az, hogy ne esetek kétségbe és ne legyetek kishitűek mostani állapotunk nyomasztó mostohasága miatt. Aki kétségbe esik, az elbukik, aki kishitű, annak nincs reménye és lelki nyugalma. Bizzatok az Istenben! Tudom, hogy sok a baj és nagy az anyagi gond, mely végtelenül megnehezíti az adófizetést és egyéb egyházépítésre szükséges anyagi áldozatot, de mi ez az elmúlt idők bajaihoz képest! Avagy nem halljátok a néhány hónappal ezelőtt megbolygatott eperjesi vértanuk csontjainak zörgését, azt kiáltják felénk: türjetek! Avagy a gályarabok megszenvedett korbácsütése és fájdalmas jajgatásuk nem azt üzeni-e nekünk, szenvedjetek! Avagy a salzburgi testvérek, kik saját fészükéből kiüldöztettek és kiknek legnagyobb kincse, drága gyermekeik elraboltattak, nem azt mondják-e: tart-satok ki a legborzasztóbb viszonyok között is!

Avagy a ti győri elődeiteknek átélt siralmas helyzete nem önt-e belétek bizalmat és erőt a küzdelemre? Szenvedjetek, türjetek, tartsatok ki a hitben és bizzatok az Isten megsegítő kegyelmében, akkor méltók lesztek dicső elődeitekhez!

Igen nagy öröömre szolgál az, hogy sikerült működésem alatt gyülekezetünknek legszebb tulajdonságait, a hitéletet lehetőleg még fokozni és közöttünk a békességet fenntartani. Imádságra kulcsolt kezekkel kérem a Mindenhatót: vezesse továbbra is egyházunkat ezen az úton!

Hálásan köszönöm tb. felügyelővé történt megválasztásomat, nagy megtiszteltetésnek veszem ezt.

A gyülekezetre és a megválasztott vezetőségre Isten dicsőséges áldását kérve, vagyok hittestvéri szeretettel:

Győr, 1931. virágvasárnapján.

* * *

A közgyűlésen *dr. Dukavits Vilmos* tb. felügyelő, ítélőtáblai tanácselnök méltatta a visszavonuló felügyelő érdemeit a következő beszéddel:

„Mélyen tisztelt Közgyűlés! Imádságos lélek szózata érkezett hozzánk, üzenete annak a férfiúnak, kinek szívének ma a legőszintébb szomorúság tölti el azért, mert nem lehet velünk együtt ezen a helyen, ahonnan pedig sohasem szokott hiányozni. Amikor meghívásunkra szerénységét legyőzte hitbuzgósága, a levélben említett s nekünk oly értékes sáfárkodását az egyéniségét a leghivebben visszatükröző szavakkal kezdte meg:“ Mint öreg katona fegyverrel jövök, csak hogy ez a fegyver nem valami ölü szerszám, ez a fegyver a szívem, mely tele van kiolthatatlan szeretettel ősi hitem s az egyház iránt s jövök kötelességérrzettel, amelynek egyenes utjáról tudva sohasem tértem le. Ha ezzel — Isten oltalma mellett az egyházközségnek szolgálatára lehetek, boldognak fogom magamat érezni.“ S a szent keresztyén hitnek s megalkuvást nem ismerő hűségnek katonája, kit sohasem láttunk öregnek, de aki megőrizte lelkének teljes fiatalságát s idealizmusát, úgy állította egyházközsége szolgálatába a magával hozott ezt a fegyvert, hogy nemes szívének egész melegét árasztotta reánk s Istent szolgáló, Krisztusban élő s abban gazdaggá lett lelkének minden drága kincsét osztotta meg velünk. Az ősi hitnek s az egyháznak kiolthatatlan szeretete vezette őt valóban az anyagiak imádsásával mételezett életfelfogások és a veszedelmes hitközöny elleni lelkes harcban, amelynek tevékeny világi vezéréként büszkén tekinthet hitéletünknek arra az örvendetes s minden téren áldásos gyümölcsöket termő fejlődésére, amely felügyelői működésének idejére esik, az egyesek hitbuzgóságának olyan megerősödésére is, amelyik leghatalmasabb s legméltóbb fegyverünk az élet minden súlyos támadásával szemben. Az igehirdetés mindig áhitatos hallgatása mellett lelkének szükségleteként olvasta s kutatta maga is folyton az igazságot, anyaszentegyházunk történetét, de jelenének küzdelmeit is éber figyelemmel tanulmányozva boldog volt, ha eközben gyűjtött értékes tapasztalatait s ezeken alapuló gondola-

taít annyira szeretett hittestvéreivel is közölhette s ezzel is az egyház szolgálatát s szeretetét, az erős, evangélikus öntudatot éleszthette s terjeszthette közöttünk. De nem mulasztotta el ennek magvetését az élete pályáján annyira szívéhez nőtt ifjúság körében sem. Bátor szókimondása, hibáinkra figyelmeztető intelmei s Isten segítségébe vetett rendületlen hite a jelenvoltakra mindig mélységes hatást gyakoroltak. Kötelességérzetéből folyóan valóban minden gondunkat a magáénak vallotta, ezek foglalkoztatták szüntelen s egyházközségünk bármely ügyének eldöntése sem volt elképzelhető az ő megfontolt előkészítése, személyes jelenléte és irányítása nélkül. Évkönyveinkben megörökített s egyházközségünkben látható, nevétől elválaszthatatlan eredmények a hirdetői az ő végtelen szorgalmának s annak, hogy a kötelességérzet egyes útjáról nemcsak, hogy soha le nem tért, hanem azon a teljesítőképessegnek szinte végső határáig ment el. Isten oltalma és kegyelme segítette országának azt a hivatott munkását tisztének olyan betöltésében, hogy előttünk, mint az egyetemes papság eszméjének tökéletes megtestesítője áll, mint ilyen, mindig büszkeségünk s a felügyelők példája fog maradni. Szózatának visszhangja szíveinkben hálaadás Istennek, ki nehéz időkben vezéri munkáját juttatta nekünk, vele szemben szeretetünk, elismerésünk s köszönetünk azért a minden fenntartás nélküli odaadásért, amelyben székfoglaló beszédének azon emlékezetes szavai valósultak meg „egyházam sorsa sorsom is, úgy áldjon meg az Isten is.“ Áldja is meg minden lépését s engedje meg, hogy már magunkévá tett terveinek megvalósításában egészségének javulásával maga is még sok éven át segíthessen bennünket.“

Ugy legyen!

Dr. Höfer Vilmos

egyházfelügyelő székfoglaló beszéde.

Igen tisztelt Közgyűlés! Rövid másfél hónap mulva a sok után egy újabb évfordulójához érek annak a napnak, amikor ebben az őseink hitbuzgalmától megszentelt templomban ott állottam az Istennek oltára előtt és boldog emlékezetű Karsay Sándor püspökünk áldó kézfeltevésével evangélikus hitemben megerősítve — beléptem egyházunk „felelős“ tagjai sorába. A „felelős“ minő-

ség a serdült gyermek büszke önérzetét növelte, de érthetően akkor még inkább csak a fantáziáját foglalkoztatta. Később azonban a fantáziáról lassankint átköltözött a szívembe, annak abba a zugába, ahol a lelkiismeret székel s itt megmozdult, valahányszor: az egyház ügyeiben valamit cselekedtem, vagy inkább elmulasztottam, amit cselekednem kellett volna. Egy igen nagy megmozdulását éreztem ennek a lelkiismereti felelősségnek akkor, mikor arról kellett döntenem, vajjon vállalhatom-e azt a vezető tisztséget, amelyre egyházközségem megtisztelő határozata elhívott? — vállalhatom-e erőtlenségem tudatában? — vállalhatom-e egyéb kötelességeim halmazában s főleg vállalhatom-e akkor, mikor az egyházközség feügyelői székében előttem olyan kiváló férfiak foglaltak helyet, akikkel én a szándék tisztaságában és a jóakarásban talán igen, — de erőben, képességben és odaadó munkásságban a versenyt felvenni aligha tudom. De Isten kegyelme kezembe adta a minden igazságok ősforrását a Bibliát s abban elolvastatta velem az Urnak szózatát az erőtlenségét érző Pál apostolhoz: „Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el.“ Mire az apostol örömet dicsekszik erőtlenségeivel, hogy a Krisztus ereje lakozzék benne, mert „amikor erőtelen vagyok — úgymond — akkor vagyok erős“. Alázatos hittel és felelősségem világos megértésével most már tudtam, hogy egyházam rendelkezéseinek magamat alá kell vetnem. Hívtak s én szolgálatra készen állok arra a helyre, ahova hitsorsosaim egyhangú parancsa szólított és ahol úgy érzem, hogy elődeim példája buzgó munkásságra serkent. Meghatott szívvel és lélekkel foglalom el egyházközségünk világi elnöki székét, amelyből első szavam a gyermeki hála szavaiként kell hogy felszálljon az én mennyei Atyámhoz, akiről tudom, hogy akkor is áldó szeretetét árasztotta reám, valahányszor — ő tudja miért — a szomorúságnak, bánatnak és csalódásnak mezejére vezetett, de kiapadhatatlan kegyelmének is részesévé tette, mikor hitrokonaimnak annyira megtisztelő bizalmát juttatta nekem életem legdrágább ajándékaként. Legyen mindezekért áldott az ő szent neve!

Megköszönöm a főtisztelendő püspök úr Öméltóságának azt a szíves készségét, amellyel engem felügyelői tisztségembe beiktatott; megköszönöm a hozzám intézett meleg szavait, amelyeket mementóként elmémbe zárok és energiaforrásul szívembe elraktározok. Mint egyházi elnöktársamat arra kérem, legyen meggyőződve arról, hogy minden erőmmel törekszem vele együtt

Dr. Hófer Vilmos

egyházam javára dolgozni. Kérem, ajándékozzon meg engem bizalmával és támogatásával.

Szeretettel köszöntöm körünkben a református testvéregyház képviselőit, akiknek megjelenését hálás szívvel köszönöm meg. Az a közös alap, amelyen egyházaink nyugosznak: a Szentírás, — kötelességünké teszi az igazi testvéri szeretetet. Ezt a szeretetet elmúlt idők közös szenvedéseiben keletkezett kapcsok életre keltették, közös érdekek megerősítették. A két egyháznak lényegileg azonos céljai és erkölcsi javaik közös védelme arra készítetnek, hogy annak kimélyítésén őszintén munkálkodjunk.

Egyházközségünk minden tagjának hálás szívvel köszönöm meg azt a felemelő megtisztelést, amelyben az én csekélységemet részesíteni szivesek voltak. Nem a magam érdemének tudom be ezt a megtisztelést, de arra törekszem, hogy azt teljes mértékben kiérdemeljem. Magammal hoztam evangélikus hitemhez való tántoríthatatlan ragaszkodást és krisztusi szeretetet; jól tudom, hogy e kettő nélkül sem azt, ami már megépült fenntartani, sem pedig újat építeni nem lehet. Nagy megnyugvásomra szolgál, hogy e kettővel felvértezett áll mellettem egy hitbuzgalomban páratlan lelkészi kar, egyházközségünk kipróbált tisztviselői és hivatását átértő tanítói kara, akik a maguk kötelességtudó, működésükkel a hitélet mélységét és erejét oly nagyra növelték. Ha abban a világégésben, mely felettünk elviharzott, azt mondtuk, hogy történelmi idöket éltünk át, úgy a mai idök elé ép olyan, sőt talán még nagyobb joggal írhatjuk oda a „történelmi“ jelzöt, mert hiszen ismeretlen gazdasági erök és hatások ádáztusájával elementáris erővel vetette fel a „lenni vagy nem lenni“ kérdését, más oldalról meg azt látjuk, hogy egymással ellenkező világnézetek összeütközésének komolyodó veszélye fenyeget, amelyről nem tudhatjuk, vajjon áldást hoz-e az emberiségre, avagy annak legértékesebb lelki és szellemi kincseit kívánja-e áldozatul egy más, sivárabb élet számára?

A gazdasági és szellemi életnek ebben a kiszülésre váró feszültségében egyedül a hit a megnyugtató, veszélyt elhárító biztosíték, egyetlen védő fegyver. Kétségtelen, hogy a most folyó nagy gazdasági és társadalmi harcnak csak akkor lehet az emberiségre áldásos és eredményes kimenetele, ha azt becsületos, tisztalelkű emberek vivják meg. A nagy latin költö azt mondja, hogy az „integer vitae scelerisque purus“ nem szorul fegyverre, — igazítsuk ki ezt a mondást, mert ha mérgezett nyilakra csakugyan nem,

— de a hitnek védő és oltalmazó fegyverére még a legigazibb, legbecsületesebb és legtisztább életű embernek is szüksége van, mindaddig, míg ilyen erények hijján szükölködő emberek is vannak a világon. Ha tehetném, azt a tanácsot adnám a leszerelési kérdésekkel minden őszinteség nélkül foglalkozó konferenciáknak, hogy sürgessék a hitnek átütő erejű fegyverével való általános felfegyverkezést, ezzel tennék az emberiségnek a legnagyobb szolgálatot. Bűnös könnyelműséggel jár el manapság akár kisebb, akár nagyobb közületekben felelősséggel működő egyén, aki nem veszi észre az észak-kelet felől jelentkező vallás ellenes áramlatot s nem számol gonosztevőkből, eszelősekből és félrevezetettekből összeverődött tömegeknek azzal a törekvésével, hogy a vallás drága kincsétől megfosszák azokat, akik abban egyedüli vigaszukat és nyugalmaikat lelik és a hitnek fegyverét kiüssék a küzdők kezéből.

Keresztyén evangélikus egyházunknak fundamentoma a krisztusi szeretet; erre van felépítve, ebből vannak pillérei, ezen nyugszik. Nem volna méltó sem a keresztyén, sem az evangélikus névre, — de nem is számíthatna az egyházi életben munkálkodásának semmi sikerére az, akit ennek a magasztos érzésnek búvös ereje hidegen hagy és hatalmába nem hajt. Aki csak egyszer is elolvasta a szeretetnek azt az apotheozisát, amit Pál apostol hagyott ránk a korinthusbeliekhez intézett I. lev. 13. részében, — az megérzi, hogy mi az a szeretet, — az tudja és megérti, hogy a szeretetnek parlagon hagyott földjébe gyűlölet magva hull, gyűlöletet pedig protestáns ember nem tenyészthet.

Ebben az ünnepélyes órában arra kérem egyházközségünk minden tagját, legyünk egyek a hitben és szeretetben; ebben az egységben tud csak érvényesülni egyházunk javára irányuló minden törekvésünk. Ne feledjük el soha, hogy egyházunk javával a mi lelki boldogságunkat munkáljuk. Az egyház java hittől és szeretettől lelkük mélyéig áthatott egyháztagokat feltételez, akik évszázadoknak sokszor viharos küzdelmeiben mindeddig diadalmasan álló hitünk igazságának erejével állják — ha kell — a támadásokat, de a szeretet alapján állva tudnak egyházunknak elismerést és megbecsülést szerezni, ezzel a felekezetek közötti békeséget szolgálva tudják hazánk iránt tartozó kötelességüket is teljesíteni.

Az egyháznak ilyen tagokat nevelni: elsőrendű gondoskodásunk tárgya legyen. Ezzel vallomást tettem arról, hogy egyház-

községünk iskolaügyének alapvető fontosságot tulajdonítok. Nem akarom azt mondani, hogy az iskolai nevelés mellett a szülői nevelés talán másodlagos fontossággal bírna. Sőt: minden szülőnek kötelessége a gyermek zsenge lelkébe a protestáns szellem magvát elhinteni s arról gondoskodni, hogy a mag életre keljen. Az iskoláé azután a gondoskodás arról, hogy az életre kelt mag megerősödjék és formát kapjon. Nagy megnyugvásunkra és örömömről szolgál, hogy ez az egyházközség — ha arról volt szó, hogy az iskola ügyének fejlesztésére áldozatot hozzon, attól soha vissza nem riadt. Példa reá az iskolai építkezések megoldására elkészült szép program, amelynek egyik része már megvalósítva szolgálja létesítésének célját, a másik része pedig várja azokat — a remélhetőleg nemsokára — bekövetkező jobb időket, amikor a hivek áldozatkészsége a betetőzés munkájához Isten segítségével hozzá foghat.

A protestáns nevelésnek az elemi oktatáson túl terjedő megnyilvánulása a mi egyházközségünkre azt a közvetett kötelezettséget rója, hogy az ezen célt szolgáló intézményektől érdeklődésünket és viszonyainknak megfelelő támogatást megvonni nem szabad. Itt kell megemlékezni az evangélikus ifjúság különböző alakulatairól, melyek részben a hitélet, részben a szellemi és a testi kultúra terén kifejtett működésükkel egyházközségünk minden tagjának elismerését és rokonszenvét méltán kiérdemelték.

Hiveink vallási életének az igehirdetése utján való szolgálata lelkészi karunk kiváló buzgalma révén örvendetes eredményeket ért el s ezeket az eredményeket nagy örömmel állapítom meg innét az egyházközség világi elnöki székéből. Van ezeknek az eredményeknek egy láthatatlan megnyilvánulása. Az, ami a hivek lelki életében jelentkezik s amiről ők maguk tudnak saját maguknak számot adni; de hogy ez megvan, azt igazolják a látható eredmények: évszázados templomunk hova-tovább szüknek bizonyul s előtérbe lép annak szüksege, hogy az Isten igéjére szomjazó hivek részére még egy hajlék álljon rendelkezésre. A kivétel időpontja ugyan az egyre súlyosbodó gazdasági helyzet miatt egyelőre meg nem jósolható, de hiszem és remélem, hogy az anyagi lehetőség, amelynek alapjait az egyházközségnek és a hiveknek jámbor adakozása már lerakta, — Isten segítségével megnövekszik s azt, ami ma még csak remény és kívánság, nemsokára boldog valósággá változtatja át.

Evangélikus vallásunk Szentírásán alapuló parancsa a könyö-

rületesség oltárán Istennek tetsző áldozatokra kötelez bennünket. Könnyeket letörölni, szenvedéseket enyhíteni, szegényeket istápolni, szomorkodókat megvigasztalni, az elhagyottakat támogatni a keresztyén felebaráti szeretetnek legszebb munkája. Ha van olyan tér, ahol keresztyén áldozatunkkal és szerénységünkkel összeegyeztethető az, hogy büszkék legyünk, akkor büszkén tekinthetünk a Rába-partján álló arra az épületre, amelynek „Evangélikus Szeretetház“ felírása azt hirdeti, hogy egyházközségünk gondoskodott olyan oltárról, amelyen a könyörületességnek áldoz. Nagyon kérem egyházközségünk tagjait, szeressék ezt az intézményünket; részesítsék jó szívének sugallatához képest a tőlük telhető legnagyobb támogatásban. Az áldozati tüzek felett őrkdő diakonissza nővérek buzgalma minden fillért, amit a hivek jó szíve ennek az intézménynek felajánl, a legjobb helyre tudja juttatni. Örömünkre szolgál, hogy szent munkájuk színterének bővítése a legközelebbi feladataink sorában már mint megoldásra alkalmas jelentkezik. Karitativ és léleknemesítő tevékenységben kiváló belmisszióink működéséről is itt kell megemlékezni és hiveink elismerő köszönetének tolmácsolása mellett annak további lelkes támogatását kérem.

Igen tisztelt Közgyűlés! Ami egyházközségünk közigazgatási teendőit illeti, jól tudom, hogy azok számban és fontosságban egyre növekszenek. A gyülekezet — legtöbbször porladó elődök buzgalma és áldozatkészségét megörökítő anyagi javaink megőrzése közigazgatásunk egyik legelső feladata. Birtokállományunk szaporítására való törekvés a mai időkben, amikor a takarékosági követelmények a kiadások szigorú mérlegelését teszik szükségessé, nem időszerű. Takarékosági törekvéseinknek azonban mindenkor észszerűnek kell lenniök. Sem létező javaink állagának veszélyeztetésével, sem az erőnkhez mért fejlesztés és haladás feláldozásával ez a takarékoság nem járhat. Az egyház soha, nehéz időkben sem, sőt akkor még kevésbé nélkülözheti tagjainak áldozatkészségét, mert hiszen azt hitünk, fennmaradásunk és egy boldogabb jövő biztosítása megkívánják. Ennek az áldozatkészségnek az egyházi megadóztatásnál igénybe vett mértéke mindig komoly megfontolás tárgyává kell, hogy tétessék, egyrészt a hivek teherbíró képessége szempontjából, de másrészt abból a szempontból is, hogy az egyház ne szűkölködjék s általa a lélek is megkaphassa táplálékát. Anyagi javainkkal való gazdálkodásunknál ígérem, hogy az eddig is alkalmazásba vett körültekintő

óvatosságot nem mellőzöm, de várom és kérem továbbra is hűveink eddig tanúsított megértő áldozatkészségét.

Felügyelői díszes tisztségemben egyébként egyházam s házam érdekei lesznek működésem szabályozói. Kérem ebben munkatársaim értékes támogatását, akikkel mindenkoron a legteljesebb harmoniában kívánok munkálkodni, mert csak így tudom cselekedni azt, amire elhívásom kötelez: szolgálni. Ha Isten úgy rendelte, készséggel és örömmel foglalom el az egyházközség elnöki székét és buzgó imával kérem Istent, hogy árássa el áldó kegyelmével gyülekezetünket és evangélikus egyházunkat. Úgy legyen!“

A győri ág. hitv. evang. egyházközség vezetősége.

Tisztikar:

- Tiszteletbeli felügyelők: Dr. Dukavits Vilmos,
Nagyegyházasi Miklós Mihály.
- Tiszteletbeli egyh. elnök: P'só Vince.
- Felügyelő: Dr. Höfer Vilmos.
- Egyházi elnök: D. Kapi Béla.
- Másodfelügyelő: Jausz Lajos.
- Gondnok: Póczy Sándor.
- Ügyész: Dr. Petőcz Károly.
- Tiszteletbeli ügyész: Dr. Dorner Emil.
- Egyházközségi jegyző: Kuszák István.
- Pénztáros: Horváth Miklós.
- Ellenőr: Dorn Vilmos (próba évre).
- Szeretetházi gondnok: Póczy Sándor.
- Szabadhegyi gondnok: Vitéz Bolla István.
- Győrújfalui gondnok: Németh Kálmán.
- Börcsi felügyelő: Dr. Velsz Aladár.
- Börcsi gondnok: Doktor Sándor.
- Ötvenyi felügyelő: Dr. Szent-Ivány Géza.
- Ötvenyi gondnok: Erdélyi Sándor.
- Bácsai gondnok: Bárány Mihály.

Lelkészi kar:

D. Kapi Béla, püspök-lelkész.
 Turóczy Zoltán, lelkész.
 Szabó József, püspöki másodlelkész.
 Ittész Mihály, hitoktató-lelkész.
 Bácsi Sándor, hitoktató-lelkész.
 Lukácsy Dezső, segéd-lelkész.

Tanítói kar:

I g a z g a t ó : Weltler János.

Demetrovits Mária	Szijj Jolán helyettes t.
Fodor Kálmán karnagy	Szollár Irén helyettes t.
Horváth Sándor	Varga József szabadhegyi t.
Kapi Jolán	Wildhoffer Lenke
Kuszák István	Zacher Lajos
Macherné I'só Jolán	Buthy Ella börcsi tanítónő
Niederland Vilmos	Kiss Lajos győrujfalui tanító.

Pénzügyi és gazdasági bizottság:

J e g y z e t : Az összes bizottságoknak — kivéve az iskolaszéket — hivatalból tagjai az Egyházközségi Szabályrendelet 72. §. c) pontja alapján a lelkészek, összes tisztviselők és a bizottságok elnökei.

Elnök: Dr. Velsz Aladár.

T a g o k :

1928-1934.

1931-1937

Benedek Vince	Csellágh Gyula
Czéh Lajos	Kozma Kálmán
Gyarmathy Kálmán	Krausz Gyula
Káldy Mihály	Lóránt Samu
Kováts Dénes	Molnár István
Lóránt Gyula	Schmickl Lajos
Ősz Vilmos	Szabó Imre
Schmickl András	Veöreös Imre dr.
Schöpf István	Weltler János

Alapítványi bizottság:

Elnök: Späth Gyula.

Tagok:

1928-1934

Horváth István dr.
 Irányi Géza
 Ósz Vilmos
 vitéz Száky Jenő dr.
 Veöreös Imre dr.
 Zábrák Jenő dr.

1931-1937

Bászel Aurél
 Csemez Béla dr
 Groó Gyula.
 Lóránt Samu
 Szent-Ivány Géza dr.
 Steltzer Mátyás dr.

Iskolai bizottság:

Elnökök: Szabó József püspöki másodlelkész, Strasser Sándor.

Tagok:

Bászel Ernő dr.
 Barcsay Károly
 Holzhammer István
 Kicska Sándor
 Vidonyi Zoltán

Benedek Vince
 László István
 Petőcz Károly dr.
 Smikli János
 Tiszovszky Dániel

Tantestület részéről: Weltler János,
 Niederland Vilmos.

Szeretetházi bizottság:

Elnök: Vidonyi Sándor dr.

Tb. igazgató: Pálmai Lajos.

Igazgató: Turóczy Zoltán.

Tagok:

Angerer Emma
 Bászel Ernőné dr.
 Buthy Lajosné
 Csermák Gusztáv
 Csermák Gusztávné
 Demetrovits Mária

Isó Pál
 D. Kapi Béláné
 Karsay Jolán
 Klauser Józsefné
 Kozma Kálmánné
 Krompacher Józsefné

Éger Károlyné	Latesz Józsefné
Fadgyas Ilka	Liesche Károlyné
Falb Mária	Pálmai Lajosné
Farkas Antalné	Puxbaum Jenőné
Gritsch János	Rábl Rezsőné
Gyarmathy Kálmánné	Rácز Sándor dr.
Haás Gézané	Schmikl Andrásné
Isó Vincéné	Simon Lívia
Kallós Jenő	Smikli Gyuláné dr.
Kovácsics Sándor dr.	Spáth Gyuláné id.
Póczy Jánosné id.	Wenger Györgyné
Turóczy Zoltánné	Zwickl Gyuláné dr.

Számvizsgáló bizottság:

Elnök: Laucsek Rezső.

Tagok:

Bándy Ferenc	Rácз Jenő
Gritsch János	Szabó Imre
Krompacher József	Szabó István
Péchy Kálmán	Tóth Ernő
Sáry Jenő	ifj. Velsz Ödön

Gyámintézeti bizottság:

Elnökök: Turóczy Zoltán és dr. Smikli Gyula.

Pénztárnok: Schöpf István.

Tagok:

Csermák Gusztáv	Kovács Dániel
Vitéz Egyed Lajos	László István
Gritsch János	Lumnitzer Béla dr.
Kiss Lajos	Schmikl András
Kozma Kálmán	Schöpf Gyula
Kozma Sándor	Zacher Pál dr.

Belmisszió bizottság:

Elnök: Vidonyi Zoltán.

Tagok:

1928—1934

1931—1937

Fáy András
Fodor Kálmán
Isó Pál
Ittész Mihály
Veöreös Imre dr.

Bácsi Sándor
Fuchs Rezső
Liesche Károly
Péter Lajos
Varga Béla

Képviselő testület:

Barcza Géza
Barcsay Károly
Benedek Vince
Bors Mihály
Bruder Géza
Czéh Lajos
Döbrönte Pál
Drescher Károly
vitész Egyed Lajos
Ernszt János
Fischer Pál
Fuchs Rezső
Gosztola József
Gyarmathy László
Horváth Sándor
Horváth István dr.
Ihász Miklós
Isó Pál
Káldy Barna
Kalmár Lajos
Karcsay Gyula
Kern Lajos
Kollár János
Klauzer János
Kovács László
Kovácsics Sándor dr.
Krompacher József
Kuttlik Miklós

Ágoston Barna
Asbóth Sándor
Babos Sándor
Bakody Lajos
Bándy Ferenc
Bászel Aurél
Bászel Ernő
Bolla János
Buthy Lajos
Csellágh Gyula
Csemez Béla dr.
Csermák Gusztáv
Donner Samu
Dorn Lajos
Eröss Gyula
Éger Károly
Farkas Antal
Farkas István
Farkas Pál
Farkas István gyógyász.
Förhécz József
Friederi Albert
Gácsig György
Geisztlinger Mihály
Gritsch János
Groó Gyula
Gyarmathy Kálmán
Győrík István

1928—1934

Kvirschfeld László dr.
 László Mihály
 Liesche Károly
 Lumnitzer Béla dr.
 Macher Elek
 Macher Lajos
 Macher Pál
 Marschalkó Gyula
 Mikolás Imre
 Mikolás Pál
 Molnár István
 Németh János dr.
 Nagy István
 Orbán István
 Ősz Vilmos
 Pápai Béla
 Pethő Kálmán
 Péter István Szh.
 Péter István
 Péter Lajos
 Plochmann Pál
 Póczy János
 Purgly György
 Rác Sándor dr.
 Röck Gusztáv
 Sax Ferenc
 Schmiedt Aladár
 Schmickl András
 Schmickl János
 Schmickl Károly
 Schmickl Lajos
 Schneider Adolf
 Schneider Pál
 Schöpf István
 Schöpf Károly
 Schusztér Pál
 Smikli János
 Sokoray Sándor
 Steltzer Máttyás dr.

1931—1934

Grünwald István
 Grünwald József
 Haás Géza
 Holzhammer István
 Horváth György r.kapit.
 Horváth István
 Horváth Sándor Győrújfalu
 Jakus János
 Kallos Jenő
 Kiss Lajos Győrújfalu
 Káldy Mihály
 Kecskés János
 Kicska Sándor
 Kozma Kálmán
 Kozma Sándor
 Kovács Dániel
 Kováts Dénes
 Krausz Gyula
 Kundráth Károly
 Kunoss Endre
 Kutas János id.
 Lakatos András
 László István
 László József
 László Pál
 Dr. László Ferenc
 Lóránt Samu
 Lukács István
 Macher János
 Macher Sándor
 Németh Gyula
 Nits Jenő
 Nits Pál
 Oberländer Sándor
 Ott Gusztáv
 Polgár István
 Polgár Sándor
 Pösch Károly
 Richter Árpád

Szabó Imre
 Szabó József
 Szabó Sándor
 Szalay Ferenc
 Szent-Ivány Géza dr.
 Sziij Lajos
 Szollár Pál
 Sztrokay Lajos
 Sztrokay Sándor
 Tóth Lajos
 Varga Béla
 Velsz Ödön
 Vörös Imre
 Wölfel Pál
 Zacher Pál dr.
 Zábrák Jenő dr.

Schmickl Mihály
 Skriba József
 F. Szabó András
 Szabó István
 V. Szabó Lajos
 Szabó Sándor
 Szalay Kálmán
 Szalay Sándor ifj.
 Tiszovszky Dániel
 Tompos Béla
 Veöreös Boldizsár
 Veöreös Imre dr.
 Ifj. Velsz Ödön
 Weller Dániel
 Welsz Kornél dr.
 Wildhoffer Pál

Hivatalból tag: Weltler János isk. igazgató.

A tantestület által kiküldött tag: Niederland Vilmos.

Börcs:

Felügyelő: Velsz Aladár dr.
 Tanítónő: Buthy Ella
 Gondnok: Doktor Sándor

Győrujfalu:

Tanító: Kiss Lajos
 Gondnok: Németh Kálmán

Egyháztanács:

Asbóth Sándor
 Döry István
 Haás György
 Haás Mihály
 Inotai Benedek
 Inotai Lajos
 Kozma Lajos
 Szombath Márton
 Tóth Sándor
 Varga András
 Varga János
 Varga Lajos

Egyháztanács:

Erdélyi Mihály
 Erdélyi Gábor
 Jakus Bálint
 Mesterházy Ferenc
 Németh Ferenc
 Németh György
 Németh Lajos
 Németh Mihály
 Pintér Mihály
 Szigethy Gyula
 Szigethy István
 Tüske Sándor

Az ige szolgálata.

Igehirdetés.

Az 1930. évben 759 igehirdetést tartottunk, 39-cel többet, mint 1929-ben. A többletnek a magyarázata az, hogy a szeretetházban az új tanévben minden szombaton este hétvégi áhitatot tartottunk a ház lakói számára, a konventben pedig megpróbálkoztunk a férfiaknak külön bibliórákra való összegyűjtésével. Ezenkívül november 2-től Szabadhegyen minden második vasárnap reggel levente istentiszteletet tartottunk. Ebben a számban ismét nincsenek benne a vallásos estélyek, a nem kimondottan Igét szolgáló összejövetelek, a betegek egyéni urvacsoráztatása s a keresztesítés, esketés és temetés szolgálata.

Az igehirdetés eloszlása hely szerint a következő: Az újrósi templomban 370, a szeretetházban 24, a konventben 19, a gyárvárosi imaházban 73, Nádorvárosban 66, Szabadhegyen 57, Révfaluban 12, a fogházban 27, a kórházban 5, Öttevényen 53, Bácsán 26, Győrujfalun 15, Börcsön 12.

A szolgálat minősége szerint az elosztás a következő: könyörgés 10, istentisztelet 449, még pedig 39 gyermek, 45 ifjúsági, 298 gyülekezeti, 37 katona, levente és cserkész, 24 fogházi és 6 alkalmi istentisztelet; közös urvacsoraosztás 40, még pedig 4 diakonissza, 3 ifjúsági, 3 levente, 3 fogházi, 5 kórházi és 22 gyülekezeti; biblióra 260.

A szolgálatban a lekészi karnak hálára kötelező szivességgel voltak segítségére: D. Kovács Sándor egyetemi tanár, Németh Károly lébényi lelkész, a győri egyházmegye esperese, Kovács Zsigmond tárnokréti lelkész, a győri egyházmegye tanfelügyelője, Zsupanek Sándor székesfehérvári táborigazgató főlelkész, vitéz Magassy Sándor soproni liceumi vallástanár, Horeczky Béla, a M. E. Ker. Diákszövetség titkára, Czéh Ödön, Sztehló Gábor, Tóth János, Urbán Ernő, Weltler Rezső teológusok. Itt köszönjük meg Pálmai Lajos ny. esperes, László Miklós püspöki titkár és Takó István püspöki s. lelkész szolgálatait is.

A templomi igehirdetésben a következő témákat dolgoztuk fel: A gyermekistentiszteleteken „Mit üzen Isten a gyermekeknek a Példabeszédek könyvében?” és „A szentírás boldogjai“. A gyülekezeti vasárnapi istentiszteleteken szabad szentírásbeli szakaszokat dolgoztunk fel. Ezenkívül bőjtben 21 esti istentiszteleten tárgyaltuk végig a bibliai megvilágításban az ágostai hitvallást a

jubileum alkalmából. Nagyhéten „Nagyhét az Ótestámentumban“ címen tartottunk minden este sorozatos istentiszteletet, adventben pedig 13 estén beszéltünk a három adventről (az első, az utolsó és a mostani).

A bibliaórákon két helyen volt sorozatos igetanulmányozás. A központi bibliaórákon az új énekeskönyv bevezetésére készültünk elő, megismertetvén gyülekezetünket énekköltőink életével és énekköltészetünk gyöngyeivel. Luther, Gerhardt Pál, Schmolk Benjámin, Terstegen, Gellert Keresztély, Klopstock, Magyar dalmok, Győri énekszerzők, Zathureczky Sámuel, Sántha Károly és Vegyes énekek voltak az egyes órák tárgyai. Azután Jézus példázatait tanulmányoztuk végig. Nádorvárosban befejeztük Jób könyvét, átvettük Pál levelét a filippibeliekhez s megkezdtük Dániel könyvét.

Itt említjük meg, hogy Isten kegyelme s gyülekezetünk áldozatkészsége állandó helyhez juttatta gyárvárosi istentiszteleteinket és bibliaóráinkat. Megvettük a Munkás-u. 7. sz. kis házat, amelyből imatermet alakítottunk. Ünnepeyles felavatását május 4-én végezte D. Kapi Béla püspök.

Vasárnapi iskola.

A vasárnapi iskola a gyermekek bibliaórája. A tavalyi 9 csoport helyett immár 10 csoport működik. A központban Farkas Lidia, Horváth Jolán, Póczy Lujza, Szollár Irén és Wildhofer Lenke tanít, a szeretetházban diakonisszák vezetik a vasárnapi iskolát, Nádorvárosban Kovács Mária, Gyárvárosban Rémy Józsefné, Bácsán Magdolna nővér, Börcsön Ella nővér tanít. Előkészítésüket Túróczy Zoltán lelkész végzi minden pénteken este. A növendékek átlagos létszáma 120. Május 20-án kirándulást rendeztünk velük a bácsai erdőbe. Nyár folyamán most is szüfelfeltettük a tanítást. A gyermekeknek 74 példányban jár az Örömhír c. gyermeklap.

Vallásos estélyek.

Az Ige szolgálatában állanak a vallásos estélyek is. 1930-ban 18 vallásos estélyt rendeztünk a templomban. Ezeket előadást tartott: Szűcs Ernő főreáliskolai tanár „Isten és az ember találkozás“, Kicska Sándor felsőkereskedelmi iskolai tanár „Március 15.“, Szalay Mihály lovászpátonai lelkész „Az első evangélium“, Czipott Géza „Az evangélikus sajtó“, D. Kapi Béla „Az ágostai hitvallás“, „Augustinus“ és „Savonarola“, Sadhu John Nelson

Christananda „A nagy vacsora“, Doepke Frigyes misszionárius „A mánuszi misszió“, Turóczy Zoltán „Pál hite“ és „Luther hite“, Szabó József „Assisi Ferenc“ és „Husz János“, az „Emmaus felé“ estélyen vitéz Sréter Ferenc ev. theol. írásmagyarázata és Kádár Gyula ev. theol. előadása: „Idők fordulóján“, Handmann lipcsei missziói felügyelő az indiai misszióról, D. Kovács Sándor egyetemi tanár „A carolina resolutio“, D. Viczián Dezső egyetemi előadó „Luther és az ifjúság“ és Bácsi Sándor hitoktató „A karácsonyfa“.

Ezeken a vallásos estélyeken szavaltak: Szijj Jolán tanítónő, Liesche Oszkár, Puxbaum Etelka, Simon Ili, Bácsi Sándor hitoktató, Kuszák István tanító és Lukácsy Dezső s. lelkész.

Ezenkívül volt a templomban három hangverseny is. Április 20-án Bach orgonaestet, november 23-án hangversenyt rendezett Fodor Kálmán karnagy, december 14-én pedig Antalffy Zsiros Dezső zeneművészeti főiskolai tanár rendezett orgonahangversenyt.

A templomi ünnepélyeknél említjük meg, hogy 1930-ban többször volt alkalma a gyülekezetnek a lelkészavatás felemelő cselekményét látni s azon imádságos áhitatával épülni.

A konventben tartottunk bel- és külmissziói előadásokat: A belmisszió területéről Turóczy Zoltán tartotta a következő előadásokat: „A szeretetmunka alapvető kérdései“, „Hiteroppant emberek“, „Kétségbeesett emberek“, „Frey Erzsébet“, Szabó József pedig: „Francke Ágost Hermann“. A külmisszió területe felé ebben az esztendőben irányult erőteljesebb mértékben a gyülekezet figyelve. Nagyban hozzájárult ehhez az a körülmény, hogy három hittérítőt volt szerencsénk körünkben hallani, Christanandát, Doepkét és Handmannat. Minden hónap második hétfőjén gyűlnek össze azok, akik a külmisszió szent ügyét szívükön hordozzák, hogy egy-egy előadással kimélyítsék ide vonatkozó ismereteiket és növeljék felelősségérzetüket. Az előadásokat az 1930. évben Turóczy Zoltán lelkész tartotta: „Carey Vilmos“, „India vallásos élete“, „A lipcsei misszió indiai munkája“ és „A finn ovambó misszió“ címen, Szabó József pedig „A lipcsei misszió afrikai munkája“ címen tartott előadást.

A konventben tartottuk meg a presbiterek számára szánt előadásokat is. Január 19-én volt a gyülekezet presbiteri konferenciája, amelyen D. Kapi Béla püspök „A felekezetközi helyzet elvi megvilágításban“, Miklós Mihály egyházfelügyelő „Általános

megfigyelések“ címmel tartott előadást. Ezenkívül Miklás Mihály egyházfelügyelő még a március 2-iki és a márc. 23-iki közgyűlésen is tartott előadást a közgyűlés tagjainak a protestantizmus és a római katolicizmus erőviszonyairól Európában.

A szeretetház dísztermében a soproni teológusok az idén is tartottak két vetítettképes előadást Jézus példázatairól.

Tartottunk még egy estélyt Gyárvárosban, kettőt Szabadhegyen. Mindkét helyen a teológusok tartottak vetítettképes előadást. Vidéken: Győrújfalun hármat, Bácsán hármat, Börcsön ötöt s Gyórszentivánon, melyet ebben az esztendőben csatolt gyülekezetünkhöz az egyházmegyei közgyűlés s amelynek gondozásával Bácsi Sándor hitoktatót bízunk meg, egyet. A vallásos estélyek és előadások száma tehát 49, a múlt évinél héttel több.

Konferenciák.

Gyülekezetünkben rendezte a győri egyházmegye május 13-án első egyházmegyei ifjúsági konferenciáját. Közel 700-an gyülekeztek össze erre az alkalomra az egyházmegyéből. A megnyitó istentiszteletet D. Kapi Béla püspök végezte, magát a konferenciát pedig Scholtz Oszkár kincstári jogügyi főtanácsos, a K. I. E. ev. ágának elnöke nyitotta meg. Az előadások voltak: Németh Károly esperes: „Én vagyok az út“, Turóczy Zoltán: „Én vagyok az igazság“, Sallay István ref. lelkész, a Bethánia főtáka: „Én vagyok az élet“, majd Kovács Péter földműves titkár beszélt a magyar földműves ifjúság megújulásáról. Délután Töltéssy Zoltán és Kovács Péter a fiúknak, Victor Erzsébet a lányoknak tartott gyakorlati bemutatót. A konferencián több számmal szerepelt a gyermekkarunk is Fodor Kálmán karnagy vezetése mellett. A záró istentiszteletet Kiss Samu nagybarátfalusi lelkész végezte.

Június 19-én újra itt volt az egyházmegye presbiteri konferenciája. Már egész külön ünneppé vált a győri egyházmegye presbiterei között az Úrnapja a maga minden esztendőben viszatérő presbiteri konferenciájával. Az idén Ihász László kisbaboti lelkész prédikált, Miklás Mihály felügyelő tartott előadást a gyülekezeti autonomiáról, Németh Károly esperes „Az ágostai hitvallás és egyházunk feladatai“ és Kuszák István tanító „Népművelés“ címen.

Jún. 25-én tartotta egyházmegyénk templomunk falai között közgyűlését is, melyet két esemény emelt ki a közgyűlések megszokott formái közül. Ezen a napon volt az ágostai hitvallás be-

nyújtásának négyszázados évfordulója, amit az egyházmegye megünnepelt s ezen a napon iktatta be hivatalába Mihály István új egyházmegyei felügyelőt.

A Diákszövetség konferenciáiról más helyen számolunk be.

Iratterjesztés.

Az Ige befogadására akarja előkészíteni a lelkeket s az Ige hatását akarja állandósítani az iratterjesztés, melyet ez évben is a cserkészcsapat kezelt. Különösen nagy szolgálatot tett az iratterjesztés ez évben a híveknek az új énekes könyvvel való ellátása terén. Az évi forgalom 5733.22 P volt, 1690.72 P-vel több, mint az előző évben. Ez évben is az iratterjesztés adományozott minden esküvő párnak egy családi emlékkönyvet, szegényeinket énekeskönyvvel, Bibliával, meg imádságos könyvvel látta el, szórványainkba ünnepi üzenetet küldött. Az iratterjesztés 1930. évi adományainak összege 135.22 P. Ezenkívül megkönnyítette az új énekes könyv beszerzését azzal, hogy 20 százalék árengedménnyel adta híveinknek.

Itt említjük meg, mint a sajtó kérdéséhez tartozó eseményt, hogy 1930. szeptemberétől Győrbe került a „Harangszó“ c. vallásos néplap szerkesztése, majd kiadása is. A szerkesztéssel ideiglenesen Turóczy Zoltán bízott meg. Ezzel Győrbe került a magyar evangélikus egyház mindkét országos lapja. Az „Evangélikusok Lapja“, mely a magyar ev. intelligencia lapja, s amelyet Németh Károly esperes szerkeszt és Győrben nyomtat és a „Harangszó“, mely a legnagyobb példányszámban megjelenő magyar evangélikus lap.

A szeretet szolgálata.

A Szeretetház.

Már az a kék kötetében szaladgáló, apró szolgálatokat végző kis árvagyermek is igazolja Pál apostol szavait: „Mert közülünk senki sem él önmagának.“ Ugyanettől a szellemtől áthatva munkálkodnak tehetségük szerint a mi öregjeink is. Az apostol ezen kijelentését tartja szem előtt gyülekeztünk néhány kedves asszonya, akik dicséretet, magasztalást nem várva, rendszeresen kéthetenként eljönnek hozzánk, hogy a mindegyre szaporodó javí-

tanivaló fehéremű foltozásában segítségünkre legyenek. „Mert közülünk senki sem él önmagának“ Ezt mutatja a diakonisszák munkája, akik nem akarnak mást, mint életükkel bizonyoságot tenni arról, hogy a Krisztus előtt csak a szeretetben munkálkodó hitnek van értéke.

1. A diakonissza anyaház kötelékébe ezidőszerint 17 diakonissza és 5 diakonissanövendék tartozik. Ezek közül a főnöknőn kívül egy vezeti a háztartást, egy az internátusban, egy az árvagyermeknél végez nevelői munkát, egy a győrvárosi szociálpolitikai ügyosztály szolgálatában áll mint szegénygondozó, három foglalkozik betegápolással, kilenc testvér pedig az állomásokon végez szolgálatot.

A múlt évi jelentésben említés történt már arról, hogy a soproni gyülekezeti munkát, melyet 30 éven át a pozsonyi anyaház látott el, a jelentési év kezdetén a győri anyaház vette át. Miután a soproni diakonisszaegyesület azon kívánságának adott kifejezést, hogy a gyülekezeti állomáson legalább egy diakonissza bírja a német nyelvet, az anyaház Mózes Teréz testvért a gallneukirchenei diakonisszaanyaházba küldte ki fél évre a német nyelv elsajátítása végett.

Jún. 29-én az anyaházba kettős ünnepre gyültek össze a testvérek. Ezen a napon volt 4 diakonissanövendék felvételi ünnepélye és a főnöknő hivatalos beiktatása. A felvételt Pálmai Lajos esperes úr, szeretetházi igazgató, a beiktatást D. Kapi Béla püspök úr végezte.

Diakonissanövendékeink az elmúlt évben is élvezték a pozsonyi diakonisszaanyaház vendégszeretét. Két-két növendék ment 2—2 hónapra Pozsonyba, hogy az ottani anyaház kórházában a betegápolást elsajátíthassák.

A nyár folyamán Isten segítségével összegyűjthettük állomás-testvéreinket egy tiznapos kurzusra, melyen Turóczy Zoltán h. igazgató D. Schmidt Károly J. pozsonyi esperes „Diakonissza kérdések“ című diakonissza tankönyve alapján tartott sorozatos előadásokat, úgyszintén a főnöknő is tartott naponta a testvéreknek hivatásukban megerősítő órákat.

A főnöknő ez évben is tartott a diakóniát ismertető előadásokat. Márciusban Rákosszentmihályon a szolgálatról, októberben a dunántúli papnék szövetségének a konferenciáján „A papné és a diakónia“ címmel, novemberben a celldömölki leánykonferencián „Mit vár Isten az ev. leánytól?“ címmel.

Anyaházi nővéreink az elmúlt évben is végeztek állandó éjjeli szolgálatot a Dr. Csillag szanatóriumban. Ezenkívül ápoltak 14 beteget 257 nappalon, 246 éjjelen. Betegápolás mellett az ifjúsággal is foglalkoznak, így Bácsán rendszeresen tartanak vasárnapi iskolát 25—30 gyermekkel, Győrújfalun vasárnapi összejöveteleket 15—20 leánnyal, az anyaházban a háztartási alkalmazottakkal vasárnapi összejöveteleket, az árvagyermekkel vasárnapi iskolát.

Anyaházunknak az elmúlt évben is ritka és tekintélyes vendégei voltak. Intézetünket megtekintették D. Renndtorf F., Gusztáv Adolf Egy. elnöke, John Nelson Christananda hindu evangelista, Handmann missziói felügyelő, Szeberényi Gusztáv b. csabai d. intézet vezető lelkésze, br. Dincklage Erzsébet a gallneukirchenei d. intézet főnöknője.

Anyaházunk az elmúlt év nov. 15. új állomást létesített. Átvette a kőszegi dr. Dreiszker szanatóriumban a betegápolást három nővérrel. A szanatóriumba az O. M. B. Pénztár utal be tüdőcsúcshurutos férfibetegeket. Az átlagos betegállomány 100. Munkájukat megnehezíti az, hogy e nagy betegállomány mellett nem tudnak az eggyessel foglalkozni. De tudjuk, hogy Isten itt is megvilágítja a testvérek munkáját és itt is alkalmat ad arra, hogy az ő országa terjedésén munkálkodjanak.

Diakonisszaállomásunk a kőszegi Dreiszker szanatóriumon kívül K ő s z e g g y ű l e k e z e t i á l l o m á s egy testvérrel. A testvér az elmúlt évben 10 beteget ápol 34 nappalon és 65 éjjelen. 663 gyülekezeti látogatást, 40 beteglátogatást és segélynyújtást végzett. Július hónapban kötőiskolát tartott 20 leánnyal. Az ev. elemi iskolában rendszeresen végzi a kézimunka tanítást heti 4 órán. Segédkezik a leányegylet vezetésében, a téli hónapokban tart vasárnapi összejöveteleket az iskolából kimaradt leányokkal. A gyülekezeti állomáson állandó gondozásban részesül egy elaggott férfi és egy nő.

K ő s z e g i G y u r á t z F e r e n c L e á n y i n t é z e t egy testvérrel. A testvér a betegosztályon végez állandó szolgálatot. Az elmúlt évben ápol 207 beteget 751 ápolási napon. Június hónapban az internátusi házvezetőnőt helyettesítette.

S o p r o n g y ű l e k e z e t i á l l o m á s: három testvér végez gyülekezeti munkát és ápolást; 31 beteget ápoltak 315 nappalon és 325 éjjelen, 319 esetben végeztek segélynyújtást, 330 beteglátogatást, 200 gyülekezeti látogatást. Ezenkívül állandóan

látogatják a kórházat, a polgári otthont, a barakkokat. A téli hónapokban hetenként egyszer tartanak összejöveleteket a gazdapolgár leányok részére.

Anyaházunknak ugyancsak egy állomása, a Győri Szociálpolitikai Ügyosztály egy testvérrel. Munkája a munkanélküliek és a város által állandóan segélyezett ellenőrzése, szegénylátogatások. Az elmúlt évben meglátogatott 2142 családot. Ezek között 384 ev. szegényt, 108 városi szegényt és 1650 munkanélkülit.

Anyaházunknak állomása és egyben fiókja a börcsi elemi iskola egy testvérrel. Az elmúlt iskolaévben tanított 13 gyermeket 6 osztályban. Ezenkívül tartott rendszeresen vasárnapi iskolát és két gyermekelőadást. Börcsön van anyaházunknak egy hold területen konyhakertje, gazdasága, ahova nagy örömmel járunk ki tavasztól őszi gazdasági munkát végezni. A szeretetháznak szállítottunk gyümölcs-, főzelék- és zöldségfélét; baromfit, újévre két nyársmalacot 415 P 88 fillér értékben.

2. Leányinternátusunknak az elmúlt évben 20 növendéke volt, akik egy diakonissza felügyelete alatt végezték tanulmányaikat.

3. Az Árvaházban az elmúlt évben 25 árvagyermek nyert elhelyezést, ezenkívül egy szegénysorsú középiskolai tanuló ellátását a belmissziói egyesület fedezi, 5 gyermek tartózkodik csak nappal a szeretetházban és kap teljes ellátást. Az árvák közé számíthatjuk még azt a három iskolából kimaradt árvaleányt, akik a szeretetházban házimunkát végeznek teljes ellátás és ruházat fejében.

4. Az elmúlt évben 7 öreg nőt részesítettünk teljes ellátásban és gondozásban, ezek közül 4 teljesen ingyenes, 3 részben havi ellátást fizet, részben egy nagyobb összeget juttatott a gyülekezet pénztárához. Kedves lakói még szeretetházunknak Gay Károly és Czipott Ilona.

A szeretetházban az elmúlt évben némely változás történt. Tavasszal a kertet újra rendeztettük, drótkerítéssel kerítettük el; baromfiudvart, sertésólat építettünk. A gyermekek részére fürdőmedencét, hintát és nyújtóállványt csináltattunk.

Szeretetházunk most már kezd komolyan szűk lenni, dacára annak, hogy a díszterem alsó részét is megkaptuk és különféle átcsoportosítással igyekezünk minél jobban kihasználni a helyiségeket, már tovább feszíteni a falakat nem lehet. Gondoljuk csak

el, hogy a szeretetház annakidején legfeljebb 40 személyre lett építve és a mostani létszám 84.

„Mert közülünk senki sem él önmagának“. Adja Isten, hogy ezt ne csak a szeretetház lakói tegyék magukra kötelezővé, hanem a szeretetházon kívülállók is. Adja Isten, hogy a szeretetház életében minél hamarabb eljőjön az az idő, midőn boldogan fogadjuk be azokat, akik az élet terheitől megfáradva a szeretetházban óhajtanak nyugodt életalkonyt találni. Adja isten, hogy sok vágyakozó lélekkel izleltethessük meg azt a boldogságot, mely akkor tölt el bennünket, ha életünket Pál apostol mértéke alá állítjuk; „Mert közülünk senki sem él önmagának“.

Huber Etelka
diakonissza főnöknő.

Belmissziói egyesület.

Belmissziói Egyesületünk 1930. évi munkájának a beszámolóját úgy szeretném megírni, hogy kitűnjék belőle: mi szeretne lenni, mi akar lenni ez az Egyesület a győri gyülekezet kebelében?

A legelső, amit mindenkinek be kell látnia az, hogy a Belmissziói Egyesület a gyülekezet életében s z ü k s é g e s v a l a m i. Hogy egy-egy gyülekezetben milyen nevet visel a szeretetmunkának hivatalosan megszervezett szerve, az mellékes, de bizonyos, hogy különösen a városi gyülekezetek körében szükség van arra, hogy a szeretetmunka gyakorlása intézményesen kézbe vétessék és gyakoroltassék. Ma, amikor olyan sok hajlékban napi vendég a legnincstelenebb nyomorúság, úgy egyesekre, mint közösségekre fokozott mérvű szociális kötelességek hárulnak. Ma már világi közösségek, maga az állam is mindjobban felismeri a szeretetmunka intézményessé tételének a szükségességét. Ma már a városokban is, a mienkben is rendszeres szegénygondozó munka folyik. Sőt városunk karácsony előtt — most első ízben — hatalmas gyermekfelruházó akciót is szervezett, amelynek a mi iskolánk is részese lehetett.

Hogyne kellene hát a szeretetmunkából részét kivenni az egyháznak, amelyet erre nemcsak általános emberbaráti motívumok, hanem a Krisztus egyenes szeretetparancsa sarkal és kötelez. A Belmissziói Egyesületre éppen azért van szükség, hogy programmszerűen és rendszeresen végezze azt az egyházi szeretet-

munkát, amely enélkül csak nagyon szórványos, vagy esetleges volna.

A Belmissziói Egyesület másodszer a z e g y h á z g y a k o r l a t i i g e h i r d e t ő j e a k a r l e n n i. A mi szószéki igehirdetésünk sem akar elvont dogmatizálás lenni, hanem az örökké aktuális és mindig praktikus élő Igének a hirdetése, de bizonyos, hogy a szószék igehirdetését mégis a Belmissziói Egyesület van hivatva felváltani a gyakorlati élet aprópénzére azzal, hogy a maga szeretetmunkájával szüntelenül illusztrációját és igazolását adja a szószék igehirdetésének. A Belmissziói Egyesületben mutathatja meg az egyház, hogy néki és rajta keresztül a Krisztusnak, nemcsak a szószék magasságából elmondott szép szavai vannak hívei számára, hanem van kegyelmes, segítő szeretete is. Mennyivel erőtelenebb volna a mi karácsonyi prédikálásunk az Isten szeretetéről, amellyel szerette az egész világot, ha a Belmissziói Egyesület nem éreztetne meg ebből a szeretetből legalább valamit a legszegényebbel is, amikor cipőt, ruhát ad, egy kis karácsonyi meleget visz a szegénység kunyhóiba. A Belmissziói Egyesület, amikor kifizeti szegény gyermekek tejpénzét, táppénzét, amikor havonként eljuttatja filléreit szegényeknek, kórházi betegekhez, amikor a szeretet kezével megkopogtatja karácsonykor még a börtönök ajtóit is, — bizony prédikál: minden zengő szónál szebben hirdeti a gondviselő szeretet igéit.

A Belmissziói Egyesület a g y ü l e k e z e t l e l k i i s m e r e t e é s j ó s z í v e. Ezt az egyesületet létre is az hozta, fenn is az tartja, hogy voltak és vannak emberek, akikben felébredt és él a szociális-lelkiismeret és dobog a segíteni kész szív. Hogy vannak, akiknek fáj a mások nyomora, akiket éget a mások könnye s abban van a boldogságuk, hogy enyhítsék azt a nyomorúságot és letöröljék azt a könnyet.

Öröndetes dolog és a szociális lelkiismeret mind szélesebb körben való felébredését mutatja az a tény, hogy az Egyesület tag-száma ebben az esztendőben is növekedett. Tagdíjából — az idén is 2 pengő volt személyenként — 672 pengő jött össze, a tavalyi 312 P-vel szemben. Pénzbeli önkéntes adomány 145 pengő volt; tavaly 52.32 P.

Különösen karácsony táján érezhető, hogy híveinkben dobog a jó szív és él a mások nyomorúságáért felelősséget érző lelkiismeret. Ez idén is voltak, akik elküldötték szeretetadományaikat. Nagyon sok élelmiszer, kalács, sütemény, cukorka, liszt, kenyér és

húsнемű érkezett hozzánk, amelyekből karácsonyi csomagot tudunk adni gyülekezeti szegényeinknek. Kaptunk új cipőket, új ruhákat, azonkívül sok használt ruhaneműt és lábbelit, amelyekkel szintén sok nyomorúságot tudunk betakarni és enyhíteni. Karácsonyi segélyezésre szánt készpénzadományként az adventesti istentiszteletek offertóriumával együtt 337.05 P folyt be a lelkészi hivatalhoz. Az Egyesület hűséges karácsonyi gyűjtőgárdája ezidén is készséggel vállalta és végezte el a gyűjtés fáradságos és sokszor nagyon hálátlan munkáját. Fáradhatatlan munkájuk eredményeképpen a kibocsátott 17 gyűjtőív jegyzéseinek összege a gyülekezet 240 pengőnyi hozzájárulásával együtt 1872.45 P-t tett ki. Hogy ez az összeg majdnem 400 pengővel kevesebb, mint a tavalyi karácsonyi gyűjtés eredménye, az a gazdasági viszonyok egyre tartó romlásában nyer elégséges magyarázatot. Áldja meg a jó Isten adakozóinkat az adott fillérékért, gyűjtőinket a gyűjtés szorgalmáért!

A Belmissziói Egyesület lelkiismeretének ébresztgetője és irányítója maga az Egyesület elnöknője, munkában, fáradságáldozásban és kötelességvállalásban példamutatója, D. Kapi Béláné Őmél-tősága, akinek új célmeglátásai és iránymutatásai szerint éppen most készül az Egyesület Isten segítségével a maga munkáját még szélesebb alapokra helyezni.

A Belmissziói Egyesület a gyülekezeti jóltevő keze. Ha valahonnan eljutott hozzánk a szükség kérő szava, rendszerint ez a kéz vitte el a gyülekezet segítségét. Az egyházközség határain túl ezidén a székesfehérvári templomépítéshez küldte el Egyesületünk a maga 10 pengőnyi adományát. Rendszeres kórházi segélyt utalt ki Klauzerné beteglátogató tagtestvérünk kezéhez, egy szegény asszonyt, újabban egy szegény koldust lakbérsegélylyel támogatott, 6 babakosarat vándoroltatott az Egyesület. Ezeknek s egyéb ilyenemű évközi segélyezéseknek az összege 201.95 P-t tett ki. Szegénygyermeknek tej- és kosztpénzére 294.80 P-t fizetett ki ez a jóltevő kéz. A karácsonyi gyűjtés eredményét pedig a következőképpen osztotta szét: Szeretetháznak 450 P-t, 61 gyülekezeti szegény között 5, 3, 2 pengőnként szétosztva 284 P-t, szegény gyermekeknek 16 fiú-, 20 leányruha és 44 pár cipő értékben 1493.52 P-t, rabok karácsonyi csomagjára 13.80 P-t. Az ezen felül fennmaradó összeget pedig elszámolás szerint egyéb kisebb segélyezésre fordította az Egyesület.

Ezek szerint az egyesített számadás így alakul:

B e v é t e l :

1. Pénztári maradvány	250.24 P
2. Tagdíjakból	672.— P
3. Adományokból	145.— P
4. Vallásos—est offertoriuma	29.04 P
5. Karácsonyi gyűjtés	1872.45 P
6. Kamat	15.60 P
Összesen:	2984.33 P

K i a d á s :

1. Karácsonyi segélyezésre	1871.92 P
2. Évközi segélyezésre	201.95 P
3. Táppénzre	294.80 P
4. Tagdíjbeszedési jutalék	30.20 P
5. Vegyes	51.61 P
Összesen:	2450.48 P

Az Egyesület vagyona készpénzben és takarékpénztári betétben tehát 533.85 P, ami a múlt évihez képest 283.61 P vagyongyarapodást jelent.

Azt szeretném, ha a szavak és számok, amelyeket leírtam egyet mondanának mindenkinek: újra megsegített az Isten! Őt áldjuk a múltért, Őt kérjük a jövőöért!

Szabó József.

Gyülekezeti szegénypénztár.

A gyülekezeti szegénypénztár a legmozgékonyabb szeretetmunkás. Munkáját nem köti semmi formáság. Segít ott és akkor, hol és amikor szükség van, azonnal. Segítsége igazi gyorssegély.

A megnövekedett nyomorúság megnövelte a szegénypénztár kiadásait, de — Istennek hála — megnövelte a hivek felelősségérzetét és így a szegénypénztár bevételeit is. A hivek adománya a múlt évi 385.55 P—vel szemben 640.68 P volt. A rendszeres adakozók száma újra megnövekedett. Az összes bevétel 1444.26 P volt, 231.76 P—vel több, mint az előző évben.

A megnövekedett bevétel megnövesztette a segélyezési lehetőségeket is. Rendszeres támogatásban részesülő házi szegényeink

számát 10-ről 13-ra emeltük fel. Tovább taníttatunk s a szeretetházban az önköltségi ellátási árt fizetjük egy erre érdemes szegény ev. iskolásiú után. Többnek nyújtottunk lakbérsegélyt, másoknak cipőt csináltattunk, átutazó hittestvéreinket utiköltségben részesítettük. Az Isó-alap kamatai ez évben 90 P-t tettek ki. Ezt az összeget egy szegény családnak juttattuk, ahol az apa gyógyít-, hatatlan beteg s a hétagú családnak a legidősebb, 17 éves fiú keres, ha kap munkát, kenyeret. A kiosztott segélyek összege 1264 pengő 35 fillér.

Segélyezéseink előzetes környezettanulmányait ez évben is diakonisszáink végezték, szegényeink templombajárását pedig lelkeszeink őrzik ellen.

Gyámintézet.

Egyházi alkotmányunk sarkalatos pontja, vérrel megvédett értéke volt mindig a gyülekezeti autonómia. Elnyomások nehéz idejében védő vár, békés napokban egyéniségeket nevelő s felelősségérzetet növelő drága kincs volt. Minthogy azonban minden dolognak, úgy a gyülekezetek önkormányzatának is meg van a maga árnyoldala és veszedelme. Szűk látókörűvé s csak önmagával törődővé formálhatja a gyülekezeteket. Ezt a veszedelmet kiküszöbölni s a gyülekezetek szemét a saját portájukon túl levő nyomorúság számára megnyitni van hivatva a szegény egyházakat támogató gyámintézet.

Az 1930. évben 901.19 P volt a gyámintézeti gyűjtés, 50.29 P-vel több, mint az előző évben. Ebből az összegből az alapszabály szerint beküldtünk a magasabb fokú gyámintézeteknek 379.67 P-t s a rendelkezésünkre álló összegből adományoztunk a Szeretetháznak 180.—, az öttevényi templomnak 180.—, a nádorvárosi építkezésre 50.—, a bácsai fiókegyháznak 50.—, a konfirmáltak alapjára 10.—, szórványgondozási alapra 13.49, az egyházkerületi Luther és Löw alapra 8 pengőt.

A gyámintézet szórványgondozási alapja 101.45 P, gyámintézeti alapja 27 P. A szórványgondozási alapból a gyórszentiványi hiveknek küldettük a Harangszót.

Itt említjük meg, hogy az egyetemes gyámintézet 1929. évi győri közgyűlése alkalmával a gyülekezetünk által felajánlott urvacsorai edényeket Csögle leányegyháznak, a Belmissziói Egylet által adományozott keresztelő edényt Érd leányegyháznak, az Ifj.

Egylet és a biblakörök oltári bibliáját és oltárvánkosát a komádi gyülekezetnek, a népiskolai tanulók által adományozott 10 énekeskönyvet a gyulai egyházközségnek ajándékozta az egyetemes gyámintézet.

E helyen is hiveink tudomására hozzuk, hogy egyházmegyei gyámintézetünk egyházi elnöke, Horváth Béla csikvándi lelkész, egészségi állapotára való hivatkozással lemondott. Az új elnök Szalay Mihály lovászpatonai lelkész lett.

A személyi változások rovatában megemlítettük már, hogy Ágoston Barna, helyi gyámintézetünk elnöke, tisztségéről legőszintébb sajnálatunkra lemondott s helyét a tisztújító közgyűlés dr. Smikli Gyulával töltötte be. Mindnyájukra ehelyen is Isten áldását kérjük.

* * *

A szervezett szeretetmunkákon kívüli alkalmi szeretetmunkákról a jótékonyág és adakozásról szóló rovatban számolunk be.

A művészet szolgálata.

Bucsuzás a Győri Énekes Könyvtől.

Mikor ezeket a sorokat írom, az íróasztalomon öt énekeskönyv van előttem. A Biblia, Új Zengedező Mennyei Kar, a dunántúli régi, a Győri Énekes Könyv és a dunántúli új énekes könyv. Egész világtörténet ez az öt könyv. Sok száz éve letűnt korok lelki életének, Isten-keresésének, áhítatának drága emlékei. De emlékei az egyes ember lelki világa történetének is. Mindegyik magán viseli a sok használat nyomait. Bizonyára nem egy nehéz vergődésben eltelt óra, családi meghitt kör csendes békéje, vagy az Úr házában feltörő áhítat emlékei vannak eltemetve a fakult lapokon. A jó Isten csodálatos adományképen adta mellénk utitársul az éneket, zenét. Kísér bennünket legnehezebb és legboldogabb óráinkban bölcsönktől a sírig. Hogyan elcsendesül a kis gyermek, mikor édesanyja föléje hajolva, eldudorássza bölcsődalát, milyen nagy nyugalomba ringatnak majd a sirunk mellett elhangzó ének elszálló hangfoslányai!...

A Bibliát is énekes könyvnek mondom. Nemcsak azért, mert abban van az az allegorikus dal, melyet Énekek Énekének nevez a Kánon, — abban vannak a Zsoltárok, melyeken az ezer-

éves patina alól átszillog az el nem avulás színaranyja, abban olvashatjuk sok istenes ember áhitatos énekét s a Kor. levélben a legszebb himnuszt a szeretetről, — hanem azért is, mert a Bibliának minden szava, minden mondata Istent dicsőítő ének, bűnbánó zsoltosma, az Úrban való megnyugvás harmoniája s az örökélet felé törés diadaléneke. Csodálatos zengő hangokat hall a hívő ember, valahányszor kinyitja Bibliája fedelét!...

A másik könyv: Új Zengedező Mennyei Kar. Graduálnak is nevezték a régiek. Formátlan, kopott szürke könyv. Egyik ősem úti batyújából való, aki a Habsburgok vallásüldözése elől Würtenbergiába menekült, hol nemcsak új szabadságot s új hazát talált, de új nevet is vett fel. De az öreg magyar könyv évtizedeken át összekapcsolta elhagyott hazájával s amint a békésebb idők szele fújdogált, újra összeszedte Bibliáját, meg az öreg Graduált s visszajött régi otthonába, Vasvármegyébe. Elgondolom, milyen drága kincse volt ezután az egész családnak ez az 1014 oldalas énekes könyv! Ennek az Új Graduálnak, mely 1743. esztendőben jelent meg, ősei voltak Gálszécsi István (1536), Székely István (1538), Bornemissza Péter (1582) énekes könyvei, Gelei Katona István (ref.) 1636-ban megjelent Öreg Graduálja, illetőleg Ács Mihály győri ev. iskolaigazgató által 1696-ban kiadott Zengedező Mennyei Kar, mely sok kiadást ért meg. Mind szülő biznyságai ezek a mi őseink vallásos buzgóságának s annak, hogy ev. egyházunk nemcsak prédikáló, de éneklő egyház is volt mindig.

Ámde már ebből a korból reánk maradt emlékek s ezeknek a könyveknek többszöri változtatásai, bővített kiadásai arról győznek meg, hogy az ev. istentisztelet, annak elemei, formái s az idegen bilincsből kiszabadult istentiszteleti magyar nyelv sohse volt valami holt világ, megkövesedett bálvány, hanem korokhoz, helyzetekhez alkalmazkodó élet, mely szerint változott, fejlődött a lelki szükségletek, vallásos érzések kifejezési módja is. Már az 1784-ben kiadott új Graduál előszavában panaszozzák, hogy „a mult száz esztendőben nem igen vehette elő magát ezen kegyesség gondolata, mert mind a tanítók, mind a hallgatók a jó napokban a buzgóságban meglágyultanak. Végre az Isten az erőtlenségben megakarván mutatni erejét, ugyanazon Zengedezőt, minekutánna abból a nem elég épületes énekek kiirattak és azok helyébe több, mint száz új énekek beállítván, 1734. esztendőben kiengedte nyomattatni. A fogyatkozások és nóták is megjobbítottak.“

Igy alakult ki egy formájában talán nem tetszős, verseiben dőcögös, kifejezéseiben gyarló, de az üldözések tűzében megpróbált, erőshítű vallásos énekirodalom, mint kegyes lelkek bizonyágtévő sóvárgása az Istenben való élet után. Körülbelül másfélszáz évig volt ez a könyv útmutató, erőforrás és élet azoknak, akik az Úrral akartak járni egy úton...

De jött a szellemi áramlatok történetében egy új korszak, az ú. n. racionalismus vagy felvilágosodás kora. Nálunk II. József császár nevéhez fűződik ez a mozgalom, mely az emberi szellemnek a politika, jog, bölcsészet és a theologia terén is a tekintélyek uralma alól való felszabadulását célozta s a vallási téren is az emberi értelmet (ratió) tekintette zsinórmértékül. És ismét rányomta bélyegét ez a szellemi mozgalom a protestánsok hitéletére is. Igaz örömmel üdvözölték egyrészt a sok százados elnyomás után a derengő lelkiismereti szabadságot, másrészt meglátszott vallásos irodalmunkban is hatása. A nyelvileg ugyan elavult, de a régi biblikus, erős hitből fakadó, talán az ú. n. pietizmus hatása alatt írt áhitatos énekek jórészt németből fordított száraz, színtelen, dogmatizáló, moralizáló — bár pallérozottabb nyelvű énekekké változtak.

Ebben a korban keletkezett az a két énekes könyv, melyek már a mai kor vallási életének, istentiszteletének is fontos tényezői lettek; melyekhez a mi gyermek- és felnőtt korunk emlékei fűződnek. Az egyik: Az ágostai vallástételt tartó Evangélikusoknak Dunántúl levő Superintendenzijája által kiadott Kerületi Énekes Könyv. E könyv 1805-ben különösen az akkori egyházkerületi felügyelőnek, a győri származású Matkovich Pálnak buzgólkodása folytán jött létre, aki maga is sok énekkel gazdagította azt. Kivüle ugyancsak a győriek előtt ismert nevű Perlaky Dávid, nemesdömölki, Zigán János kemeneshőgyészi, Szüts István téthi lelkészek és Kiss János győri rektor, későbbi püspök — írtak nagyobbszámú énekeket. Ez az énekes könyv nemcsak Dunántúl, hanem egyetemes egyházunk több gyülekezetében igen elterjedt, több kiadást ért s még most is sok helyen kegyelettel ragaszkodnak hozzá.

Úgy látszik azonban, hogy a győri egyházközség tetszését nem nyerte meg ez a kerületi énekes könyv, mert néhány év múlva már új énekes könyv kiadását tervezgeti s azt 1811-ben ki is adja. Ez a Győri Énekes Könyv név alatt a legújabb időkig kedves énekes könyve nemcsak a győrieknek, hanem

sok más nagyobb magyar gyülekezeteknek is. Azt nem látjuk egészen világosan, hogy ugyanaz a Kis János, aki a 6 évvel előbb megjelent Kerületi Énekes Könyv megjelenését olyan hathatósan elősegítette, — miért buzgólkodott a Győri Énekes Könyv megjelenésén s szerzette annak legtöbb énekét?! Az általa az első kiadáshoz írt előbeszédben azt írja, hogy „a józanabb és tiszta buzgóság az evangélikusokat az épületességre szentelt könyvekre tette figyelmetesekké. S a külső alkottatásában formátlan, belső tulajdonságaiban hiányos s az akkori időkre nem mindenben alkalmaztatható eddigi énekek helyett világosabbakat, serkentőbebet akartak adni s felvenni az eddig kimaradt énekeket, melyek után való forró óhajtozás nyilvánult meg a hivek között. 1811. év nov. havában jelent meg a könyv. Legtöbb éneknek szerzője vagy németből fordítója maga Kis János volt. Sokat átvettek a Graudálból és a kerületi énekes könyvből. Az ott már említett énekszerzőkön kívül van benne ének Rimay Jánostól, aki a huszita énekes könyvből fordított és br. Ráday Gedeontól, akinek forrása viszont a német Gellert Keresztély volt. Az újabb kiadásokba Zathureczky Sámuel volt győri énekvezér, Beliczay Jónás kemenesi esperes, Székáts József budapesti, Karsay Sándor győri püspök és Sántha Károly sárszentlőrinczi lelkész énekei vétettek fel. Száz év alatt tíz kiadást bocsátott ki a gyülekezet, a 11-iket magánvállalkozó rendezte nem kellő sikerrel. Már ekkor szükségét látta a gyülekezet egy új énekes könyv behozatalának s mivel időközben a dunántúli egyházkerület is kiadta a maga értékes énekes könyvét és sok gyülekezet azt fogadta el a győri helyett, elhatározta, hogy a magáét nem adja ki többet, hanem csatlakozik a magyar evangélikusok egységes táborához, kik már áldással használják az új énekes könyvet. Kellő előkészítés után az 1930-ik év első böjti vasárnapjától fogva az lett tehát a templomi és otthoni áhítosságunk Istenhez emelő egyik eszköze.

Tudom, hogy mikor ezekről most megemlékezünk, sok év. testvérem lelkében érintek érzékeny húrokat. Tudom, hogy olyan könyvtől, melytől való búcsúzásra a gyermekkori gondtalan idők, szomorú és víg órák, betegágy sóhajtásai, lezárt koporsók síri dübörgése, templomi áhítat s otthoni magábaszállás emlékei rajzanak körülöttünk, — nem könnyű az elválás. Megértem a régi zsidók panaszát, akiket a babiloni fogságban a fogolytartók arra nógattak, hogy ne sirassák a szülőföld emlékeit, hanem énekeljenek nekik valami újat, valami vígat Sion énekei közül, — akkor

azt mondták: „felejtkezzen el rólam az én jobbkezem, ha elfeledkezem rólad óh Jeruzsálem, ragadjon az én nyelvem az én inyemhez, ha nem Jeruzsálemet tekintem az én vigasságom fejének.“ (137. Zs.) Tiszteletreméltó s áldott dolog ragaszkodni legboldogabb óráink emlékeihez, hitünk, békességünk drága forrásaihoz!

Ámde azt is tudjuk, hogy evangélikus egyházunk a maga hitében sohse dermedt meg, történelmi emlékei láttára nem vált sóbálvánnyá, mint Lóth felesége. A lélek szárnyalását nem köttötte békóba elvakult formákkal, mindenek felett drága magyar nyelvünkön bemutatott áldozatáról is azt akarta, hogy az tiszta, fenséges és Istenhez méltó legyen. Száz év minden vonalon változásokat hozott tudományos, társadalmi, vallásos életünkben is. Ez a folytonos változás törekvés a jobb, végül a legfőbb jó, az Isten felé. Ez teremtette meg az új dunántúli énekes könyvet is, mikor Isten lelkétől ihletett emberek lelkük legszebb virágait fonták koszorúba s oda helyezték családi szentélyünkbe, templomi oltárunkra! Fogadjuk ezt az adományt Istentől hálás szívvel s míg a régi énekes könyvünket eltesszük levendula illatú emlékeink közé, — vegyük elő minél többször az újat s minél többször használjuk azt, annál jobban meg fogjuk szeretni!

Azután elvégre úgy látom én, hogy ez a mi gyülekezetünk nemcsak éneklő, hanem énektermő gyülekezet is volt. Már a legelső papja, Magdeburgi Joachim, tábori pap is szerzett énekeket, közöttük a 366-ik számút. Ács Mihály győri rektor szerkesztette a Zengedező Mennyei Kart, Matkovich Pál a régi kerületét, Kis János pedig a győrit. Az új énekes könyvben is sűrűn találkozunk győri énekirók nevével: Győry Vilmos, Karsay Sándor, Perlaky Dávid, Sikos István, Torkos András, Zathureczky Sámuel. Arról se feledkezzünk meg, hogy ennek az új énekes könyvnek a szerkesztése Karsay Sándor győri püspöksége alatt kezdődött s kiváló munkásai voltak a többek között a soproni theologiai fakultásunk két tudós professzora: D. Payr Sándor, volt győri káplán és D. Kovács Sándor, aki a győri ev. algimnáziumban kezdte tudós pályáját.

Ha a győri énekszerzőknek ezt a tiszteletreméltó gárdáját látjuk s meggondoljuk, hogy milyen sok szebb formában árt éneket találunk a régiből az újban, melyeknek célja most is az, ami volt a régieké, hogy ebből a bajos, bánatos és bűnös világból az Úrhoz vezessenek bennünket, — lassanként megérlelődik ben-

nünk az a tudat, hogy hiszen ez az új énekes könyv is Győri Énekes Könyv, melyet mint az Úr küldöttét szeretettel köszöntünk:

Kitárom előtted szívem, Óh jöjj, légy vendégem nekem. Üdv és élet forrása vagy, Erőt békességet te adj. Ha gond és bánat porba von, — Óh térj be hozzám Jézusom.

Pálmai Lajos
ny. ev. lelkész.

Ének és zene.

Az evangélikus gyülekezeteknek éneklő gyülekezeteknek kell lenni. Példakép kell állnia előttünk e téren is nagy reformátorunknak, Luther Mártonnak a korál-költőnek, aki otthonában, maga köré gyűjti gyermekeit s felhangzik a kis család ajkán az ének a mindenható Istenhez: „Erős vár a mi Istenünk.“ Cantate! Énekeljétek! Ez a felszólítás hangzik a keresztyén lélekhez s szomorú az, midőn e felhívás nem talál meghallgatásra s a gyülekezet némán hallgatja az orgonán felhangzó korálokat, vagy csak gyengén, bátortalanul hangzik a gyülekezeti ének.

Nagy gondot fordítunk éppen ezért egyházi énekeink oktatására. Céltudatos munka folyik elemi iskolánkban e téren, amelynek gyümölcse egyelőre az énekvizsgákon, iskolai hangversenyeken s a gyermek isteni tiszteleteken jelentkezik. Elemi iskolánk énekkutatása példaszerű, magas színvonalon áll, amelynek bizonyossága az elmúlt év április 9., 10., 11-én rendezett iskolai hangverseny. E hangverseny magas nivója, a gyermekek tökéletes énektudása csodálattal töltötte el a hallgatókat s a legnagyobb elismerésre készítette a szakembereket. Az iskolai gyermekkar Kacsóh, Kodály, Molnár Antal, Beethoven, Block, Bárdos, Balázs, Murgán stb. szerzők műveiből énekelt. Fodor Kálmán karnagy fáradságos munkájának méltó gyümölcset aratta. A gyermekkar karácsonykor az istentiszteleten énekelt megható szépséggel 2 és 3 szólamú énekeket.

Elismerésre méltó egyházi vegyeskarunk ez évi működése. Lelkes kis csapat ez az énekkar, amely az egyháza és az ének iránti szeretettől áthatva, szívének kedves ajándékaként hoz egy-egy megható éneket ünnepeinkre. A próbákat rendszeresen látogatja s kedves harmóniában dolgozik, tanul s törekszik fáradhatatlan karnagyával. Az egyházi vegyeskar ez évben kibővült a diakonisz-

szákkal és a szeretetház éneklő növendékeivel. Kivánatos volna, hogy az ev. szülők nagyobb számmal küldenék leányaikat énekarunkba. Szomorúan kell megállapítanom, hogy az ev. férfiak sem érdeklődnek kellőleg templomi énekarunk iránt s távol tartják magukat templomunk kórusától.

Egyházi énekarunk nemcsak a nagy ünnepek alkalmával szerepelt, hanem a vallásos esték és az ifjúsági egyesület előadásainak hangulatát is gyakran emelte felkészült, megható énekeivel. Az előadott énekeket nagy gonddal, hozzáértéssel válogatta össze Fodor Kálmán karnagy. Ott látjuk a műsoron az egyházi zene csúcspontjától, a Bach cantátéktól az egyszerű koral énekig az egyházi zenetermékek egész skáláját. Ez évben templomi énekarunk a következő műveket adta elő:

Szabados: Hiszekegy, Révfy: Bús magyarok, Bach: Jertek hozzám, Lilcher: A Megváltó halálára, Kárpáthy: Esti dal, Kárpáthy: Sírjon ma az ének, Hallelujából: Krisztus a keresztfán, Tövis, te drága jó tövis, Óh forrongó, Weber: Passio, Bach: 4. számú kantátéjának több részlete. Nagypénteki Bach korálok, Mendelssohn: Himnusz, Kapi: Tehozzád óh Uram, Fodor: Fohász, Bethoven: Szent oltárod zsámolyánál, Haydn; részlet a Teremtésből, Kapi: Ezekre ajkán, Bach: Hittel, alázattal, Doles: Erős vár, Bach: Adventi kántáté, Bach: Karácsonyi kántáté, Nádler: oratorium részlet.

A cantáték zenekari kíséretét városunk zenekedvelő uraiból álló zenekar kísérte, az orgonánál Zacher Lajos tanító ült, aki több alkalommal kísérte a vegyeskart orgonajátékával. Egyháztagjaink részére temetéseknél rendelkezésre áll egy férfi korus 4, 8, illetve 12 énekessel.

Az orgonairodalomnak remekeivel is alkalmunk volt ez évben megismerkedni Fodor Kálmán általánosan ismert tehetsége s művészete révén. Vallásos estélyeink alkalmával gyakran hangzott fel szép orgonánkon a régi és újabb mesterek alkotása, amelyet gyülekezetünk tagjai mindig nagy örömmel hallgattak. Műsoron szerepelt ez évben: Bach: C-dur prael. fuga, Mendelssohn: A-moll prael. és fuga, Pachelbeel: Ciacona, Bach: D-moll toccata, Dubois: Fiat Lux, Reger: Gis-moll prael. és fuga, Bach: G-moll fuga, Muffet: Toccata, Dubois: Thema variatiokkal, Mendelssohn: C-moll prael. és fuga.

Ezenkívül egyházunk és városunk zeneértői részére nagy örömet szerzett Fodor Kálmán két orgonahangversenye, amely

nemcsak egyházunk, de városunk zenei életében is eseményként szerepelt. Április hóban a nagy lutheránus kántor, Bach J. S híres műveiből állította össze Fodor Kálmán hangversenyének műsorát. Sokak kívánságának tett ezzel eleget. A második hangverseny november hóban volt a katonazenekar kíséretével Haendel, Rheinberger és Bossi versenyműveit adta elő Fodor Kálmán. Ez alkalommal a katonazenekar karmestere: Jónás Dezső vezényelt. E hangversenyen orgonánk minden szépsége hatásosan érvényesült a művészi játék által.

Kórusunkban több alkalommal, főleg vallásos estéken vendégek is szerepeltek, akik hegedű, cselló és énekszámokkal emelték az egyes estélyek vallásos hangulatát. Szerepeltek: Hermann László, Helényi Gyula, Manzer Gyula, Ámon Ferenc dr., Ittész Mihály, Molnár Sándor, László Miklósné, Mayer Ilona, Gritzmann Éva és Herkner Zoltán. Ugy nekik, mint a zenekarban szereplő uraknak e helyen is köszönetet mondunk. Szerepelt még önálló hangversenyen Antalffy Zsiross Dezső, a híres orgonaművész, aki Amerikából hazajövet első hangversenyét Győrött adta templomunkban. Művészi játéka eseménye volt Győr zenei életének.

Az egyházi zene gyülekezetünkben ez évben is magas színvonalon állt s Isten dicsőségét szolgálta, áhitatot keltve a hivek lelkében.

I'só Pál.

A tudomány szolgálata.

Új iskolánk.

*Strasser Sándor iskolaszéki v. elnök ünnepi beszéde
az új iskola felavatásán.*

Értékeket szerezni érdem, az értéket megtartani kötelesség. Isteni elhivatottságában ennek átérzése és elgondolása vezette egyházközségünket akkor, mikor ősrégi iskolájának új hajlékot emelt, hogy azt, mint az egyház féltett drága örökségét, melyet őseink évszázadokon át nehéz küzdelmekkel megőriztek, megbecsülje és megszerezze azokat a feltételeket, amelyek között az ma istenes munkáját a kor kívánalmainak megfelelően minél tökéletesebben kifejthesse.

Evangélikus iskolánk mintegy negyedfélszázados multra tekinthet vissza. Már a XVI. század második felében, mikor a győri

gyülekezet létesült, iskolát tartott fenn. Dézsi Lajos Szenczi Molnár Albertről írt munkájában említi, hogy Sz. Molnár Albert 1587-ben a győri evang. iskolában is tanult, amely már akkor híres iskola volt. Az iskola és a gyülekezet története össze van forrva; miként a gyülekezet sok veszedelmen és viszontagságon ment keresztül, ugyanolyan sorsa volt iskolánknak is. Volt idő, mikor kiszorult Győrből, volt idő, mikor szünetelni volt kénytelen. De mindenkor voltak áldozatos lelkű hivei, akik ma szinte elképzelhetetlen áldozatkészséggel siettek megsegítésére és mindenkor voltak lelkes vezetői és kiváló tanítói, — egy Zathureczky Sámuel, egy Kis János, Petz Gedeon, Stelczer Dániel, Péterfi Sándor és sokan mások, — akik csodálatos lelkesedéssel, elhivatottsággal és akaraterővel tartották és virágoztatták az iskolát.

Az alsóbb osztályokban írást és olvasást, a felsőbb osztályokban magasabb tudományokat is tanítottak. A XVIII. század utolsó évtizedétől az elemi iskola mellett algimnázium is volt, amely 1883-ban szűnt meg, mivel az egyházközség az 1883. évi XXX. t.-c.-nek eleget tenni nem tudott. Tanítottak régebben egyszerű iskolaszobában, sőt magánlakásokban is. Így 1739-ben, mikor külön leányosztályt állítottak fel, Aczél András a leányokat saját lakásán tanította. A tanulók és a tanítók száma azonban gyarapodott s a gyülekezet gondoskodott iskolájának megfelelő elhelyezéséről. 1796-ban épült föl az iskolaépület a konvent balszárnyán, 1884-ben a fiúosztályok termeit felemeltette az egyházközség s 1901-ben új leányiskolát épített.

Idővel azonban ezek az iskolaépületek sem feleltek már meg az új idők követelményeinek. Érezte és látta ezt már régen az egyházközség s ezért 1928-ban az a gondolat merült föl, hogy az újabb leányiskolai épületet átalakíttatja és emeletre emelteti, hogy az egész iskola ott kapjon megfelelő otthont. A vázlattevé és elő-méretköltségvetés el is készült, ez a megoldás azonban nem megfelelőnek, kicsinynek és ideiglenesnek mutatkozott. De látva különösen fiúiskolánk további tarthatatlanságát, 1928 június 17-én elhatározta a gyülekezet, hogy egészen új iskolát építtet, melyre államsegélyt és városi támogatást kér, a többit pedig saját áldozatkészségével, egyelőre felveendő kölcsönből fedezi. Országos tervpályázatot írt ki, amelynél az elhelyezés dolgában is szabadkezet adott a tervezőnek.

Az országos tervpályázat meglepő eredménnyel járt, mert 52 tervező 58 tervvel vett részt a pályázaton. A magasztos feladattól

megihletett pályázóktól szebbnél-szebb pályamunkák gyűltek egybe, úgy, hogy az azokból rendezett kiállítás az iskolaépítésnek valóságos tanulmányi kiállítása lett.

A Jausz Lajos másodfelügyelő elnöklésével kiküldött bíráló-bizottság, megyének tagjai voltak: Csellágh Gyula min. tanácsos, Farkas Imre városi műsz. főtanácsos, Polgár Rezső építőművész, bírálta el a munkát s az I. díjat Gerstenberger és Arvé budapesti, a II. díjat Lakatos Kálmán győri származású budapesti, a III. díjat Mérey és Wittmann budapesti műépítészeknek ítélte. Három pályamunkát — a Sursum Corda (Oberländer Sándor győri mű-építész), a Luther B. és az Ág Ev. jeligéjüket — dicséretben részesítette.

A gyülekezet 1929. március 10-én kivitelre az I. díjjal kitüntetett tervet fogadta el s megbizta az elnökséget, hogy az építési terveket elkészíttesse s az államsegély elnyerésére a kellő lépéseket tegye. 1930. január 26-án elhatározta, hogy egyelőre a fiúiskolát sürgősen fölépítteti. A versenytárgyalást április 1-én írta ki két heti határidővel s arra győri vállalkozókat hívott föl. A felbontó bizottság jelentésére és javaslatára a munkálatokat 1930. április 25-én Schiel és Krausz győri vállalkozó cégnek adta ki.

1930. április 28-án kezdték meg a régi fiúiskola lebontását, május 1-én az új épület alapjainak az ásását; június 8-án, pünkösd vasárnapján folyt le ünnepi keretben az alapköv letétele; június 25-én az épület elérte a falegyenlőséget s már 1930. november 2-án a kész épületet az egyházközség átvehette a vállalkozótól.

* * *

Ime áll az épület, hogy magába fogadja gyermekeinket, a magyar jövő reménységét s szívünk és szánk köszönetre és hálára nyílik. Hálát adunk a Mindenhatónak és dicsérijük az Urat, aki végtelen kegyelmével munkánkban segített s szándékunkat és elhatározásunkat sikerrel koronázta. Az Ő nevének dicsősége hassa át ezeket a csarnokokat mindenkor. Köszönetet mondunk a nemes győri gyülekezetnek és annak elnökségének, amely mindenkor átérezte azt a magasztos hivatást, hogy iskolájának fenntartásával és fejlesztésével az oktatás és nevelés ügyét, egyházunkat és a magyar jövőndőt szolgálja. Most is nemes kötelességérzéstől áthatva lelkes áldozatkészséggel állított annak új csarnokot. Köszönetet mondunk mindazoknak, akik elhatározásunk valóra

válását lehetővé tették s azt előkészítették: Győr szab. kir. város közönségének, amely minden kulturális terv iránt való nemes érzékkel és megértéssel fiúiskolánk megépítésénél 25.000 P-vel segítségünkre volt; — a magyar kir. kultuskormányának, amely ugyan az államsegélyt ebben az évben fedezet hiányában nem folyósíthatta, elismerte azonban egyházunknak az államsegélyre való jogát s annak folyósítását a fiúiskola felépítése után kilátásba helyezte; — a kir. tanfelügyelőségnek, amely iskolaépítési ügyünket az első tervezetéstől kezdve jóakarátú érdeklődéssel kísérte s erkölcsi támogatásban részesített. Köszönetet mondunk Kapi Béla püspök úrnak, aki az iskolaépítés ügyét szívvel-lélekkel felkarolta és nemcsak irányította munkánkat, hanem áldozatos buzgósággal járt közben az építéshez szükséges anyagi eszközök megteremtésében.

Hála és elismerés illeti az építő bizottságot, főképen pedig annak elnökét, Jausz Lajos másodfelügyelő urat, aki az előkészítés és kivitel munkájában odaadó és fáradtságot nem ismerő munkásságot fejtett ki. A legteljesebb elismeréssel és hálával kell megemlékeznem Csellágh Gyula min. tanácsos urról, aki az építési munkálatokat Velsz Ödön mérnök úr buzgó segítségével az egyházközség részéről hivatalosan ellenőrizte, tisztét páratlan lelkiismeretességgel mint az egyház érdekeinek hűséges őre teljesítette s valóban elmondhatom, nem került egy tégl a falba az ő tudomása és ellenőrzése nélkül. — De mindenki, aki az építés munkájában résztvett, — a tervező művészek, az építő vállalkozó cég, Schiel Vince műépítész úr, mint az építés vezetője, a többi szakvállalkozók, Hofbauer művezető-pallér, a szakmunkások és napszámosok, valamennyien a nemescélú munka tudatától áthatva, szellemi és fizikai tudásuk legjavát adták. Áldott legyen minden munkáskéz, mely itt dolgozott!

Midőn most az iskolaépületet az iskolai bizottság nevében átveszem, a bizottság nevében is ígérem, hogy azt lelkiismeretes és szerető gondoskodásunkba fogadjuk s éberén fogunk őrködni azon is, hogy a benne folyó munkát mindenkor az istenszeretet, az emberszeretet és a hazaszeretet eszméi irányítsák és vezéreljék.

Kedves Igazgató Úr! Az épület készen áll, vonuljon be derék tanító gárdájával és szeretett gyermekserégével. Becsülje meg és becsültesse meg, őrizze és őrizzesse meg az oktatásnak ezt a megszentelt hajlékát, mert ez az egyházközségnek áldozatok árán szerzett értéke s a megszerzett értéket megőrizniünk kötelesség.

De az épületnél sokszorosan nagyobb és becsebb értéke egyházunknak és hazánknek az a munka, amely benne Isten nevében folyni fog. Ennek a munkának Igazgató Úr a hivatott vezére; vezesse azt Isten dicsőségére!

Az épületben minden téglát biztos kezek helyeztek el, hogy az az idők viszontagságaival dacolni tudjon. Az iskolában folyó munka azt a nagy épületet építi, amelynek téglája minden fejlődő gyermeki lélek. A láthatár felhőkkel terhes, viharok jöhetnek; annak a nagy épületnek, amely az iskolák munkáján épül, szilárdnak kell lennie, hogy egy téglá se legyen omlékony, mindenik biztosan megállja a helyét s miképen az épületben a téglákat a kötőanyag egy egyetlen, szilárd, ellenálló fallá tömöríti, úgy forrassa egybe a fejlődő gyermeki lelkeket az evangéliomnak és a hazának imádságos és áldozatos szeretete. Úgy legyen!

Az iskola.

Az 1930. esztendőt iskolánk történetében aranybetűkkel kell megjelölni. Ebben az évben egyházközségünk részben megvalósította iskolaépítési tervét. Az új iskola avatási ünnepélye november hó 23-án délelőtt 11 órakor — a földszinti tágas folyosón — istenisztelettel kezdődött, melyen Németh Károly esperes mondta az avató beszédet. Utána nagyegyházi Miklós Mihály felügyelő és Szabó József püspöki II. lelkész elnöklete alatt díszközgyűlés tartatott.

Az egyházközség nevében Turóczy Zoltán lelkész adta át az épületet az iskolaszéki elnöknek, hangsúlyozva az egyházközség nagy szeretetét, mellyel az iskola iránt el van telve; mutatja ezt, hogy a sok megvalósításra váró tervei közül az iskolaépítést tartotta legszükségesebbnek.

Strasser Sándor iskolaszéki világi elnök a győri ev. el. népiskola évszázados multját és fejlődését állította a hallgatók szeme elé, ismertette az új iskola építésének történetét s meleg köszönetet mondott az elnökségnek, az egyházközség adózó polgárainak, a városnak, a tervezőnek, építésznek, az egyházközség részéről kiküldött ellenőrző bizottságnak. Átadta azután az épületet az igazgatónak.

Weltler János igazgató átvette az iskolát, megígérte, hogy annak gondját viseli és arra fog törekedni, hogy ezen iskola minden munkája Isten dicsőségét és a magyar haza üdvét szolgálja.

Az egyházi énekkar „Fohász”—a és az elnök zárószavai után Szabó József imájával véget ért az ünnepély.

A jelenlevő vendégek és gyülekezeti tagok megtekintették azután az új épületet, mely igen jó benyomást tett mindenkire. Az új fiúiskola építési költsége 133.000 P; Győr sz. kir. város 25.000 P-t adott ezen összeghez.

Iskolánk felettes hatóságának, az iskolaszéknek egyházi elnöke, Turóczy Zoltán lelkész, erről a tisztségéről lemondott, hivatkozva sokoldalú elfoglaltságára. Nagyon sajnáljuk az ő távozását, de meg vagyunk róla győződve, hogy ezentúl is az iskolaügynek és a gyermeknevelésnek lelkes harcosa lesz. Az ő helyét, mint iskolaszéki elnök, Szabó József püspöki II. lelkész foglalta el. Meleg szeretettel köszöntjük e helyen is, mint az iskola és nevelés örét s e téren is Isten áldását kérjük munkásságára.

Az egyházközség két iskolájában, úgy mint az elmúlt esztendőben, 10 rendes, 2 helyettes tanító és egy énektanító van alkalmazva. Itt említjük meg, hogy Kuszák István tanító, a Győr-vármegyei Általános Tanítóegyesület „Történelem tanítása az iskolában“ c. pályatételre beadott dolgozatával az első díjat nyerte.

Központi iskolánkba az 1929—30. tanévben 422 mindennapi és 57 továbbképzőiskolai, a szabadhegyi iskolába 36 mindennapi és 10 továbbképzőiskolai tanuló iratkozott be; a folyó tanévben két iskolánkba 462 mindennapi és 83 továbbképzőiskolai tanuló iratkozott be; vallásra nézve: 495 ev., 4 ref., 44 r. kath., 1 g. keleti.

Szegénysorsú tanulóink az elmúlt évben is ingyenykönyveket és füzeteket, meg írószert kaptak. Az egyházközség 365.60 P-t fizetett ki e célra. Ugyancsak szegény gyermekek részére, meg szorgalmas tanulók jutalmazására a hivatottak is kaptunk adományokat.

Karácsonykor Győr sz. kir. város 80 ruhát és 85 pár cipőt osztott ki iskoláink gyermekei között. Az egyházközség — a Belmissziói Egyesület, Jótékony Nőegylet és az Ifjúsági Egyesület leányosztálya adakozása és közreműködése folytán — 40 ruhát és 44 pár cipőt osztott ki. A Gyermekebarátok Társasága 4, a Leányliceum 5, a 85. Nádasy Tamásné K. O. cserkész leánycsapata 5 gyermeket ruházott fel növendékeink közül.

Gyülekezetünk a gyermeknevelés érdekében ez évben is hozott nagy áldozatát ismételten hálásan megköszönöm; egyházközségünk azon nemesszívű tagjai, akik önkéntes adományaikkal

jöttek hozzánk és tanítványainkhoz, fogadják külön-külön soha el nem muló hálánkat.

Iskolai munkánkról, a gyermekek neveléséről számot ad minden tanév végén az Iskolai Értesítő. E helyen is megemlíjtük azonban, hogy az 1930. évi június hó 15-én tartott tornaünnepélyen, melyen az összes győri iskolák szerepeltek, iskolánk V—VI. fiúosztálya első és mint külön csapat az V—VI. leányosztály első á) díjat nyert. Növendékeink büszkén hozták haza a szép selyemzászlót. A győzelem Horváth Sándor és Szijj Jolán fáradhatatlan munkáját dicséri.

Az iskola nevelői és oktatói célját soha szem elől nem tévesztjük. Egyházunk nagy érdeke, de az új tanterv követelménye is az elsősorban, hogy vallásos és erkölcsös polgárokat neveljünk. Természetes, hogy az ev. iskola fokozottabb mértékben igyekszik eleget tenni e tekintetben. A tanulókat minden vasárnap — a téli hónapokat kivéve — ifjúsági istentiszteletre vezetjük; minden kedden és pénteken reggel külön gyermekistentisztelet volt. Az „Akarat“ és egyéb egyházi célok javára való adakozásra állandóan serkentjük tanítványainkat.

A kir. tanfelügyelői hivatal részéről Ringbauer Károly tanfelügyelő és Chityil Pál s. tanfelügyelő látogatta meg iskolánkat. Az ev. egyetemes egyház tanügyi bizottsága megbízásából Somogyi Béla körmendi ev. igazgató őrizte ellen iskolánk munkáját, a módszeres eljárást és az eredményt. Az egyházmegyei iskola-látogatók: Kovács Zsigmond lelkész és Kiss Lajos igazgatótanító június 2—4. napján végeztek ellenőrző látogatást. Egyházközségünk elnöksége, az iskolai bizottság elnöke minden alkalommal jelen volt e látogatásoknál.

Iskolánkra vonatkozó egyéb adatok az Iskolai Értesítőben található; itt tehát csak igen röviden vázoltuk az elmúlt év történetét.

Végül hadd fejezzem ki örömömet és hálámat afelett, hogy iskolafentartó egyházközségünk oly nagy szeretettel és féltő gond-
dal veszi körül mindenkor szeretett növendékeit. A jó Isten áldása legyen ezért gyülekezetünk minden tagján!

Weltler János
igazgató.

Az ifjúság szolgálata.

A Győri Evang. Ifjúsági Egyesület.

Most midőn egyesületünk egy évi munkásságáról kell beszámolnom, érzem, hogy kevesen lesznek azok, akik e sorokat végig futják s az ifjúság munkája iránt érdeklődnek. A mai gazdasági válságban az ifjúság nevelése iránti érdeklődés mintha fogyna. Pedig az ifjúság az az ablak, amelyen át a jövőbe bepillant-hatunk s ráláthatunk egyházunk s hazánk sorsára.

Hét éve működik ifjúsági egyesületünk fellángoló majd el-lanyhuló erővel aszerint, hogy mint állott rendelkezésére megfelelő helyiség, ahol munkásságát kifejtheti. Az elmúlt évben egyesüle-tünk egy szűk, egyablakos szobába volt zsúfolva. Ezen az egy szobán kellett osztozkodni a fiú-leány osztálynak és a fiú és leány cserkészetnek. Helyiségünk másik részét át kellett engedni az iskola részére, a szeretetház nagytermét pedig a szeretetház rendelkezésére kellett bocsátani, így elestünk az előadások rendezésének lehetőségétől is. Ennek hátrányát anyagilag is meg-érezttük.

E nehézségek dacára egyesületünk iparkodott megfelelni hi-vatásának. Ifjúságunk szépen látogatta az istentiszteleteken kívül a vallásos előadásokat, a reformációi, az adventi és böjti igehirde-téseket. Leányaink összejövele kedden történik, 5—8-ig, mely időt kézimunkával, bibliai előadásokkal és társasjátékkal töltik. Bibliai témák voltak: Segítés, Példa és intés, A hit, Az imádság, egyéb témák pedig: Luther lelke és Gárdonyi: Arany tömjén mirha c. művének ismertetése és tárgyalása. Résztvettünk a pesti, soproni és győri K. L. E. és a győri K. I. E. konferenciákon. Fiú- és leányosztályunk közös összejöveleleit a konvent tanácstermében tartotta, itt előadást tartottak: Szijj Jolán: Illem és társadalmi szokások, Bácsi Sándor: Egyház és politikai helyzet, Simon Ilona: A magyar dal, Miklós Mihály felügyelő úr: Egyházunk helyzete Európában, Szollár Irén: Korrajz és néplélek Gárdonyi műveiben, Horváth Jolán: Beszámoló a K. L. E. országos választmányi üléséről. Előadást tartott még a leányok részére az Anyák napján Demetrovics Mária és a Higiénjáról dr. Varga Etelka.

Nyilvános előadások voltak a leánynapon, amikor Szűcs Ernő főiskolai tanár beszélt az Isten és az ember találkozásáról. Nagy látogatottságnak örvendtek irodalmi estjeink. Az egyiket január

19-én tartottuk, amikor Kis János emlékének áldoztunk. Kis Jánosról emlékbeszédet mondott I'só Pál, Kis János költeményeket szavalt Kuttlik Ida, saját verséből mutatott be néhányat Kallós Erzsi. Bácsi Sándor és a vegyeskar zeneszámokkal szerepeltek.

Másik irodalmi estünket április 6-án rendeztük, amidőn Kuszák István tartott előadást Ady Endre bibliája címén. Szijj Jolán Ady verseket szavalt. I'só Pál pedig felolvasta egyik balatonparti novelláját. Puxbaum Eta balatoni költeményeket mutatott be.

Egyesületünk ügyes műkedvelői színre hozták Csathó: Te csak pipálj Ladányi c. színművét. A sikerült előadás nagy tetszést aratott s szép anyagi bevételhez juttatta az egyesületet. Szomorú, hogy a szeretetház termékének elvesztése által ez az anyagi bevételi forrásunk is megszűnt.

Egyesületünk gondolja az oltárt és a hősök emléktábláját. Leányaink varrták a szegény gyermekek részére a karácsonyi ajándéknak adott ruhákat. A leányosztály a serdülőkkel is foglalkozik. Ez esztendőben a lelki gondozást Horváth Jolán, a könyvkiosztást és játékot Rácz Irén vezette sok buzgalommal. A serdülő leánykák 215 esetben vették igénybe az egyesület által adományozott könyvtárt.

Kirándulást rendeztünk a Bakonyba és Csanakra, ahol Csermák Gusztáv presbiter szives vendégszeretetét élvezték egyesületünk tagjai.

Egyesületünk 85-ik sz. „Nádasdy Tamásné“ cserkészleány-csapata második éve folytatja megkezdett munkásságát, testileg, lelkileg egészséges, erkölcsös és vallásos nőképzést. A csapatot Szijj Jolán erre képesített tanárnő vezeti, oktatja. Heti két összejövetelben szellemi és gyakorlati kiképzést nyert a csapat. Dacára, hogy anyagilag szegénységgel küzd a kis csapat a jótékonyt is gyakorolja. Szegényeket látogatott s a leányosztállyal együtt játéktárgyakat készített, azokat kiállításon bemutatta s a bevételből szegény gyermekeket ruházott fel. A megmaradt játékokat pedig szegény gyermekeknek osztotta ki karácsony estéjén.

Egy ünnepélye volt a cserkészleányoknak április 27-e, amikor Anna királyi hercegasszony volt vendége, aki a Nagyasszony és a Helyitanács iktatására jött hozzánk. A városházán díszes ünnepség keretében avatta fel Nagyasszonyul D. Kapi Bélánét és a nagytanács tagjai közé D. Kapi Béla püspök urat, valamint a helyi tanács tagjai közé többeket gyülekezeti életünk vezetői közül. — Leánycserkészletünk elvárja a helyi tanács felavatott tagjaitól,

hogy a csapatot támogatják, segítyezik és munkássága iránt erdeklődnek.

Egyesületünk 459-ik számú „Győry Vilmos“ nevét viselő fiúcserkészcsapata Ittész Mihály lelkiismeretes, magát nem kimélő vezetése alatt dolgozik. Az ő vezetése alatt igazi evangéliumi kiképzést nyer a csapat. A csapat ez évi munkáját különösen a belső munka jellemezte. A magyar Cserkészszövetség előtt az idén nagyon aktuálisnak látszott, hogy a belső munkára irányítsa a csapatok figyelmét. Csapatunk is világosan felismerte ennek a nagy fontosságát. Kétségtelen az, hogy a magyar cserkészlet elvesztette, helyesebben most engedi ki mindjobban kezéből a külsőségek kedvéért a lélek-cserkészletet. A „Győry Vilmos“ cserkészek világosan látják, hogy így az a szép elgondolás, ami a cserkész-eszmékben van, az erkölcsi rothadás fertőjében fullad meg. Ezért ment vissza még intenzívebben a csapat minden emberi élet, tehát a cserkész-élet egyetlen igaz fundamentumához: a Bibliához. Van egy olyan 8—10 tagból álló csoportja a csapatnak, amelyik különösen az erkölcsi betegekkel szemben vette fel az igalmas szamaritánus szerepét. Nem feltűnően mozog. Senki nem tudja kívülők, hogy ki az a néhány fiú, de mindenütt bizonyágtevői az Evangéliumnak. Ezek viszik az őrsökbe, rajokba, kirándulásokra, összejövetelekre az igazi cserkész szellemet.

A január 26-i apród és a március 30-i cserkész-avatás is a legszerényebb keretek között folyt le. Nagyobb ünnepsége volt a csapatnak a zászlóavatás június 15-én s a vele kapcsolatos műsoros ünnepség. De ezeknek is inkább családias jellege volt. Es tulajdonképpen ez a családiassága tette olyan széppé és feledhetetlenné az egész csapat számára. Szerény ünnepségünknek azonban gyönyörű díszét alkotta D. Kapi Béla ev. püspök úr zászlóavató beszéde, melyet a templomban mondott és az, hogy D. Kapi Béláné öméltósága vállalta el a zászlóanyai tisztséget. A gyakorlati cserkész munkában is az egyszerűség jellemezte a csapatot. Itt azonban sajnáljuk azt, mert ennek az az oka, hogy nem áll rendelkezésünkre annyira és olyan felszerelés, ami az intenzívebb gyakorlati munkához elégséges volna. Legjobban az otthon hiányzott. Az új évre már kaptunk, de most meg annak érezzük óriási hiányát, hogy nem fűthető a helyiség. A mostoha viszonyokkal úgy tudtunk legjobban kibékülni, hogy sok szép kirándulást rendeztünk, mert mégis csak a szabad természet az igazi területe a cserkészletnek. Több „hike“-t rendeztünk. Legjobban sikerült a május

11–j, ezenkívül az ötvenévi és a bácsai kirándulás. Az előbbivel kapcsolatosan az ötvenévi kis ev. templomban a parancsnok felavatta az örsök zászlóit az egész ötvenévi gyülekezet előtt. Konferenciákon, nagyobb cserkészgyűléseken és táborokon ismét csak a szerény anyagi helyzeténél fogva nem tud a csapat eléggé részt venni. Ugyancsak szerény felszerelésünk és szerény anyagi helyzetünk az oka annak, hogy a leventemunkát sem tudjuk elég intenzíven végezni. Nincsen módunkban, hogy egyik tisztet, vagy rajvezetőt leventeoktatói táborba küldjük.

A szolgálat nélkül el sem lehet képzelni cserkészcsapatot. Természetesen minden cserkész egyénileg kell, hogy telítve legyen a szolgálat lelkével, mert csak akkor lehet a csapat is igazán szolgáló csapat. 1930–ban is a csapat kezelte a győri ev. egyházközség iratterjesztését. Halottak napján díszőrséget állítottunk a temetőben. Itt említjük meg a győri cserkészek által rendezett kiskuti pünkösdi tábort is, mert hiszen jelenlétünkkel és kisebb szerepléseinkkel is szolgáltuk a cserkészlet propagandáját és a győri cserkészlet érdekeit. Nyári nagy táborunk Ajkán, aug. 4–21–ig a maga sok kedves eseménye és bensőséges munkája mellett legjobban a szolgálat bélyegét hordozta magán, mivel az ajkaiaknak több tábortűzön, egy templomünnepeken, két igehirdetésen igyekeztünk fiatal, magyar és evangélikus hitűnkől és lelkesedésünkől adni. Ott is, mint mindig, az volt a legfőbb igyekezetünk, hogy ezáltal legszebb szolgálatot tegyünk a magyar cserkészletnek is, mert minden igyekezetünk az, hogy rólunk azt mondassák mindenfelé: hisszük, hogy a magyar cserkészek által, Isten kegyelméből eljön még a szebb jövő!

Ime egyesületünk működésének története 1930. évben. Nem tudtuk megvalósítani mindazt a szép tervet, amelyet az év elején elgondoltunk. Saját szegénységünkön kívül ennek oka volt a megfelelő helyiség hiánya. Most, hogy egyesületünk új, megfelelő helyiségeket kapott, az újrakezdés hevével fogunk ismét munkához s ehhez a munkához Isten segédelmén kívül kérjük egyháztagjaink nagy érdeklődését és szeretetét az ifjúsági munka iránt. Az ifjúság a hid, amelyen át egyházunk és nemzetünk a jövőbe mehet. Ha gyengék a pillérek, amelyekre ez a hid épült, hiába a bátor, nemes magas ívelés, a hid összeomlik és a nemzet nem jut át a jövőbe. Nem lehet közömbös tehát, hogy milyen pilléreken nyugszik ez a hid.

I'só Pál.

A Győri Evang. Diákszövetség.

A győri evangélikus hitoktató-lelkészek munkája:

Ittész Mihály

tanít:

135 középiskolás fiút, 11 keresk. tanoncot, ill. szakiskolást, 50 elemistát, össz. 196 növ. heti 23 órában.

Vezeti a fiúdiákszövetséget és a „György Vilmos” cserkészcsapat parancsnoka. Bácsai hitoktató.

Bácsi Sándor

tanít:

134 középisk. leányt, 106 iparostanoncot (84 fiú, 22 leány) 34 elemistát, össz. 274 növ. heti 23 órában.

Vezeti a leánydiákszövetséget, C. E. fiúbibliáorát. Győrszentiváni hitoktató.

Minden vasárnap felváltva tartják a tanév alatt a fél 9 órai ifjusági istentiszteletet.

A Diákszövetség célja: „Hathatósan serkenteni, segíteni az ifjút arra, hogy érzésben, szóban tettben valóságos és határozott evang. jellemmé nevelkedjék. (Efez. 4. 13.)“

* * *

Ennek a célnak — Isten kegyelmével — buzgón igyekeztünk megfelelni. Külső szempontból két zavaró körülmény nehezítette meg munkánkat. Iskolai igazgató részéről volt kifogás a Diákszövetség, mint intézetközi egyesület ellen. Azonban D. Kapi Béla püspök úr hathatós közbenjárására a nm. Vallás és Közokt. Miniszter Úr az 1921-ben miniszterileg már jóváhagyott alapszabályok alapján munkálkodó intézetközi evang. diákszövetségek jogos taggyűjtéséről a főigazgatóságokat és igazgatóságokat értesítette. A másik nehézség, amelyik most is fenn áll és mind addig, míg a Diákszövetség egy állandó otthonhoz nem jut, az összejevetelek helyének a megoldatlan kérdése. Olyan helyiségre volna szükség, amelyik állandóan a Diákszövetség használatában lenne csupán, mert csak így kerülhetjük el azokat a kellemetlenségeket, amelyek kulcs-élkéréssel, villanyhasználattal, terem-fűtéssel és takarítás-sal kapcsolatosan minduntalan felmerülnek. De a legfontosabb az, hogy — külön a fiú és külön a leány diákság a saját otthona összefogó és vonzó hatása alatt mindjobban érezze az összetartozandóság fontosságát. Nem elég az, hogy közös nevünk van, egy templomban imádkozunk, együtt kell dolgoznunk is!

1930-ban is külön leány- és külön fiúosztályban működött a Diákszövetség.

A leányosztály munkája — úgyszólván — csupán a közgyűléseken folyt. Intenzivebb kapcsolatot ezen kívül a barátkozás és a tahii konferencia teremtett. Bibliaköri munka nem volt. 1930-ban 7 rendes közgyűlést tartott a leányosztály, melyeken elméleti és aktuális gyakorlati kérdésekről tartottak felolvasást a felsős lányok. Kisebbség szavaltak. Szép ének és zeneszámok alkották még a gyűlések programját. Volt két díszgyűlés is: október 5-én hazafias és október 31-én vallásos, 1 választmányi és az alakulógyűlés. A leányosztály elnöke az 1930—31. tanévben Mártz Adél tanítónőképző IV. évf. t. — A tahii ev. leánykonferencián kilencen voltak győri lányok.

A fiúosztály reformálásra érett meg. 1930. elején már intenzívebben igyekezett nemcsak az alapszabályok célkitűzésének, hanem módszeri követelésének is megfelelni. Ennek a szükségességére maga a diákság eszmélt rá. Ez a módszer a személyes és a szociális (közösségi) munka. Ilyen hangok hallatszottak az ú. n. „reformáló“ összejövetelen: „Az eddigi lelkület és az eddigi rendszer az átlag magyar diáké lehet csak. Az új magyar diáknak szolgálatos életet kell élnie, mert az új magyar középosztálynak is ilyennek kell lenni. Nem azért élünk, hogy együnk, hanem azért eszünk, hogy éljünk. Nem azért tanulunk, hogy osztályzatot kapjunk, hanem azért kapunk osztályzatot, mert tanulunk. Nem azért dolgozunk, hogy fizetésünk legyen; azért van fizetésünk, mert dolgozunk. Nem azért szolgálunk, hogy szeressenek, hanem azért, mert mi szeretünk Istent, hazát, egyházat, embertársakat. Ami fáj másnak, kell, hogy nekem is fájjon. Ami öröm másnak, nekem is öröömöm legyen. Isten ezért teremtette az embert társas lénynek; nem a szórakozásáért, nem az üzletért és haszonért, hanem a szolgálataért, az együttérzésért, a megértésért, a segítség lelkéért, a megbocsátás készségéért, megújulásban egymásra utaltságunkért.“ (Jegyzőkönyv: 1930. június 16.) Ennek alapján alakult meg felsős fiúk vezetése alatt 10 „Biblia-kör“ jobbára az alsós fiúkból és egy felsős az ifj. lelkész vezetésével, bibliaórákra a vezetőket szintén ő készítette elő egyrészt a „Hegyi Beszéd“, másrészt Márk evangélioma alapján. Az összejöveteleken diákok lelki kérdéseiről és tanulmányairól is folyt beszélgetés és játék is volt. Az 1930—31. tanév első felében 5 ú. n. bizottság is alakult: „tanulmányi“, amelyik ellenőríz és segít a tanulásban; „diákakadémia“, mely vitagyűléseket és konferenciákat rendez; „szociális“, mely a diáknyomor enyhítéséről gondoskodik gyűjtés és

segítő könyvek útján; „sajtó és irodalmi“, mely ifjúsági és egyházi lapok számára ír és gondoskodik a könyvtárról. — E munkán kívül tartott a fiúosztály 4 közgyűlést felolvasásokkal, ill. szabad-előadásokkal, szavalatokkal és zeneszámokkal, 1 választmányi és bizottsági gyűlést, 1 vita-estet („Miért tanulunk?“ címmel), karácsonyi szeretetvendégséget, hol szegényebb diákoknak ruhát ajándékoztak (az ev. elemi iskola karácsonyához is hoztak ruhát és egyéb ajándékot) a fiúk, megtartotta az évvégi elnökválasztó és a tanév eleji alakuló gyűlést. 1930—31-ben az elnök Weltler Ödön reáliskolai VIII. o. tanuló. — A fiúosztály külön kirándulásokat is rendezett biblia-körök keretében. Ezenkívül résztvettek, különösen az alsósok Bácsán a vasárnapi iskolai kiránduláson. — A M. Ev. Ker. Diákszövetség téli konferenciáján négyen képviselték a Diákszövetséget, a tahii ev. fiúkonferencián pedig tizenegyen.

A két része a Diákszövetségnek közös munkát is végzett. A szokásos hazafias ünnepséget 1930. március 15-én a templomban rendeztük, melyen Kicska Sándor fiúker. isk. tanár úr tartott előadást. A Luther-ünnepség november 30-án volt. Dr. Wiczian Dezső egyet. előadótanár úr „Luther és az ifjúság“ címmel beszélt. A műsor többi számát a diákság adta. — Két közös gyűlésünk volt. Egyiken a Magy. Ev. Ker. Diákszövetség 1930. februári konferenciájáról, a másikon az apostagi vezető konferenciájáról számoltak be diákszövetségünk képviselői. — Az 1929—30 tanév zárógyűlését is közösen tartottuk, melyen mind a két „osztály“ elnöke búcsúzott és melyen a pályázatok bírálata hangzott el. Összesen 20 pályázat érkezett be. Pályatételek ezek voltak: Felsősöknek: 1. Miért vagyok én ág. h. ev. ker. és miért akarok az lenni? (I. lett Puxbaum Eta tank. V.) 2. Bibliai elmélkedés Máté 25.¹⁴⁻³⁰. alapján (I. Groó Gyula gimn. VII.). 3. P. Gulácsy Irén: Fekete völgyének c. regénye főhőseinek valláserkölcsei lelkülete. (I. Oláh Júdit tank. IV.) 4. Rajz-, festménypályázat: A győri ev. templom oltára. (I. Oberländer Gyula reál. VI.) — Alsósoknak: 1. Mire tanít engem a legnagyobb evang. ünnep. 2. Mit csináljunk az 1930—31. tanévben a Diákszövetségben, hogy még jobban szolgáljunk egymásnak, nemzetünknek és egyházunknak? (I. Foltin Brunó reál. IV.) 3. Kézügyességi: Kereszt papírból, fából, agyagból vagy kézimunkával. (I. Geistlinger János reál. IV.) — Szeptember 30-án „Az Erő“ c. ifj. lapunk tartott gyűlést, melyen dr. Karácsonyi Sándor és Szöllösy István, az új szerkesztő tartottak előadást.

1930-ban is megrendeztük a tavaszi és őszi konferenciánkat. Az első „A Krisztus nélkül való diákság“ címmel szólt, a második pedig „Örök reformáció a diákéletben“ címmel. Előadók voltak: dr. Scholtz Oszkár, dr. Karácsony Sándor, Németh Károly, Túróczy Zoltán, Schulek Tibor, Horeczky Béla, Szabó József, Bácsi Sándor, Ittész Mihály, Demetrovits Mária, dr. Farkas Béláné, Túróczy Zoltánné, Huber Etel, Majoross Edit, Lapu Irén, Balikó Erzsébet, Komlóssy Iлона, Horváth Jolán.

Közösen járultak a győri ev. diákok urvacsorához a konferenciák alkalmából.

Aldozócsüörtökön pedig a konfirmandusokkal együtt Győrszentivánra ment kirándulni a Diákszövetség, hol a bezáró vallásos ünnepségen Túróczy Zoltán lelkész „A szoros kapú — keskeny útról“ tartott előadást.

A Diákszövetség közös pénztárának a bevétele 1929—30. tanévben: 220.55 P volt, kiadása ugyanannyi. Pályadíjakra 85 P, konferenciái segélyezésekre 87.70 P jutott. — A Diákszövetség leányosztályába az 1930—31. tanév elején 135 győri középiskolai leány lépett be. A fiúosztályban a tanév első felében kötelező volt mindenkinek a részvétel. Létszáma tehát: 134 (bejárókkal együtt). A II. félévben már önkéntes munka indul meg.

Az 1930—31. tanév jeligeje: „Ne csüggedj el kicsiny sereg!“

Ittész Mihály
hitoktató.

A Győrújvárosi Rába Levente Egyesület.

Az ifjúság legveszélyeztetettebb része az elemiből kikerült s középiskolába nem járó ifjúság. Ezekkel rendszerint senki sem törődött. A család fegyelme alól kinőttek, az egyház kezéből a konfirmáció után kicsusztak, a munkahelyükön nem sokat törődött a gazdájuk velük, csak a munkájukat figyelte. A fiatalabbak javát be lehetett szervezni a cserkészcsapatokba, az idősebbek javát az ifjúsági egyesületekbe, a többit, a nagyobbik részt . . . csak az utca nevelte. El tudjuk képzelni, hogyan!

Ezen, az ifjúságra magára s a társadalomra egyaránt veszedelmes helyzeten akart segíteni a leventetörvény, mely nem csak katonai fegyelem korlátai közé akarta szorítani az ifjúságot, hanem a lelkéről is óhajtott gondoskodni akkor, amikor elrendelte a leventék kötelező templombajárását.

A leventék templombajjárásának városunkban sok nehézsége volt. Leventéink szét voltak szórva a különböző egyesületekbe, melyek különböző időben tartották a foglalkozásukat. Nem lehetett egyik istentiszteleten sem biztosítani teljes részvételüket. Végre is Horváth Sándor tanítónk, aki levante főoktató is, vette kezébe az ügyet. Összeírta az ev. leventéket, magára vállalta templombajjárásuk ellenőrzését, a lelkészi kar pedig vasárnap fél 12-re, amikor már rendszerint minden egyesületben véget ért a foglalkozás, külön levante istentiszteleteket állított be.

Miután azonban leventéink ebben a megoldásban is több időt voltak kénytelenek a levanteügynek szentelni, mint más valásúak, akik templombajjárásukat is a foglalkozási idő előtt közvetlenül elintézhették, kívánatos volt egy olyan levanteegyesület megalakítása, amelyben lehetőleg minden leventénk benne van. Sok küzdelem után, melyben az oroszánrészt Horváth Sándor tanítóé, végre sikerült keresztül vinni, hogy a törvényhatósági testnevelési bizottság kettéosztotta az amúgy is nagy győrujvárosi levanteegyesületet s „Győrujvárosi Rába Levante Egyesület“ néven új levanteegyesületet alakított, melybe beosztotta valláskülönbség nélkül a Rába- és Bálint Mihály-utcák azon leventéit, akik vasárnap járnak foglalkozásra s azonkívül Gyárváros és Szabadhegy kivételével az összes prot. leventéket, akik vasárnap járnak foglalkozásra. 1930. január 12-én kezdte meg működését az egyesület 239 leventével, melyből 119 ev., 70 róm. kath. és 50 ref. Az egyesület tisztikara a következőképen alakult: elnök: Miklós Mihály, társelnök: Rábl Rezső takarékpénztári igazgató és Rostetter János gyógyszerész, alelnök: vitéz Szabó Béla, jegyző: Rác Dezső, pénztáros: Niederland Vilmos, ellenőr: Wildhofer Pál, vezetőfőoktató: Horváth Sándor. Ezek a leventék most már minden vasárnap reggel háromnegyed 8 órakor, a foglalkozás előtt jönnek templomba az ev.-ok hozzánk, a ref.-ok a ref., a r. k.-ok az újvárosi r. k. templomba. Ezenkívül az ev. leventék április 13-tól kezdve díszőrséget is adnak a fél 10 órai istentiszteleten a hősi halottak emléktáblája elé.

A szabadhegyi leventék számára az alatt az idő alatt, míg az ottani bibliaórák csüörtökre esnek, minden 2. vasárnap reggel 8 órakor külön istentiszteletet iktattunk be.

A Rába leventék téli foglalkozása iskolánkban történik, ahol előadásokat is tartunk számukra. A folyó tanévben Miklós Mihály felügyelő, Turóczy Zoltán, Szabó József, Bácsi Sándor, Lukácsy

Dezső ev. lelkészek, Győry Elemér ref. lelkész, dr. Kovácsics Sándor városi tisztj főorvos, Kuszák István ev., Farkas István r. k., Donner Samu áll. tanító, Szijj Jolán, Szollár Irén és Puxbaum Eta ev. tanítónők tartottak előadásokat. Ezek között nemcsak népnevelési és hazafias szellemű előadások voltak, hanem az ev. levették számára úrvacsora-előkészítő konferenciai előadások is. — Rendezett az Egyesület egy analfabéta tanfolyamot is 17 (10 r. k., 7 ev.) résztvevővel, akiket Horváth Sándor tanított s szervezett 50 tagú dalárdát, melyet Fodor Kálmán karnagyunk vezetett.

E nemzet- és egyházmentő munkát e helyen is hiveink érdeklődésébe és pártfogásába ajánljuk.

A protestantizmus szolgálata.

Az 1930. év első hete is már hatalmas bizonyágtétel volt a győri ev. és ref. egyház lelki egységéről. Ebben az évben tartottuk meg először nyilvános keretek között az úgynevezett egyetemes imahetet. Jan. 6—11-ig minden este 100—110 főnyi közönség töltötte meg az ev. konventet, hogy együtt elmélkedjék az Ev. Világalliance által kitűzött kérdésekről s együtt imádkozzék a kereszttyénség egységéért. Az összejöveleteket vezették s azokon előadásokat tartottak: Túróczy Zoltán ev., Győry Elemér ref. lelkész, Szabó József ev. püspöki m. lelkész, Parragh Árpád ref. s. lelkész, Bácsi Sándor és Ittész Mihály ev. hitoktató. Az imahét perselypénzeként 42.20 P-t küldhettünk be az Ev. Világalliance céljaira.

Az 1930. évben is együtt dolgoztunk az igehirdetés területén a gyárvárosi imaházban, ahol felváltva tartottuk a keddi bibliaórákat s a fogházban, ahol felváltva tartottuk a vasárnapi istentiszteleteket. Ugyanígy dolgoztunk Bácsán is.

A lelkészekén kívül a világiak is dolgoztak együtt. Ez a munka a Protestáns Körben folyt. A jogfolytonosság miatt újra kellett május havában alakuló gyűlést tartani, amelyen új tisztikart is választottak. Elnökök lettek: Hesz József, Kvirsfeld László dr., Vidonyi Zoltán; alelnökök: Bászel Ernő dr. és Nagy Dániel; főtitkár: Csokonai Vitéz Mihály; titkár: Horváth István dr.; igazgató: vitéz Száky Jenő dr.; háznagyok: Tárnok Árpád és Sály Jenő; pénztáros: Laucsek Rezső; ügyész: Németh János dr.; gondnokok: Gosztola József és Szabó István; ellenőrök: Kiss Lajos és Szabó József.

Rendezett a kör febr. 2-án egy kulturestélyt, amelyen Kicska Sándor felsőkereskedelmi iskolai tanár tartott felolvasást angliai tapasztalatairól, Csokonai Vitéz Mihálynak egy humoros elbeszélése került felolvasásra és szavalt Veöreös Imréné. Rendezett két nyári kirándulást is, az egyik hajókirándulás volt jún. 1-én Vénekre 450 résztvevővel, a másik júl. havában a Bakonyba ment. Nov. 15-én pedig közös vacsorán gyűjtötte össze a győri prof. társadalom színe-javát.

A protestantizmus társadalmi szolgálataira van hivatva a nők között a Földvály Valéria elnöklete alatt álló győri és győrvidéki Protestáns Asszonyok Nemzeti Szövetsége, amelynek 137 tagja van.

Kulturális programjából az 1930. évben két előadást tartott meg, amelyeken dr. Bászel Ernő reáliskolai tanár az oberammergaui passiójátékról és Kőrös Béla waggongyári mérnök a technikai haladásról tartot felolvasást. Mindkettő a Kálvin kultúrházban volt.

Gazdasági programjából kettőt valósított meg. Háztartási és csipkeverő tanfolyamot szervezett. Földvály Valéria semmi fáradtságot nem sajnálva eljár a földmivelésügyi minisztériumban, a városnál. A háztartási tanfolyam részére a város 300 P segélyt szavazott meg. Végül is azután úgy adódott a helyzet, hogy a háztartási tanfolyam nem a Pansz keretében rendeztetett meg, hanem a Magyar Munkavédelmi Szövetség neve alatt s az egész tanfolyam vezetésével Nitsmann Jenő gazdasági tanár bizatott meg. Előadók Budapestről jöttek s a szükséges felszerelési tárgyakat is a földmivelési minisztérium bocsátotta a tanfolyam rendelkezésére. A tanfolyamon szép számmal vettek részt a mi leányaink is.

A csipkeverő tanfolyam azonban már hivatalosan is a Pansz neve alatt folyt. Vezetését Isó Margit vállalta. A tanfolyam az ev. iskolában volt.

A Pansz választmánya minden hó első péntekjén gyűlést tartott, ahol aktuális kérdéseket beszéltek meg.

Közös munkája az ev. és ref. egyháznak a győri „Keresztyén Szövetség“ is. Az országos „Célegyenest Előre“ mozgalom egyik szerve. Leginkább lelki munkát végez. Tagjai számára hetenkint három szövetségórát tart. A fiúkéét Bácsi Sándor hitoktató és Jakócs Dániel, a leányokét Horváth Jolán vezeti, az egész szövetség számára pedig Túróczy Zoltán tartja az órát. Vannak kórházlato-

gatói. Ev. részről Klauzer Józsefné és Rémy Józsefné, ref. részről Tóth Lajosné látogatja a kórházat. Ezenkívül hetenkint evangélicizáló órát tart Szabadhegyen és Győrújfaluban. Csendes munkájával évenként csak egyszer szokott a nagy nyilvánosság elé lépni, mikor megrendezi szokásos és mindig várva-várt szeretetvendégségét. 1930-ban márc. 25-én volt ez a szeretetvendégség a Kálvin kulturházban, amelyen D. Kapi Béla püspök és Döbrössy Lajosné tartottak előadást. Nagy vesztesége volt a szövetségnek Döbrössy Lajosné elköltözése Győrből, akivel a női munka vezetőjét vesztette el a szövetség.

A szövetség tagjai rendszeres havi hozzájárulással adakoznak, amelyből minden hónapban 20 P-t Molnár Mária, Mánusz szigeti missziónáriusnő kap, aki a győri Keresztyén Szövetség tagja volt, 20 P-t pedig a finn evangélikus egyház külmisziói munkája kap. Ezenkívül havonta 10 P-vel támogatja a szövetség a szegények között dolgozó Otthon Missziót.

A pénz szolgálata.

Adakozás, jótékonyosság.

Egyháznak: N. N. 1, Évkönyv megváltás címén: Schubert József 5, N. N. 5, id. Smikli János 2, Sarkadi Jenő 1, Tóth Ida 1, N. N. 1, N. N. 1, Ujv. hívő 1, Stinner Sándor 1, Révfului hívő 1, Dr. Kneffel József Turáról 4, Egy nádorvárosi hívő 1, Velsz Ödön 2, N. N. 5, Csaba Gyula (Péteri) 1, Özv. Zámbo Sámuelné 1, Tóth Etel 2, Egy belvárosi 5, Ihász Miklós 1, Szabadhegyi asszony 1, Puxbaum Jenőné 2, összesen: 45 P.

Akaratra, újvárosi torony- és harangalakra: Dukavits Vilmos 50, Győrújfalui hivek adománya: Kiss Lajos 10, Bándy János 10, Szigeti Ferenc 5, Szigethy Béla 3, Németh Kálmán 20, Németh Sándor 2, Rác János 1, Jakus György 5, Kocsis Kálmán 10, Ifj. Pintér Mihály 5, Galambos Mihály 5, Németh László 10, Id. Németh Lajos 20, Németh Gábor 15, Kovács György 3, Forrás Gyula 2, Erdélyi Kálmán 3, Tüske Sándor 5, Özv. Vingler Mihályné 2, Jakus Bálint 5, Ormos Mihály 5, Németh György 5, Ifj. Németh Lajos 10, Kozma József 2, Tóth Hugó 2, Varga Gyula 1, Vingler Mihály 1, Jakus Kálmán 5, Pintér Fe-

renc 2, Ifj. Németh István 5, Németh Istvánné 10, Pintér Mihály 20, Özv. Németh Istvánné 5, Németh Imre 2, Németh Mihály 10, Szigethy Gyula 5, Erdélyi Mihály 10, Németh Béla 20, Ódor János 2, Ódor József 1, Forrás Ferenc 2, Horváth Gyula 4, Tóth Mihályné 2, Tompos Károly 2, Erdélyi Gábor 15, Molnár Lajos 5, Galambos Béla 4, Tüske Lajos 5, Szabó Gyula 3, Németh Ferenc 10, Mesterházy Ferenc 10 P. (Újfalusi hivek megajánlása = 326 P, bezozva 305 P), nádorvárosi hívő 10, Jausz Lajos 50, Weiszmandl Henrikné 2, Finger Rudolfné 25, Farkas Teréz 3, Özv. Biber Antalné 2, N. N. 10, Schöpf Gyula 4, Veöreös Boldizsár évk. megv. címén 10, Dr. Zábrák Jenő 5, Belv. hívő 20, Ujvárosi 5, Schubert József évk. megv. címén 10, Győri hívő születés napja alkalmával 2, Özv. Pálffy Istvánné 3, Ujv. hívő 2, Schubert József 10, Schütz Sándor és József 5, Bálint Istvánné 3, v. Egyed Lajos 10, Kecskés János 4, Weiszmandl Henrik 3, Garra Ferencné 5, Bauer Lenke 20, Belvárosi hívő 20, Özv. Mesterházy Istvánné 10, Németh Kálmán és neje 10, Kovács Gyuláné 1, N. N. édes atyja halála emlékére 40, Belvárosi hívő 1, Balogh Ferencné 2, Győrszigeti hívő 8, Kovács József 2, Geisztlinger Mihály 15, Belvárosi iparos 5, Paveszka Mihály 5, Haás Géza 12, Szalay János 4, László István 20, Sárváry Ferenc 5, I. I. 1, v. Kozma Mihály Börcs 10, Miklás Mihály egyhfel. 500 P-ös megajánlásának III. részleteként 100, Tiszovszky Dániel a felajánlott 200 P-ös megajánlásának III. részleteként 40, Belvárosi hívő 4, Liesche Lia 10, Schöpf István 100, N. N. 10, Kovács Mihály fia halála évfordulója alkalmából 10, Kecskés János 10, Győrszigeti prot. kör adományozott 58.85, Özv. Hima Sándorné 2, N. N. 10, Özv. Csaplár Istvánné 2, Dobránszky Józsefné 3, Kunoss Endre 100 P megajánlásból I. részlet 20, Farkas István 5, összesen 1133.85 P, megajánlás 101 P.

Nádorvárosi építkezésre : Szalay Gyula 1, Bálint Istvánné 3, Egy belvárosi 3, Németh Gyula gyűjtőívén: Ifj. Póczy János 10, Kszelmann Mihály 10, Dr. Róth Sándor 10, Németh Jenő 10, Németh Gyula 100, Szabó Lajos 5, megajánlások: Wildhofer Pál 50, Bruder Géza 20, Tompos Béla 200, Id. Póczy János 150, Kovács Dénesné 20, Id. Póczy István 150, Czéh Lajos 200, Puxbaum Jenőné 30, Ritter Imre 10, Póczy Mihály 300, Póczy Sándor 20, Smikli János 200. Nádorvárosi persely 113.38, Nádorvárosi hívő 10, Dr. Vidonyi Sándor 10, Nádorvárosi hívő 50, Pivko Iván gyermeke halála alkalmából 10, Nádorvárosi Protestáns Kör adománya takarékpénztári betétkönyvben 218.45, Özv. Nemes Fe-

rencné 30, Bálint Istvánné 7, Erdöss Sándor 25, N. N. 5, Molnár Erzsébet 5, Gondán Jánosné 15, Szoboszlai Margit gyűjtő-
 ivén: Geisztlinger Mihály 2, Gyarmathy Kálmán —.50, Szalay Ferenc 5, Vörös István —.20, Balla Gyuláné 1, Böröndy Margit —.30, Gyarmathy László —.50, Dr. Zábrák Jenőné 1, Özv. Vörös Pálné —.50, N. N. —.40, N. N. —.20, N. N. —:20, N. N. —.50, N. N. —.40, N. N. —.20, N: N: 1, Mikó Imréné —.50, Kövecses Béla —.40, Id. Dorn Lajosné 2, Czéh András —.50 Szabó Pálné 1, Szalay Jánosné —.50, Özv. Czechmeister Lajosné 1, Özv. Horváth Ferencné 2, Sós Mihályné —.50, Vörös Imréné 2, Romanek Gyula 1, Járfás István 5. Szalay Gyuláné 1, Bőjti istentisztelet perselye 50.91, Bálint Istvánné gyűjtőivén: Ott Gusztáv 20, Schöpf Károly 5, Skriba Mihály 1, Romszauer 2, Kássa Gáborné 2, Lukács István 2, Horváth Róza 1, Simon Livia 10, özv. Halbritter 2, Dr. Petőcz Károly 5, Jack Edéné 3, Dr. Lummitzer Béla 2, Özv. Ruppenthal Lajosné 3, vitéz Tóth Imréné 2, Özv. Póczy Sándorné 3, Lukács Jenő 1, Esti istentisztelet offertórium 52.65, Kermich Emil 1, Hujber Jánosné gyűjtése 159, Esti istentisztelet offertórium 46.82, Bálint Istvánné 4, Schneider Nándor 2, Dr. Zábrák Jenő 5, Belvárosi hívő 40, Esti offertórium 44.79, Kovács Pál 20, Esti offertórium 47.99, Kern Lajos 50, Nagyheti istentisztelet offert. 112.54, Húsvéti offert. 102.33, Győri ev. gyámint. 50, Özv. Buchler Lukácsné 20, Bogdán Vilmosné 10, Szabadhegyi hívő 5, Bálint Istvánné 4, Mátyás Dávid 15, Bognár Rózsi 2, Novotny Mária 2, Hujber Jánosné gyűjtése 59, Özv. Tóth Józsefné és Bálint Istvánné gyűjtése: 66.10, Ugyanezen az iven megajánlás 165, v. Egyed Lajos 5, Özv. Pethes Józsefné 20, Korompay József és neje 3, Nádorvárosi özvegy 20, Farkas Lidia 10, Farkas András 10, négy nádorvárosi 6000 téglát ajánlott fel. Belv. hívő 20, Fischer Kálmán halála évf. alk.-ból özv. és családja 40, Szalay Gyuláné 1, Hujber Jánosné gyűjtése 92, N. N. 3, Kőműves Jánosné 5, Nuschi Mátyás és Limpár Erzsébet 10, Ujvárosi hívő 20, Velsz Ödön 3, Stinnerné Fodor Ilona 5, Fodor Gyula 5, Fuchs Oszkár (Bécs) 10, Szalay Györgyné 2, Dr. Vidonyi Sándor 5, Lichtenberg Ferencné 1, N. N. 4, Kovács József 2, Kutas János 5, Dózsa Józsefné 2, Belvárosi hívő 1, Belvárosi iparos 5, Özv. Kovács Györgyné és családja 5, Herceg Lajos és Horváth Magdolna esküvőjük alkalmából 10, Paár István 50, Bálint Istvánné 3, Hajdu Jánosné 2, Eckstein János 10, N. N. 4, Egy özv. asszony 100, Egy nádorv. hívő évkönyv megvált. címén

50, Belvárosi hívő 2, Gondán Irén 30, Kiss Péter és neje 20, Smikli Gizella 5, Szalay Gyula 2, N. N. 2, összesen: 2322.26 P, megajánlás 1515 P és 6000 téгла.

Szeretetházra: Id. Molnár István 42, Két börcsi hívő 6, Dr. Kovácsics Sándor 1929-ben 240, Özv. Stefkovics Sándorné 5, Nádorvárosi özvegy 25, Ifj. Varga Béla konfirmáltatása alkalmából 10, Ágoston Barna 20, Győrújfalusi leányegyház 50, Szalay Béláné 10, Dr. Pfeiffer Miklósné 10, Pálmai Lenke 10, Belvárosi hívő 50, Szollár Pál 5, N. N. (Börcs) 2, Börcsi hívő 2, Sárváry Ferenc 5, Id. Molnár István 88.74 P értékű fal-mázolási munkát ingyen végzett. Egy özv. asszony 80, Tiszovszky Dániel 10, Schöpf István 50, Kunoss Endre 20, Győri Gyámintézet 180, Egyházmegyei Gyámintézet 34.30, Egyetemes Gyámintézet 100, Egyetemes egyház 200, Özv. Pap Józsefné 3000, Győri első takarékpénztár 30, Györmegyei takarékpénztár 20, összesen 1930-ban 4065.04 P.

Természetbeni adományok a Szeretetház részére: Bárány Imréné Bácsa, 2 tyúk, 30 drb tojás. Soós Mihályné 22 drb tojás, 1 tyúk. Dr. Smikli Gyuláné 28 liter tej, 18 drb récetojás. Stöger Vilmosné 30 drb tojás. Végh Károlyné 100 drb tojás. Nagy Jenő 10 kgr 0-liszt. Póczy Jánosné 90 drb tojás, 17 liter tej, 2 tyúk, több izben saláta. Gyarmati Kálmánné 100 drb tojás. N. N. 30 drb tojás. Baán Dénes Bezi, 3 kgr vaj, 80 drb tojás, 1 drb hizott liba, több izben túró, tejfel. Jakus Sándor 1 bárány. Holczer Józsefné 50 drb tojás, 30 fej saláta. Bauer Lenke 30 kgr burgonya. Özv. Fischer Kálmánné használt ruhanemű, cipő, játék. Ötvevényi hivek 10 kgr hagyma, 3 kgr mák, 6 zsák burgonya, zöldségféle. Bozsóky Lajosné 15 kgr ugorka, 8 kgr zöldbab. Stórné paradicsom, sóska. Péter István 11 kgr zsir, 15 kgr zöldbab. Özv. Mészáros Sándorné Ötvevény, 2 zsák burgonya. Kiss Imre Külsővat, 1 bárány, 3 liter bor. Pintér Mihály Ujfalu, 2 zsák burgonya, káposzta. Ujfalusi hivek 1 koci káposzta, 10 zsák burgonya, 1 zsák zöldség, 15 tojás, 2 kgr liszt, majoránna. Nagy Zoltán Győrasszonyfa, 3 zsák burgonya. Kövecses Jánosné 2 zsák burgonya, 10 drb tojás, bab, tök. Rácz Mihály 5 kgr cukor. Stinner Imréné használt ruha. Puxbaum Jenő karácsonyra ruhakelme. Kutas Jánosné 2 kgr dara, 2 kgr rizs, karácsonyi sütemény. Özv. Szalay Sándorné 2 drb tyúk, 1 zsák burgonya. Grünvald Istvánné 8 kgr 0-liszt. Babos Juliska 10 kgr 0-liszt, 1 kgr mák, 1 doboz sütemény. Schmikli Testvérek 15 kgr zsir. Éger Károly 2 drb tyúk, 2 zsák burgonya. Zugmann

József Szabadhegy, 1 doboz cukorka. Macher Pál 2 zsák burgonya, szalma. Reinthaller Ernőné 1 matrózruha megvarrása. Schmikli Gizella árvák részére ingyen varrás. Macher Elek 2 zsák burgonya, 2 pár tyúk, 10 liter tej. Macher Pál 1 liter tejfel, 20 drb tojás. Mayer Oszkár Böny, 53 kgr főzöliszt. D. Kapi Béláné 5 drb Dunántúli Énekeskönyv, 1 doboz cukorka, 3 pár harisnya, használt ruha. N. N. 1 drb Dunántúli Énekeskönyv. N. N. 3 doboz cukorka. N. N. egy árva részére karácsonyi csomag. Csikász Józsefné 1 matrózruha megvarrása.. Póczy Sándor 4 drb sertés husának a megfüstölése.

Árva gyermekeknek: Id. Brachna János 5, Barcza Arnold 4, Győrvárosi és megyei takarékpénztár 20, N. N. 10, Weller Dániel 5, László Pál 10, N. N. 10, Paár István 10, összesen 74 P.

Diakonissza-alapra: Nagy Zoltán és neje Győrasszonyfa édesanyjuk emlékére 50, Nagy Zoltán és neje Győrasszonyfa 50, Börcsi hívő 4, N. N. 7, N. N. 20, N. N. 100, Donner Samu 10, Varga András (Börcs) 6, Négy diak. nővér 48, Csillag-szanat. betegek 84, özv. Spáth Gyuláné 40, Tiefbrunner Hermin 40, Wildhofer Pál 10, Rémi Józsefné 5, Tiszovszky Dániel 10, Újfalui hívő 10, N. N. 1, Johannita lovagrend magyar csoportja 50, Egyetemes egyház 200 P, összesen 745 P.

Szeretetház karácsonyára: Baross Péter 20, N. N. 100, Dr. Csillag 50, Stöger Vilmosné 20, Czipott Ilonka 5, N. N. 2, N. N. 5, Weller László 2, N. N. 10, összesen 214 P.

Szegényeknek: Egyházközségi hozzájárulás 400, Isó-alap karmatai 90, Perselyből 95.50, Pénteki perselyből 42.21, Névtelen 5, Miklás Mihály egy szegény gyermek ellátására 60, C. E. szövetség 25.68, Nádorvárosi hívő 5, N. N. 5, Győrújfalui hívő 5, Schmikli Lajos 10, Krausz Vilmos 5, Krausz Vilmosné 3, Győrújfalui hívő 5, Bándy Endre 16.80, N. N. 1, Tomsich Rezsőné 50, N. N. 2, Belvárosi hívő 20, négy leány tüpénze 48, özv. Mészáros Pálné 5, Belvárosi hívő 5, Schmikli Lajos 5, Miklás Mihály 10, Jurák József 10, Balogh Ferencné 5, Márkus Józsefné 5, N. N. 5, N. N. 5, Fodor Kálmán és neje 10, Újvárosi hívő férje halálának évfordulója alkalmából 5, Markovszky Ernő 2, N. N. évkönyvmegváltás címén 5, Nádorvárosi hívő évkönyvmegváltás címén 5, Szabó Sándor 5, Özv. Zdiarszky Károlyné 10, Egy kórházi beteg 2, Hebenstreit Nándor és Kitzvéger Boriska házasságkötésük alkalmából 5, Egy asszonytestvérünk fia születése évfordulója alkalmából 10, N. N. felesége halála évfordulóján 20,

Koráth Jenő 50, N. N. 100, Egy tanítónő első fizetéséből 10, Belvárosi hívő 8, Dr. Farkas B. 3, Belvárosi hívő 5, N. N. 6.40, N. N. 5, Belvárosi hívő 12, N. N. —.20, Egy hívőnk perselye 5, N. N. 3, Alexy József 10, Vidonyi Blanka 1, Padányi László 10, Talált pénz 10, N. N. 1.60, összesen: 1268.39 P.

Természetbeni adományok a szegények karácsonyára: A 85. számú Nádasdy Tamásné, Kanizsay Orsolya cserkész-leánycsapat 5 elemi iskolai növendékünket részesített szeretetadományban. Az áll. Leányliceum Vörös Kereszt Egylete ugyancsak 5 tanulókat részesített szeretetadományban. A Gyermekek Barátok Társasága 4 tanulókat ruházta fel. Új ruhaneműt küldtek: Székely, Győri és Morvay cég 1 öltöny fiú ruhát, Járfás István 3 öltöny ruha, a Merkur kötőde 16 drb kötött sapka, 1 pár keztyű, 3 drb kötött kabát, 3 drb sál, 3 drb gyermek trikó, 1 drb gyermek nadrág, Dr. Hafftl Dezső 1 pár új fiúcipő, Baross Vince 1 pár fiúcipő. Élelmiszereket küldtek: Özv. Späth Gyuláné 10 kg 0-ás liszt, Rác Mihály 5 kg kockacukor, a Schmiedl-gyár szaloncukorka, László Endre fél kg. kolbász és 10 kg 0-ás liszt, Relle-malom liszt, Chalupka Károly 50 drb kalács, Ritter Kálmán 15 kg kenyér, Ritter Frigyes 100 drb sütemény, Lelóczky cukrászda torta. Azonkívül a hívek nagy seregétől különböző élelmiszerek, használt cipők, alsó és felső ruhák,

Belmisszióra: N. N. 100, Bálint Istvánné 4, özv. Eger Lajosné 5, Ujvárosi hívő 1, Nádorvárosi özvegy 5, Egy özv. asszony 20, Karácsonyi gyűjtés 1770.01, összesen: 1905.01 P.

Iskolaépítésre: A tanítói-kar az egyházközségtől járó egy havi fizetését egyenként 17.20 P, összesen 154.80 P-t ajánlott fel az iskolaépítés céljaira. Macher Kálmánné 10, Horváth Györgyné 5, Felszerelésre Vörös Dénes 1, N. N. 2, Demetrovics Mária 120, Pápai Béla 28, N. N. 2, összesen: 322.80 P.

Tanulók segélyezésére: Leszlényi Arthur 5, Liesche Károly tanszereket és 10 drb jutalomkönyvet adományozott, Padányi László 20, Csupor Imre 5, Dr. Velsz Aladár szegény isk. gyermekek segélyezésére alapítv. 100, Győrvárosi és megyei tkp. 25, Városi szociálpolitikai ügyosztály 40, Elemi iskolai jutalomkönyvekre: Dr. Farkas Béla 20, v. Réthy József 20, Ifj. Egyesület 20, Győri Első Takarékpénztár 30, összesen: 285 P.

Iskolai könyvtárra: Nagy Sándor 2 P.

Szegénysorsú konfirmandusok bibl.-val való ellátására:

Weiszmandl H. 100, Thomasek örnagy 2 pár cipő, 5 öltöny, Rény Józsefné 1 pár cipő.

Cserkészmunkára: Bándy Ferenc 5, III. 30-i cserkészavatás offertórium 69.11, zászlószeg megváltása címén: Demetrovics Mária 5, Bándy Ferenc 5, Dr. Smikli Gyula 10, Dr. Petőcz Károly 5, Bácsi Sándor 2.50, Balázs Béla 2.50, László Miklós 2, Dr. Dukavits Vilmos 5, Túróczy Zoltán 10, Dr. Szauter Ferenc 10, Dr. Höfer Vilmos 5, Dr. Späth Gyula 5, Miklás Mihály 5, D. Kapi Béla 10, Kuszák István 2, Földváry Valéria 10, Pálmai Lajos 5, Honvéd áll. parancsnokság 10, Dr. Németh Károly 10, Zászlóavatósi ünnepek offertórium 73.38, Győr város segélye 350, Jausz Lajos 5, Kiskuti pünkösdi tábor bevételéből 80, Ifj. Egyesülettől táborozási segély 40, Magy. Cserkész Szöv. táborozási segélye: 75, ajkai István-napi templomi ünnepség offertórium 19.04, Herczeg Erzsébet egy szegény cserkész ruhájára 5, összesen: 840.53 Pengő.

Győri Evang. Diákszövetségnek: (1929—30. tanévben). Luther ünnepély offertórium 30, Hazafias ünnepély offertórium 37.14, egyházközségtől pályatételekre: 50, Balázs Béla 5, N. N. 10, Bácsi Sándor 10, Lóránt Gyula 10, N. N. 1.83; összesen: 153.97 P.

Énekkar céljaira: Jausz Lajos 30, ápr. 20-i templomi hangverseny offertórium 44.34, 2 esketés alkalmával adomány á 10 = 20 P, Nov. 23-i orgonahangverseny jövedelme 60.65; összesen: 154.99 P.

Oltárszönyegre: Smikli Lajos 10, Dr. Zacher Pál 10, Ágoston Barna 10, Belvárosi hívő 10, N. N. 6, Späth Gyula 12, Dr. Vidonyi Sándor 10, Dr. Dukavits Vilmos 10, v. Dr. Száky Jenő 12, Miklás Mihály 10, N. N. 3, összesen 103 P.

Gyárvárosi imaházra: Weiszmandl Henrikné 5, Győrújfalui hívő 4, Tóth Ida 4, Nádorvárosi 5, Dr. Farkas Béláné 5, Molnár Erzsébet 2, Dr. Halász Jenő 20, Stóger Vilmosné 10, Egy tanítónő első fizetéséből 10, Belvárosi hívő 10, Kecskés János 1.10, Az imaház harmoniumára özv. Tóth Józsefné 50, Kecskés János 11, Kunoss Endre 5, özv. Tóth Józsefné gyűjtése 50, összesen: 192.10 P.

Természetben: Karikó Rezső Krisztuskép, Kecskés János cím-tábla a gyárvárosi imaházba, Krausz Gyula a gyárvárosi imaház kifestése, Stelczer Károly hirdetőtábla a templomajtóra, leventék kegyeleti őrsegének ruhájára: Horváth Sándor, Lóránt család, T.

Z., Egy intézmény 1—1, Kuttlik Miklós 2 levente ruha, N. N. 2 P. Szabadhegyi isk.-udvar rendezéséhez: fát v. Bolla István, id. Péter István, özv. Bolla Gyuláné, Förhécz József, Boczor János, Boczor Kálmán, özv. Farkas Szabó Gyuláné és Farkas Szabó Jenő, t é g lát v. Bolla István, z s u p s z a l m á t v. Bolla István, v. Farkas Szabó Gyuláné, Buti Lajos, Soós János, Szabó János és Ács József; szabadhegyi gyermekek karácsonyára: Nagy György 2 szál gyertyát és egy szép karácsonyfát adományozott. A templom oltárára a hivek 117 szál, a csillárba 72 szál gyertyát ajándékoztak.

Bácsai imaházra: Győrújfalui hívő 5, Bácsai vasárnapi iskola előadásának bevétele 20, Kunoss Endre 5, összesen: 30 P.

Ötvenévi templomra: Róm. kath. egyháztól harangra való adományok visszafizetve 40, id. Mészáros János 10, Rábaszent-andrási gyülekezet 15.20, Sobori gyülekezet 20.95, Horváth Sándor 2, özv. Katona Jánosné 3, N. N. 5, Acsádi gyülekezet 4.50, özv. Nagy Andrásné 10, Kispéci gyülekezet 9.30, Mészáros József 10, özv. Nagy Ferencné évk. megv. 1, Ötvenévi 5, Molnár Erzsébet 3, Póczy Sándor 10, Weiszmandl Henrik 2, Erdélyi Sándor 5, Nagy Sándor 5, N. N. Zámolyról 5, özv. Nagy Andrásné férje elhalálkozásának 15. évfordulója alkalmából 5, Erdöss Mihályné 5, Szigeti Teréz 5, Ötvenévi levelezőlapokért 40, Dr. Szent-Ivány Géza 200, Sándor Lászlóné Newyork 112.80, Győri ev. gyámint. 180, Egyházmegyei gyámint. 34.24, Győri ev. egyháztól 500, Hivek adománya anyaegyházi adóra 20, tüzelőanyagra 42, templomi felszerelésre 53.54, Kerületi gyámintézet adománya 50, összesen 1413.53 P.

Természetben: 8 szál gyertya az oltárra.

Győrújfaluban: Nőegylet adománya szegény iskolás gyermekeknek 40 P.

Börcsön: az iskola kertjére trágyát adtak: Haás Mihály 5, Pálmai Lajos 3, Asbóth Sándor, Tóth Sándor, Haás György 2—2, Haás Kálmán, Inotai Benedek, Inotai Lajos, Dőri István, Varga András, Varga Gyula, Varga Lajos, Szombath Mihály, Kozma Lajos 1—1 kocsival, összesen: 23 kocsival.

Gyámintézetre: gyűjtés 796.19, Özvegy asszony 100, Weller Dániel 5, összesen 901.19 P.

Theologusok Otthonára: N. N. 2, Vetített képes előadásból: iskola 14.07, Ujfalu 20.32, Börcs 15.33, Szabadhegy 13.22, Győr 41.06, Stóger Vilmosné 5, özv. Tóth Józsefné 30, N. N. 3, Gyűjtés 401.80. Vetített képes előadások offertóriumai: Bácsa 3.56, Uj-

falu 5, Börcs 9.65, Gyárváros 2.56, Szabadhegy 3.15, Ujfalui gyűjtés 34, összesen 601.72 P.

Luther Otthonra: Csányi Jánosné 5 P.

Ev. sajtóra: Rémy Józsefné 5, sajtónapi offert. 106.80, özv. Stefkovits Sándorné 13, Weizmandl Henrik 5, Egy gyárvárosi hívő 10. „Emmaus Felé“-nek offert. 23.77, összesen: 163.57 P.

Idegen gyülekezeteknek és intézményeknek: Csornai templomra: Sorsjegyekért 125, Bálint Istvánné 3, Győrújfalui hívő 5, összesen: 133 P. Beledi templomra: Győr 203, Ujfalú 34.90, összesen: 237.90 P. Péteri templomra: Győri gyűjtés eredménye 159.70 P. Székesfehérvári templomra: Győri gyűjtés eredménye 125.50 P. Takácsi ev. tűzkárosultak részére: Sztrokay Lajos 10, Szeretetház lakói egy vasárnapi húsról való lemondás által megtakarított összeg 22.50, N. N. 3, N. N. 2, Weizmandl Henrik 5, N. N. 2, Nádorvárosi özv. 5, összesen: 49.50 P. Otthonmisszióra: Bálint Istvánné 4, Klauzer Józsefné 5, Nádorvárosi özvegy 5, Weizmandl Henrik 15, N. N. 6, összesen: 35 P. Ev. Világalliance céljaira: Egyetemes imahét perselye 42.20, összesen: 782.80 P.

Külmisszióra: Vízkeresztí offertórium 130.51, N. N. 100, Bálint Istvánné 8, N. N. 3, özv. Tóth Józsefné 4, Ujfalui hívő 4, N. N. 2, özv. Giffing Edéné (Bpest) 3, Senikli János 1.50, Varga Sándorné 5, Miklós Mihály 3, Ujvárosi hívő 1, N. N. 1, Evang. misszió egyesület perselyeiből befolyt 19.03, Belvárosi hívő 3, N. N. 6, N. N. 15, a perselyből 17.17, Belvárosi hívő 6, özv. Stefkovics Sándorné 2, Csányi Jánosné 1, Szabó Antal 2, Handmann felügy. előadása alkalmából 40, összesen 377.21 P.

Egyéb offertóriumok: Fogházmissziói offertórium 33.10, bibliavasárnapi offertórium 49.15, Egyet. nyugdíjintézeti offertórium 68.12, Luther Szövetségnek 44.17, Sántha Károly sir-emlékére 20, összesen: 214.54 P. **A befolyt pénzbeli adományok végösszege: 18458.50 P.**

Segélyezéseket adtunk: Egyháza k n a k : Csorna 145.50, Beled 237.90, Péteri 159.70, Székesfehérvár 135.50, Takácsi 59.50, Pestújhely 5, Gerendás 4, Tóváros 3.20, Abaujszántó 5, Szentertornya 5, Komárom 20, Szolnok 10, Alag-Dunakeszi 16.50, Tállya 10, Csabacsúd 10, Pestújhely 5, Battonya 5, Rákosliget 10, Vecsés 10, Tolnatamási 10, összesen 866.80 P.

Egyházi intézményeknek: Gyámintézet: 901.19, Theol. Otthon 601.72, Luther Otthon 5 + 100 P gyülekezeti hozzájárulás

= 105 P, Budapesti Prot. Diákmenza 150, Orsz. Árva Egyesület 20, Győri Ev. Diákszövetség 153.97, Ev. Ifjúsági Egyesület 100, Cserkészmunka 840.53, Tanítók háza 100, Evangélikus Sajtó 163.57, Külmisszió 377.21, Egyet. Egyházi Nyugdíjintézet 68.12, Brit és Külföldi Biblia Társ. 49.15, Fogházmisszió 33.10, Luther Szövetség 44.17, Ev. Világalliance 42.20, Sántha Károly siremlékére 20, összesen 3769.93 P.

Szociális munkára: Szeretetház: 4065.04 + 2000 gyülekezeti hozzájárulás, Arváknek 74, Szeretetház karácsonyára 214, Pálmai Lajos alapítvány II. részlete 500 = 6853.04, Szegényeknek: Belmisszió karácsonyi segélyezése 1871.92, Évközi segélyezések 548.36, Házi szegénypénztár segélyezései 1264.35, Iratterjesztés ajándékai 44, Szegény tanulók tankönyveire 135 = 3863.63 P. Nyomorék gyermekek Orsz. Otthonára 10, „Pronosz“ gyermekmentési munka 10, Zsófia Orsz. Gyermekek Szanatórium 10, Orsz. Gyermekekvédelem Liga 5, Győrvárosi Napközi Otthon 8, Bpesti Egyetemi hallgatók 50, özv. Lóránt Józsefné 30, Otthon Misszió 35, Pécsi Orvostanhallgatók „Csaba Otthona“ 2.50, — Összesen: 10877.17 P.

Ösztöndíjak: Czéh Ödön, Tóth János, Weltler Rezső teológusoknak 50–50, Urbán Ernő és Eichele Róbert teológusoknak 35–35, Kirchner Valéria, Gálfi Teréz, Csizmadia Klára, Hebenstreit Elvira, Andorka Sándor, Lázár György, Böröczky Vilmos, Pschaden Gusztáv, Bőjtös Sándor, Schneider István, Tóth Gyula, Dózsa Ilona középisk. tanulóknak 20–20, Gosztola József alapítványból Tompa Sándornak 8, dr. Tiszovszky Gyula alapítványból Uhlik Jánosnak és Presits Olgának 8–8, Kemény Mihály alapítványból Renner I.konfirmándusnak 7.20, Iskolás gyermekek jutalomkönyveire 82.90, összesen 574.10 P.

Vegyesek: Iratterjesztéstől új házaspárok családi emlékkönyveire 46, Szórványba ünnepi üzenetekre 13.60, Tantermekbe bibliai leszakítás naptárakra 19.20, Serdülők könyvtárára 1.64, összesen: 80.44 P.

A kiadott pénzbeli adományok végösszege: 16168.44 P.

Zárszámadás.

1. Az egyházközség háztartásánál a lerovási zárlati eredmény szerint, melyben az átmenő kezelés is benne foglaltatik

a bevétel	311.770.43 P
a kiadás	311.701.54 P
	68.89 P

2. Az alapok vagyona a zárlat szerint jelzálog- és egyéb kölcsönökben, értékpapirokban és tkpt. vinc. betétekben

21529.45 P

3. Az alapítványok vagyona a zárlat szerint jelzálogkölcsönökben, értékpapirokban és tkpt. vinc. betétekben

6.301.43 P

4. A szeretetháznál a zárlat szerinti készpénzforgalom:

bevétel	41.044.21 P
kiadás	40.985.58 P
	58.63 P
penztármaradvány	58.63 P
jelz. kölcsön, értékpapír, takpt. vinc. betétben	11.735.08 P
kintlevő követelés	62.50 P
	11.856.21 P
összesen	11.856.21 P
Felszerelések értéke	9.857.28 P
	21.713.49 P
összes vagyon	21.713.49 P
Teher	2.000.— P
	19.713.49 P
Tiszta vagyon	19.713.49 P

VAGYON

1930. évi vagyon-

	Egyenként		Összesen	
	Pengő	f	Pengő	f
I. Az egyházközség háztartásának vagyona.				
A) Ingatlanok.				
I. Épületek és belsőségek:				
1. Győrött - - - - -	585936	03		
2. Rábacsécsényben a) a fudipusztán - - - - -	107774	53		
b) a faluban - - - - -	1115	70	694826	26
II. Földbirtokok:				
1. A győri földek - - - - -	14194	—		
2. A fudipusztai földek - - - - -	353663	76	367857	76
I. II. összesen			1062684	02
A szeretetház céljait szolgáló ingatlanok:				
I. Épület Győrött - - - - -	8500	—	8500	—
II. Földek: a) Győrött - - - - -	28720	—		
b) Tárnokrétin - - - - -	3294	—		
c) Börcsön - - - - -	2532	—	34546	—
Összesen			43046	—
Összes ingatlan			1105730	02
B) Ingóságok:				
1. Felszerelések - - - - -	43478	54		
2. Készpénzmaradvány - - - - -	68	89		
3. Hátralékos követelések - - - - -	4448	23	47995	66
A) B) Háztartás összes vagyona			1153725	68
II. Az alapok és egyházközség tőkéjének vagyona.				
1. Jelzálog- és egyéb kölcsönökben - - - - -	10820	40		
2. Értékpapirokban - - - - -	1191	42		
3. Takarékpénztári vinc. betétekben - - - - -	9517	63		
Összesen			21529	45
I. II. Háztartás és alapok összes vagyona - - - - -			1175255	13
Külön kezelésben van:				
III. Alapítványi vagyon - - - - -			6301	43
IV. Szeretetház ingó vagyona - - - - -			21713	49
III. és IV. összesen			28014	92
I. II. III. IV. vagyon összesen			1203270	05
Győr, 1930.				
Horváth Miklós s. k., pénztáros.				
Laucsek Rezső s. k., számv. biz. elnök.				
Az 1931. április 26-án tartott egyház-				

mérleg.

TEHER

	Egyenként		Összesen	
	Pengő	f	Pengő	f
1. Pesti Magyar Keresk. Banktól felvett váltókölcsön	18000	—		
2. Nádorvárosi templomalapból kölcsön - - - - -	5900	—		
3. Nádorvárosi lelkészlak-imaházépítési alapból kölcsön	2500	—		
4. Pesti Magyar Keresk. Banknál folyószámlatartozás	119135	—		
5. Alapítványi vagyon - - - - -	6301	43		
6. Szeretetház váltókölcsöne Pesti M. Keresk. Banktól	2000	—		
7. Szeretetház tiszta ingó vagyona - - - - -	19713	49	173549	92
Vagyon mint egyenleg			1029720	13
Összesen			1203270	05

december 31-én

Niederland Vilmos s. k., ellenőr.
Dr. Velsz Aladár s. k., p. ü. biz. elnök.

közszégi közgyűlés elfogadta és jóváhagyta.

Az 1931. évi költségelőirányzat.

Évkönyvünk hiveink részére tájékoztatást nyújt az egyházi élet minden mozzanatáról. Ezen tájékoztatás nem volna teljes, ha nem terjeszkedne ki nagy vonásokban az egyházközség pénzügyi gazdálkodására is, mert bármennyire is legfontosabb az egyházközségnek a hitélet terén való eredményes működése, mégis meg kell állapítanunk azt, hogy az anyagiakat az egyházközség sem nélkülözheti és működésének egyik alapját képezi az anyagi gazdálkodás is.

Az egyházközség pénzügyi gazdálkodásáról tiszta képet a költségvetést nyújt. Ebből szerezhetünk tájékozódást a szükségletekről és ebből láthatjuk meg, hogy szükségleteink fedezésére milyen anyagi források állnak rendelkezésre. Ezen soraim keretében az 1931. évi költségvetés alapján kívánok pénzügyi gazdálkodásunkról ismertetést adni.

Az állami költségvetésben elsősorban a kiadási tételeket állítják össze és ha ezek megvannak, akkor képezi a másik gondot a szükséges fedezet előteremtése. A megfelelő fedezet előteremtése az államháztartásban sem könnyű, de azért ott mégis könnyebben megy mint nálunk, mert akik kigondolják azokat a forrásokat, amelyekből az állam bevételei származhatnak, rendszerint nem látják azt a sok nehézséget, amelyek az általuk tervezett bevételeknek behajtása és biztosítása körül felmerül. Egyházközségünk vezetősége azonban bent él a hivek seregében s közvetlenül tapasztalja azt a sok nélkülözést, lemondást, anyagi javak hiányát, amelyben a hiveink közül igen soknak, úgyszólván majdnem mindenkinek része van. Egyházközségünk vezetőségének tehát elsősorban azt kell számba venni, hogy milyen bevételi források felett rendelkezik és ezen források milyen bevételt tudnak biztosítani részére, anélkül, hogy hiveink az amugy is igen nagy kenyérgondok és közterhek alatt össze ne roppanjanak. Ha látja a vezetőség, hogy milyen bevételre számíthat, akkor veheti számba azokat a szükségleteket, amelyeknek kielégítéséről gondoskodni kell.

Sajnos, azonban bevételeink szűkre szabott volta miatt nem gondolhatunk valamennyi szükséglet kielégítésére, hanem azokat elsősorban osztályozni kell aszerint, hogy melyeknek a kielégítése a legsürgősebb és jelenben csak arról gondoskodhatunk, amelyeknek kielégítésére fedezetünk megvan és amely arányban áll hiveink

teherviselő képességével. Ezen szempontok szerint állította össze folyó évben is pénzügyi bizottságunk költségvetésünket és ezek figyelembevételével fogadta el azt közgyűlésünk is.

Az elfogadott költségvetésünk szerint a kiadások végösszege 105.602 P, bevételünk ugyancsak 105.602 P.

Bevételeink csoportosítása következő: ingatlanok jövedelme 49.840, tőkék jövedelme és pénztárhészlet 300, segélyek és adományok 8.182, iskolai bevételek 13.690, rendkívüli bevételek 8.200, egyházi adó 25.390 pengő.

Az ingatlanok jövedelme csoportjában szerepelnek a bérbevételek, valamint a nagyfudpusztai birtokunk és a győri szántóföldeknek a hasznobére. A segélyek és adományok csoportjában legnagyobb tételt a hitfelekezeti segélynek 7800 pengő összege képezi, amelyet a város ad, ennél a csoportnál nyerne elszámolást a perselypénzek is. Az iskolai bevételek legnagyobb részét a városnak 13.000 pengő segélye képezi. A rendkívüli bevételek között irányoztuk elő azt a 8000 pengőt, amelyet a város az iskolaépítésre adott 25.000 P városi segélyből a folyó évben fizetett ki. Egyházi adóként a folyó évben is 25.390 pengőt irányoztunk elő, azzal az elhatározással, hogy hűveink egyházi adója, ha csak az illetők vagyoni viszonyaiban lényeges változás nincs, ugyanaz, mint a múlt évben volt.

A kiadásaink következő csoportosításban irányoztattak elő: egyházi és közigazgatási személyi kiadások 29.287, egyházi dologi és egyéb kiadások 25.018, iskolai személyi kiadások 19.277, iskolai dologi kiadások 7.420, rendkívüli kiadások 24.600 pengő.

Egyházi és közigazgatási személyi kiadásaink csoportját lelkeszeink, segédlelkészünk, karnagyunk, egyházi tisztviselőink, fizetése, nyugdíjjáruléka, valamint nyugdíjas lelkeszeink nyugdíja teszi ki. Ezek olyan tételek, amelyek az illetők részére hívány, vagy szerződés szerint vannak biztosítva s így ezekről egyházközségünknek elsősorban kell gondoskodni.

Az egyházi dologi és egyéb egyházi kiadások csoportját alkotják az épületeink fentartására fordítandó összegek, csatorna és vízdíjak, adók, illetékek és egyéb dologi kiadások. Ebben a csoportban szerepelnek a segélyezések, amelyeket különféle gyűlekezeteknek, jótékony intézeteknek, szegényeknek, árva gyermekeknek, Luther Otthonnak, Diákszövetségnek, protestáns menzának irányoztunk elő és amit ösztöndíjakra fordítottunk, továbbá itt szerepel az a 2000 P is, amellyel egyházközségünk a Szeretetház fent-

tartásához járul hozzá, továbbá az a 2000 pengő, amelyet minden évben a nádorvárosi építkezésekre kívánunk tartalékolni. Ugy a Szeretetház áldásos működésénél fogva, mint a nádorvárosi építkezések nemes céljuknál fogva megérdemelnék, sőt felette kívánatos volna, ha nagyobb összeggel tudnánk évenként hozzájárulni, de sajnos, teherviselőképességünk ezidőszerint ezen két célra nagyobb összeg megszavazásának útját állja.

Az iskolai személyi kiadásokat tanítóink fizetése, lakásbére és nyugdíjáruléka teszi ki. Ezek is változatlan tételek, változásnak csak annyiban vannak kitéve, ha tanítóink fizetési fokozatban előbbremennek és így fizetésük is időnkint emelkedik.

Az iskolai dologi kiadásokat azok az összegek képezik, amelyeket a régi iskolaépület fenttartására, az iskolák fűtésére, világítására, iskolai felszerelésekre, szegény tanulók tanszereire fordítunk. A szükséglet ezen a téren jóval nagyobb volna, mint amit a költségvetésünkben előirányoztunk, de sajnos, addig míg gazdasági viszonyaink nem változnak, be kell érünk azzal, hogy ezen a téren csak a mostani keretek között tudunk mozogni.

A rendkívüli kiadásoknak egyik legnagyobb tételét az a 4500 pengő képezi, amelyet a fudi birtokon lévő építkezéseinkre fordított összeg után mint kamatot és törlesztést állítottunk be a költségvetésbe. Itt említem meg azt, hogy az elmúlt két év alatt közel 40.000 pengő beruházást eszközöltünk a fudi birtokon, ezáltal igyekeztünk lehetővé tenni egyrészt haszonbérlőnk részére az okszerű, gazdaságos kezelést, másrészt eleget kívántunk tenni azon kötelezettségeinknek, melyet haszonbérlőnkkel szemben vállaltunk. Ezen beruházásokra fordított összeget részben mint váltókölcsonnt a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank győri fiókjától vettük fel, másrészt alapítványainknál és alapjainknál lévő készletből vettük szintén kölcsön, amely kölcsönvett tőkék után az alapok és alapítványok részére is fizetjük a kamatot, azonkívül évről-évre bizonyos összeget törlesztünk is. A másik nagy tételt az új iskola építésére felvett kölcsön után fizetendő kamatok és a törlesztési részlet teszi ki. Az iskolaépítéshez Győr szab. kir. várostól kaptunk 25.000 pengőt, amelyből 17.000 pengőt a város polgármestere múlt év novemberében utalt ki, 8000 pengőt pedig folyó év januárjában, 40.000 pengőt pedig a kultuszminiszter utalt ki Kapi Béla püspökünk hathatós közbenjárására, mint erre az épületre adott államsegélyt. Ugy a 25.000 pengőt, mint ezen 40.000 pengőt az építésre felvett kölcsönünk törlesztésére fordítottuk úgy,

hogy jelenleg a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál 71.000 pengő folyószámla tartozásunk áll fenn. Mihelyt alkalmas idő lesz, ezen folyószámla tartozásunkat hosszúlejáratú törlesztéses kölcsönné kívánjuk konvertálni.

Midőn fentiekben igyekeztem jelenlegi gazdálkodásunkról áttekintő képet nyújtani, befejezőül csak arra kérem, hittelvéreinket, hogy legyen szemünk előtt mindig az a súlyos anyagi helyzet, amelyben egyházközségünk is van és egyházközségünkkel szemben tartozó anyagi kötelességüket ne tekintsék nehezen elviselhető kellemetlen tehernek, hanem amit egyházközségünk kér hiveinktől, azt adják szívesen és legyen szemünk előtt Krisztus Urunknak szava: a jókedvű adakozót szereti az Úr.

Dr. Velsz Aladár
pénzügyi bizottsági elnök.

A vidék szolgálata.

Győrujfalu. Lelki vezére 34 tanuló iskolájának tanítója, Kiss Lajos igazgató-tanító, aki minden vasárnap délután és adventtől húsvétig minden szombaton este könyörgéseket tartott. Ezenkívül volt 15 istentisztelet, melyet az anyaegyház lelkészei tartottak és 3 vallásos estély. Február 22-én és október 31-én a teológusok tartottak vetítettképes előadást, karácsonykor pedig a Nőegylet rendezett karácsonyfaünnepélyt. Minden héten van bibliaóra is, melyet a C. E. Szövetség tart Kiss Lajosné és Pintér Mihályné vezetésével. A leányoknak Klára diakonissza nővér tart hetenként órát. A „Harangszó“ 1930-ban is 26 példányban járt.

Az 1930-as évben a gyülekezet bevétele: 2598.29, összes kiadása: 2504.67, tiszta vagyona: 18107.62 pengő volt. A kiadások között ismét jelentékeny részt foglaltak el az adakozások. Gyámintézetre 24.30, Szeretetházra 50.— P-t adtak s a győri torony és harang alapra az anyagyülekezetnek 152.— pengőt gyűjtöttek össze. Ez utóbbi összeg az 1931. évben folyt be az anyagyülekezet pénztárába, így tehát csak a jövő évkönyvben lesz nyugtázva. Az adakozások összege 226.30 P.

A gyülekezet Nőegylete látja el egész éven át világítóval az iskolát, díszfákat ültetett a gyülekezeti épületek kerítése mellé, karácsonyfát ajándékozott és karácsonyi ünnepélyt rendezett az

iskolás gyermekeknek, egy elhalt alapítója részére sírkeresztet állíttatott, a gyülekezetnek is adott negyven pengő segélyt. Tagjainak száma 43. Évi bevétele 249.77 pengő volt, jótékony célra fordított 96.62 pengőt. Vagyona 92.12 P.

Börcsi fiókegyházunkban megélénkült a hitélet. Buthy Ella diakonissza-tanítónő minden vasárnap megtartja a délutáni könyörgést s a vasárnapi iskolát. Ezenkívül adventben és böjtbén hetenkint kétszer reggeli könyörgést is tart. Az anyagyülekezet lelkeszei 12 istentiszteletet tartottak. Ebből egyet Tóth János börcsi theológus tartott. Vallásos estély 5 volt. Ebből kettő vetítettképes előadás volt, melyen Jézus példázatait és Luther életét mutatták be a gyülekezetnek a soproni theológia kiküldött hallgatói. A többin Buthy Ella diakonissanővér, Pálmay Lajos esperes és dr. Velsz Aladár tartott előadást.

Az iskolában jelenleg 16 tanuló van. A mult tanév növendékei szép eredménnyel vizsgáztak le a győri ev. elemi iskolában.

A gyülekezet anyagi ügyeit súlyosan érinti a búzaválság. Bevétele 2131.11 P, kiadása 1706.43 P, készpénzmaradványa 424.68 P. Vagyona 25.880.26 P. Gyámintézetre 17.30, Theol. Otthonra 24.98, összesen 42.28 P-t adományozott.

Ötvenéven rendes egyházi életet élnek a hivek. Az új templomban minden vasárnap délután van istentisztelet s azonkívül nagypénteken. 1930-ban 53 istentiszteletet tartottunk, melyek elvégzésében a lelkészeknek hálára kötelező szívesseggel voltak segítségére Sztehló Gábor, Tóth János és Weltler Rezső theológusok. Kiemelkedett közülök a május 11-i, amikor Ittész Mihály cserkészparancsnok egy cserkészkirándulás alkalmával templomunkban avatta fel az egyik cserkészőrsi zászlót. Mindezen alkalommal a kántori teendőket Weisz Sándor állomástönök úr volt szíves a régi lekötelező kedvességgel végezni.

Egyéb egyházi cselekmények: Kereszteltünk 7, konfirmáltunk 6 gyermeket, eskettünk egy párt, egyházkelés volt egy esetben, úrvacsorát osztottunk 4-szer, összesen 168 személynek, temettünk 2 egyént.

Elemi iskolás növendékünk volt 24, ebből 2 gyermek győri iskolánkba járt mindennap vonaton, a többinek hitoktatását Szolár Irén győri ev. tanítónő végezte minden héten egy délután.

A fiókegyház évi összes bevétele 3028.38 P. Ebből persely 178.99, adomány 1033.75, gyűjtés 169.34, gyámintézeti segély 264.24 P. Az adományok közül ki kell emelnünk Sándor Lászlóné

szül. Polgár Zsófiát, aki az 1930. évben is két ünnepi alkalommal emlékezett meg New-Yorkból iskolás gyermekeinkről 112.80 P-t küldvén megajándékozásukra. Kiadás volt 3018.12 P. Ebből ki kell emelnünk azt az örvendetes tényt, hogy kifizettük a templomépítés utolsó adósságát is. Van ugyan még sok felszerelési hiánya templomunknak, amiket csak lassankint fogunk tudni pótolni, de nekünk nagy boldogság már az is, hogy ami van, az adósság nélkül a mienk. Ki kell emelnünk a kiadási tételék közül azt is, hogy gyámintézetre 34.80 P-t, a csornai templomra 12.50 P-t, a dunakeszi-alagi templomra pedig 6.50 P-t gyűjtöttünk úgy, hogy ennek a szegény fiókegyháznak más gyülekezetek segélyezésére fordított adománya az 1930. esztendőben 53.80 P-t tett ki. Pénzmaradványa 10.28 P, vagyona 12282.04 P.

Bácsán még mindig nincs meg a tervbe vett imaház. Megvalósítása elé nehézségeket gördít az a körülmény, hogy két egyháznak kell döntenie ebben a kérdésben, az ev. és ref. egyháznak. Bibliaóráinkat Fehérváry Imréék házában tartjuk felváltva a reformátusokkal. 1930-ban 26 bibliaórát tartottunk, volt 3 ünnepély is. Április 20-án a bácsai vasárnapi iskola rendezett egy húsvéti ünnepélyt, május 25-én a győri vasárnapi iskolások rándultak ki Bácsára s rendeztek ott ünnepséget, október 30-án pedig a teológusok tartottak vetítettképes előadást. Négy tanköteles hitoktatását Ittész Mihály hitoktató végzi ugyancsak Fehérváryék házában, az egész ifjúság vasárnapi oktatását pedig Magdolna diakonisszanővér. A gyülekezet bevétele 203.82 pengő volt, kiadása ugyanannyi, vagyona 657.91 P. Gyámintézetre gyűjtött 5.10 P.

Győrszentiván a bönyi egyházközséghez tartozott eddig. Miután azonban Győrszentiván közlekedése Győrrel sokkal könnyebb, a bönyi egyházközség kérésére egyházközségünk közgyűlésének beleegyezésével az 1930. évi egyházmegyei közgyűlés hozzánk csatolta. Gondozásával a gyülekezet Bácsi Sándor hitoktatót bizta meg, aki minden héten kijár hitoktatásra és az evangélikus családok látogatására. Eddig 17 evangélikus családot szedtető össze. Négy tankötelesünk van, akiknek hitoktatását magánháznál végzi. Áldozócsütörtökön délután a győri középiskolai ifjúság kirándult Győrszentivánra s ott vallásos ünnepélyt rendezett.

A jövő szolgálata.

Isten keze mozgatja a történelem kormánykerekeit. Ő engedi a világ hajóját Scillák és Charibdisek közé jutni, de ugyanő ad erőt is a zátonyok veszedelmeinek kikerülésére. Ugy érezzük, hogy ilyen erőt nyújtó isteni kegyelem a mi sok, megdöbbenő lelki és anyagi hajótöréssel járó korunk számára az a sok jubileum, melyet ép ezekben az időkben kell megünnepelnünk. Minden jubileumnak kettős erőforrása van. Egyrészt felébreszti a korcs utódokban a szégyenkezés érzését, a nagyságnak kijáró hódolatot s a hősök mágneses ereje következtében nehéz körülmények között is alkotásokra ösztönzi a jelent. Másrészt alkalom arra, hogy Isten Szentlelke újra eleven erővé tegye a mai ember lelkében azokat a hitenergiákat, melyekben egyedül található meg a mult nagyságának titka s amelyek hiánya magyarázza meg a jelen törpeségét. Amaz a jubileum külső, emez a jubileum belső áldása.

Győri evangélikus gyülekezetünk vezetősége átérezte a jubileumi alkalmak felelősségét. Ki akarta aknázni a jubileumok minden áldását. Nem elégedett meg fényes, de muló ünnepek megrendezésével, hanem sorozatos igehirdetésben hosszú hónapokon keresztül a gyülekezet elé is tárta azokat a lelki erőket, melyek hitőseinket hithőseinkké tették. Ugy érezte azonban, hogy Isten és multunk iránt érzett hálájáról e világ előtt is bizonyágot kell tennie megmaradó jubileumi alkotásokkal.

A speyeri protestáció négyszázados emlékére jubileumi alkotásul megépítettük a kis ötvenévi fiókegyházunk templomát, melyet a protestáció templomának neveztünk el. Köbe épült tiltakozásnak szántuk ezt a templomot minden lelkiismereti erőszak ellen s bizonyágtételül amellet, hogy minket senki és semmi sem szakaszhat el az Isten szerelmétől, mely vagyon a mi Urunk Jézus Krisztusban.

Az ágostai hitvallás jubileumi esztendejében a tiszta tan gondolata ragadta meg legjobban lelkünket. Ugy éreztük, hogy két ponton van veszélyeztetve leginkább a tiszta tan: az ifjúság és a munkásság lelkében, ezért jubileumi alkotásul győri központunkban régi szűk fiúiskolánk helyett egy új, nagy elemi fiúiskolát építettünk azzal az imádsággal, hogy ne csak a neve legyen ágostai hitvallású, hanem legyen a tiszta tannak is mindenkoron erős vára s városunk gyári negyedében megvásároltunk egy házat, melyet

imaháznak alakítottunk át s ahol minden vasárnap istentiszteletet s minden héten egyszer bibliaórát tartunk.

Most Gusztáv Adolf halálának közeledik a jubileuma. Ebben a jubileumban mi is a segítő szeretet gondolatát akarjuk uralkodóvá tenni s ezért arra gondoltunk, hogy megépítjük diakonissza-anyaházunkat, mint a segítő szeretet központját.

Szociális munkák központja a Szeretetház. Ebben van elhelyezve az árvaházunk, a menházunk, a leányinternátusunk s itt vannak a diakonisszák és jelölteink is. Majdnem minden esztendőben próbáltunk valaminő átcsoportosítással helyet nyerni, de ma már tarthatatlan további építkezés nélkül a helyzet. Különösen két szempontból fáj a helyszüke, az egyik az, hogy nincs diakonisszáinknak anyaháza, ahol fáradságos szolgálatuk után nyugodt pihenést tudnánk nekik biztosítani s ahol a jelöltek kiképzése minden zavaró mellékkörülmény nélkül volna végezhető. A másik pedig az, hogy egyre többen jelentkeznek olyan öreg urak és uri nők, akik életük alkonyán nálunk keresnek békét és nyugalmat s nekünk mindig csak ezzel a fájdalmas szóval lehet válaszolnunk: nincs hely. Ezért határoztuk el, hogy kibővítjük szeretetházunkat diakonisszaanyaházzal és penzióval. Ezt szántuk jubileumi alkotásul a nagy Gusztáv Adolf halálának jubileumára. Ugy éreztük és érezzük, hogy nem lehet congeniálisabb jubileumi alkotást létesíteni, mint a segítő szeretet ez épületét a Nagy Segítő emlékére.

Többi terveink is mind nagyon sürgetnek. Központunkban óriási hiányát érezzük annak, hogy nincs nagy termünk. Minden kultúresténk és előadásunk alkalmával a református egyház vendégszeretetét vagyunk kénytelenek igénybe venni a Kálvin-kulturházban. Egyesületeink és iskoláink életét nagyban megbénítja ez a körülmény. Sürgős szükség van iskolaépítésünk folytatására s benne a nagyterem megépítésére.

Ugyancsak rohamosan közeledik 1935., a templomunk fennállásának 150 éves emlékünnepe, a győri gyülekezet „Akarat“-ának időpontja, amikor állni kell a Rábaparton az ev. toronynak.

A lelkiismeretünk noszogat a nádorvárosi építkezések megindítására. Az adakozás rovata mutatja, hogy ez az építkezés nemcsak nádorvárosi híveinknek, hanem minden városrésznek is lelkiismereti ügye s hogy a gyülekezetnek magának is mennyire szívén fekszik a dolog, mutatja az, hogy 2000 P-t adományozott a ná-

dorvárosi alap gyarapítására, mely összeggel a nádorvárosi építkezésekre begyűlt összeg az 1930. év végén 12,910.18 P-re emelkedett.

Vidéki terveink közül a bácsai imaház, a börcsi árvaház és az öttevényi iskola még mindig csak a tervező szándék állapotában van, a fudi pusztán szerződésileg kötelező építkezések közül azonban átalakítottunk egy cselédlakóházat és istálló† 9940.31 P értékben.

Terveinkben olyanok vagyunk, mint az ifjú. Semmitől sem riadunk vissza és mindent lehetségesnek tartunk. Terveink végrehajtásában azonban olyanok vagyunk, mint a bölcs öreg, aki megfontolt lépésekkel, de úttjáról soha le nem térve halad célegyenest előre. Aki a múlt évi évkönyvben elolvassa a „Jövő szolgálata” című cikket, Isten iránti hálával állapítja meg, hogy múlt évi terveinkből mennyit tudunk már valóra váltani. Hisszük, hogy Isten megadja a többit is s megadja mindenképpen felet† és mindenképpen előtt legfőbb vágyunkat és forró imádságunkat, az Istennek és Istenben élő győri gyülekezetet is.

A szolgálat mérlege.

Az 1930. esztendőben:

megkereszteltetett:

63 fiú, 60 leány = 123, 11-gyel több, mint 1929-ben;

megkonfirmáltatott:

36 fiú, 23 leány = 59, 1-el több, mint 1929-ben;

eskettetett:

21 tiszta ev., 1 tiszta róm. kath., 35 vegyes = 57 pár, 1-gyel kevesebb, mint 1929-ben. A vegyes házások közül reformátussal vegyes 4, róm. kath.-sal vegyes 31. Ezek közül az összes gyermekek ev. vallásban való neveltetésére egyezséget kötött: 23, öttel több, mint 1929-ben.

Urvacsorával élt:

3298 egyén, 172-vel több, mint 1929-ben; ebből beteg, aki házi urvacsorában részesült: 140;

átért hozzánk: 15 férfi és 14 nő, még pedig 26 a róm. kath., 1 a ref., 2 az izr. vallásról = 29 egyén, négygyel kevesebb, mint 1929-ben;

meghalt:

39 fi és 37 nő = 76 egyén, 15-tel kevesebb, mint 1929-ben, közülök 10 nem a győri egyházközség tagja volt;

kitért tőlünk: 5 fi és 7 nő a róm. kath. vallásra, öttel több, mint 1929-ben;

megtagadta hitét, házasságkötése alkalmából más vallásra igérvén oda gyermekeit: 12 egyén, 4 nő, 8 férfi, 9-cel több, mint 1929-ben.

A jó Isten áldása legyen az újszülötteken, hogy növekedjenek testben és lélekben, Isten és ember előtt való kedvességben . . . , legyen a konfirmáltakkal, hogy egyházunk buzgó tagjai legyenek . . . , legyen a házasságot kötött felekkel, hogy megelégedés és békesség, szeretet és boldogság lakozzanak velük egy fedél alatt . . . , legyen az Úrvacsorával élőkkel, hogy éljenek többé nem ők, hanem éljen bennök Krisztus . . . , legyen a hozzánk áttérőkkel, hogy sohse érezzék magukat jövevénynek, hanem otthont lelhesse- nek nálunk . . . és az Úrnak békessége legyen az elhunyt lelkekkel és az őket gyászolókkal Ámen.

Mit kell tudni a győri evangélikusoknak ?

Mindenkinek:

Az egyházközség temploma, iskolái, Szeretetháza és lelkési hivatala Petőfi-tér 1—3. sz. alatt van.

A lelkészi hivatalos órák 8—1-ig és délután 3—5 óráig vannak.

A pénztári hivatal naponként 9—12 óráig van nyitva.

Gyermekeknek és szülőknek:

Gyermekeidet járasd az evangélikus iskolába. A boldogság alapja a vallás. Ha szíveden hordozod tehát gyermeked boldogságát, küld olyan iskolába, melynek fundamentuma a hitvallásos nevelés.

Küld és vezesd gyermekeidet a gyermek istentiszteletre. Minden kedden és pénteken reggel 8 órakor van ilyen gyermek istentisztelet a templomban írásmagyarázattal a tanév kezdetétől

adventig és húsvétól a tanév végéig. Vasárnap délelőtt fél 9 órakor van a gyermek, illetőleg ifjúsági istentisztelet.

Minden vasárnap délelőtt 9—10 óráig vasárnapi iskola van az elemi iskola tantermeiben. Ez a gyermekek biblia-órája.

Van a gyermekeknek külön cserkészapród csoportjuk is: „Szondy apródjai“.

Diákoknak:

Diák-istentisztelet van az egész tanéven át minden vasárnap fél 9 órakor.

Diák-bibliaórák hirdetés szerint.

Nem jó evangélikus diák az, aki nem tevékeny tagja a Diák-szövetségnek. Összejövetelek kéthetenként hirdetés szerint.

Nemdiák ifjúságnak:

Serdülő fiú: Lépj be a 459. sz. „Győry Vilmos“ cserkészcsapatba. Így leszel emberebb—ember, magyarabb—magyar.

Serdülő leány: Járj el az Ifjúsági Egyesület serdülő csoportjának vasárnap délutáni összejöveteleire. Kezdeté délután 3 órakor, helye az elemi iskola egyik tanterme.

Cselédleány: Jöjj el minden vasárnap délután a Szeretetházba 3 órától 5-ig. Veletek foglalkoznak a diakonissanővérek. Hidd el, jobban fogod érezni magadat itt, mint a korzón vágy a moziban!

Felnőtt ifjúság: Minden fiút, minden leányt vár a győri Evangélikus Ifjúsági Egyesület. Leányoknak minden második kedden bibliaóra, minden második kedden pedig „komoly-óra“ vallásos, történelmi és irodalmi előadásokkal fiúknak és leányoknak közösen. Az összejövetelek helye az Ifj. Egyesület helyisége, Petőfi-tér 1., ideje mindig fél 7. A tagok naponként is összejönnek a délutáni órákban lapok olvasására és nemes szórakozásra.

Felnőtt leány: Lépj be a 85. sz. „Nádasdy Tamásné“ cserkészleánycsapatba. Jelentkezni lehet Szijj Jolán tanítónőnél.

Leventéknek: Minden leventét a törvény kötelez arra, hogy heti egy istentiszteleten résztvegyen a levente-oktatás tartama alatt. Külön leventeistentisztelet van az oktatási idő alatt minden vasárnap reggel $\frac{3}{4}$ órakor, Szabadhegyen minden második vasárnap reggel 8 órakor az iskolában. Mulasztását a leventehatóságnál igazolni köteles. Ne parancsszóra jöjj Isten házába, hanem önként, gyönyörűségből!

Felnőtteknek :

Központ: Istentisztelet van a templomban minden vasárnap és ünnepnapon délelőtt fél 10 órakor s délután 5 órakor. Böjtbén és adventben minden kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken este fél 7 órakor, böjtbén ezen kívül minden pénteken délután 3 órakor. A nagy héten s a reformáció hetében minden este fél 7 órakor. Minden alkalommal van igehírdetés.

Úrvacsorával élni minden vasárnap az istentisztelet után lehet. Betegeknek bármikor kiszolgáltadjuk az Úrvacsorát.

Vallásos estélyek és más előadások tartását a hirdető táblán, a helyi lapokban és a szószékről is közzétesszük. Nagypénteken és húsvét I. napján délelőtt két istentisztelet van: fél 9 és fél 11 órakor. Mindkettő után urvacsoraosztás van.

Bibliaóra minden pénteken fél 7 órakor a templomban.

Minden hónap első szerdáján d. u. 5—6-ig belmissziói, minden hónap második hétfőjén d. u. 6—7-ig külmissziói előadás.

A templom reggel 7-től este 7-óráig nyitva van mindazok számára, kik áhitatuk számára a templomban keresnek csendet.

Nádorváros: Minden szombaton 7—8-ig bibliaóra. Jelenleg Wenzes Jenő-út 38. sz. alatt, Schmickl Gizella lakásán.

Gyárváros: Minden vasárnap délután 3 órakor istentisztelet, minden kedden 7 órakor bibliaóra a Munkás-utca 7. sz. alatti imateremben.

Szabadhegy: Bibliaóra a reformáció hetétől húsvétig minden csütörtökön este 7—8, húsvéttól a reformáció hetéig minden vasárnap délután 3—4 óráig az evang. elemi iskolában.

Öttevény: Minden vasárnap délután fél 3-tól fél 4-ig istentisztelet a templomban.

Bácsa: Minden vasárnap este 7—8-ig bibliaóra Fehérváry Imre lakásán.

Győrújfalú: Minden vasárnap délután 2 órakor könyörgés, minden hónap 3. vasárnapján istentisztelet az iskolában. Minden vasárnap d. u. bibliaóra a hajadonoknak.

Börcs: Minden vasárnap délután könyörgés. Istentisztelet minden hó 2. vasárnapján.

Betegeknek:

Diakonisszáink betegápolást teljesítenek, szegényeket gondoznak. Ez ügyben Huber Etelka főnöknőhöz vagy Túróczy Zoltán szeretetházi igazgatóhoz kell fordulni.

Élj az Úr szent vacsorájával betegágyadon!

TARTALOM.

	Oldal
1. Előszó — — — — —	3
2. A győri ág. h. ev. egyházköztség ünnepélyes deklarációja az ágostai hitvallás négyszázéves emlékülnepe — — — — —	5
3. Szolgák — — — — —	6
4. Nagyegyházasi Miklós Mihály — — — — —	10
5. Dr. Höfer Vilmos egyházfelügyelő székioglaló beszéde — — —	13
6. A győri ág. h. ev. egyházköztség vezetősége — — — — —	20
7. Az „Ige“ szolgálata — — — — —	27
8. A szeretet szolgálata — — — — —	31
9. A művészet szolgálata — — — — —	40
10. A tudomány szolgálata — — — — —	47
11. Az ifjúág szolgálata — — — — —	54
12. A protestantizmus szolgálata — — — — —	63
13. A pénz szolgálata — — — — —	65
14. A vidék szolgálata — — — — —	81
15. A jövő szolgálata — — — — —	84
16. A szolgálat mérlege — — — — —	86
17. Mit kell tudni a győri evangélikusoknak? — — — — —	87

